

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ=ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Γ. Κ. ΠΑΠ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΩΡΕΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

ΕΤΟΣ Δ'—ΑΡΙΘ. 11

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. Ι. ΔΡΑΓΟΥΜΗ. — Βιογραφία και ανέκδοτα ποιήματα Δημητρίου Κ. Παπαρηγοπούλου	σελ. 3617
ΣΠΥΡ. Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. — Αναμνήσεις ἐκ τοῦ ΙΕ' Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν ἀνατολιστῶν ἐν Κοπενάγη-Δανία καὶ Δανοὶ	» 3631
ΑΘ. Ι. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ. — Ζῶντα Γλωσσικά Μνημεῖα ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου. Μέρος Δεύτερον Ν—Ω.	» 3640
Ν. ΛΙΒΑΔΑ. — Ἱταλικὴ Λογοτεχνία Ὁ Ξενητεμμένος	» 3647
Γ. ΙΑΚ. ΚΑΛΛ'Ι'ΣΑΚΗ. — Σπουδαῖα συμβάντα τῆς Κρήτης	» 3649
Γ. Θ. ΠΟΥΚΡΑΤΟΥΣ. Ἄνδρακες ὁ Θυσαυρός ;	» 3653
Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ. — Περὶ Οἴνου. (ἐκ τῆς γαστρονομίας τοῦ κ. Α. Βερναρδάκη	» 3658
ΙΕΖΕΚΙΝΑ ΒΕΛΑΝΙΔΙΟΥ. — Ἡ περὶ τοῦ Filioque γῶμφη τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	» 3579
Ν. ΛΙΒΑΔΑ. — Κριτικὴ Βιβλιογραφία. (Α. Μπούτουρας. Δήλωσις)	» 3613
ΕΙΚΟΝΕΣ. ● ● ● ● ● ● ● ●	

[Οἱ συνδρομηταὶ λαμβάνουσι τὸ Μηνιαῖον Παράρτημα ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως. Οἱ τακτικοὶ ἀναγνώσται τῶν «Ἀθηναίων» ἀποκόπτοντες καθ' ἑκάστην τὸ δελτίον τοῦτο καὶ παρουσιάζοντες τὰ δελτία τοῦ μηνός, λαμβάνουσι τὸ Παράρτημα τῶν «Ἀθηναίων», οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ παρὰ τῶν Γραφείων μας, οἱ δὲ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις παρὰ τῶν κατὰ τόπους Ὑποπρακτορείων

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

Κεφάλαιον ἐγκεκριμένον £ 600.000

Κεφάλαιον καταβεβλημένον £ 315.510

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.— ΓΕΝΙΚΗ ΔΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ,
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Κερκύρα, Κεφαλληνία, Ζακύνθῳ, Πάτραις,
Ναυπλίῳ, Πειραιεὶ, καὶ Τριπόλει.

ΟΡΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Οἰτόκοι τῶν καταθέσεων ὠρίσθησαν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1910 ὡς κάτωθι :

1) Εἰς Δραχμὰς

3 0)0 διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν μέχρι Δραχμῶν 100.000

1)2 0)0 διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν διὰ τὰ πέραν τῶν ἐτῶν. Δραχμῶν 100.000 ποσά.

3 1)2 0)0 εἰς εἰσὸς διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ 6 μῆνας μέχρι 2

4 0)0 » » » » » 2 ἔτη » 4

4 1)2 0)0 » » » » » 4 » καὶ ἐπέκεινα.

(2 εἰς Chèques ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας

3 0)0 διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς α' ζήτησιν ἄνευ ὀρίου πλοῦ.

3 1)4 0)0 » » » μετὰ 6 μῆνας

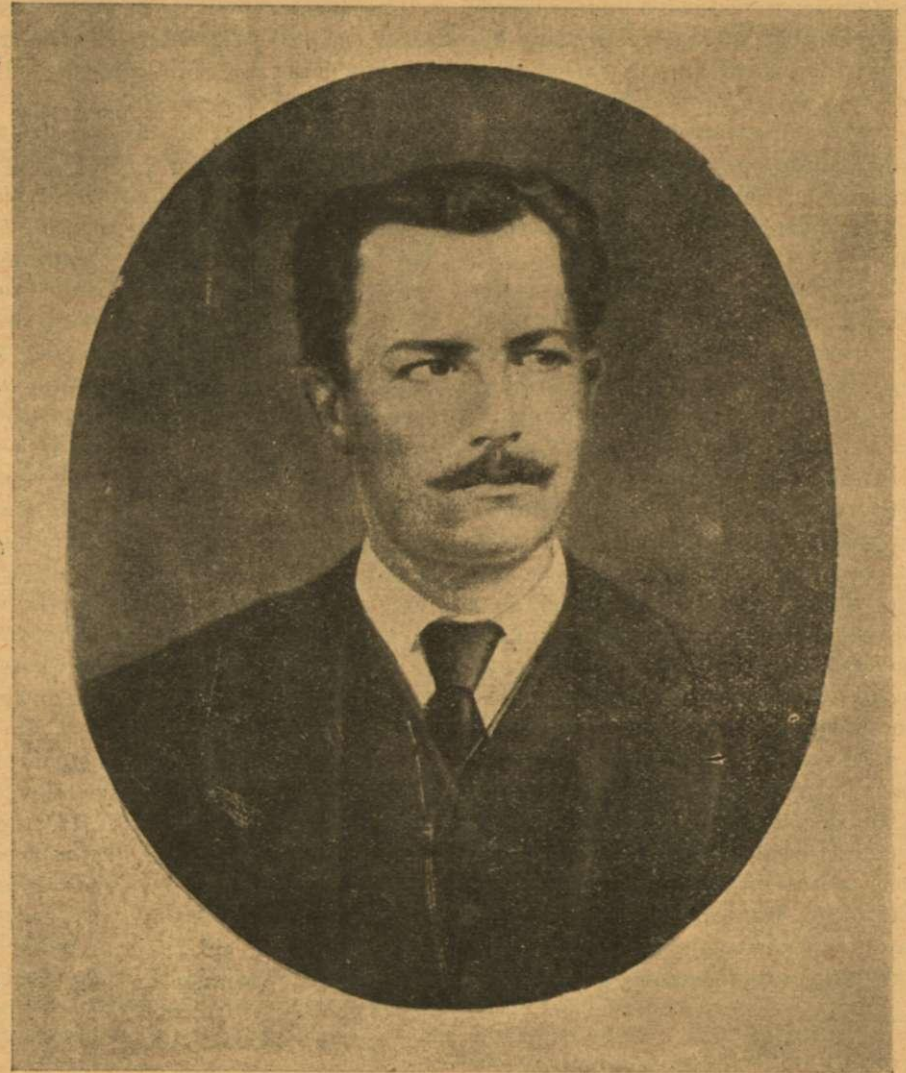
3 1)2 0)0 » » » » 1 ἔτος

4 1)2 0)0)0)0 » » » » 2 ἔτη

4 1)2 0)0 » » » » 2 ἔτη καὶ ἐπέκεινα.

Αἱ εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας καταθέσεις ἀποδίδονται εἰς δ' εἶδος ἐγένετο καταθέσεις, παντὸς δικαιώματος χρησιζήσιμον ἐπιβαρύνοντος τῶν καταθέτην.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

·ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Δημήτριος Κ. Παπαρρηγόπουλος ἔζησεν ἄρα ἔτη τριάκοντα. Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ ἔτος 1843, ὅν ὁ γράφων τήνδε τὴν βιογραφίαν ἀπέθανε δὲ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἔτει 1873. ἑξάδελφος τοῦ Δ. Παπαρρηγοπούλου, οὗ

μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ συνδεδεμένος θερμοτάτα τῷ ποιητῇ καὶ μετ' αὐτοῦ συσπυδάσας καὶ εἰς τὸν πρακτικὸν κατόπιν βίον ἐξακολουθήσας νὰ τυγχάνω ὁ μύστης αὐτοῦ ἄχρι τῆς στιγμῆς παρέδωκε τὸ πνεῦμα, δύναμαι ἀπταιστώσ νὰ βιογραφήσω τὸν ἀποχόμενον, ἔχων τὴν ἀσφαλῆ γνώμην, ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐκείνου ἀνδρός, ἣς προτάσσομεν τὴν πιστὴν μορφήν τοῦ προσώπου, θὰ γένηται ὠφέλιμος τὰ μέγιστα τοῖς ἐπιγινόμενοις κοὶ παραδείγμα αἰδίου. (1)

Ὁ Δ. Παπαρηγόπουλος ἔσχε πατέρα τὸν Κωνσταντῖνον Δ. Παπαρηγόπουλον, τὸν πρῶτον τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος· μητέρα δὲ τὴν κόρην τοῦ σοφοῦ Ἀφθονίδου, διατελέσαντος ἐπὶ ἔτη πολλὰ Γενικοῦ γραμματέως τοῦ Οἰκουμἐκου Πατριαρχείου, ἣτις φύσει πνευματώδης γυνὴ ἔτυχεν ἅμα καὶ παιδεύσεως ἐξαιρετικῆς, σπανιωτάτης κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἐκ τῆς ἑλλείψεως τῶν μέσων πρὸς νοῦτο, Ἐντὸς τόσον περικλυτοῦ κύκλου ἰδὼν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τραφεὶς καὶ διαπαιδαγωγηθεὶς ὁ Δ. Π. δεξιὰν δὲ φύσιν κεκτημένος καὶ σπανίαν εὐβουλίαν, ἔμελλε νὰ δράσῃ ἀνδρῶν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος ἴσως τῶν ὀμηλικῶν. Εὐδοκίμως δὲ διακούμενος τῶν μαθημάτων τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν καὶ μετ' ἐμβριθείας φοιτῶν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τοῦ Δικαίου ἐν ἔτει 1866, συντάξας ἐναίσιμον διατριβὴν, ἣν ἐπιγράφει ἡ «Περὶ ποινῆς θεωρία τοῦ Πλάτωνος» (2) Ἡ πάνυ πρωτότυπος μελέτη αὕτη ἀποδεί-

κνυσι τὴν Ἑλληνομάθειαν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν κριτικὴν αὐτοῦ διάνοιαν. Ἐσκέπτετο δὲ νὰ ἐπανεῖθῃ εἰς τὸ θέμα αὐτὸ γράφων : «Ἴσως βραδύτερον μετὰ ὀριμωτέραν μελέτην ἐπανεῖθω εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἵνα πραγματευθῶ αὐτὸ ἀκριβέστερον ἅμα καὶ πληρέστερον.»

Μεταξὺ σπουδᾶζων κατέτριβε τὸν βίον μελετῶν τοὺς Ἑλληνας συγγραφεὶς καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀξιοθαυμάστου ἐνημῶνε τῶν ἀπαραμίλλων αὐτῶν συγγραφέων τὰ ἔργα. Παρωρηθῆθῃ δὲ εἰς τὰς μελέτας αὐτὰς ὑπὸ τοῦ πρὸς μητρὸς πάππου καὶ ὑπὸ τῆς ὀρητῆς, ἣν ἀπὸ φύσεως εἶχεν εἰς τὴν πρόοδον. Ἄγων δὲ ἠλικίαν ἐκκαίδεκα μόνον ἔτων δημοσιεύει ὁ Παπαρηγόπουλος εἰσοικτασέλιδον πονημάτιον, ὄπερ ὀνομάζει : «Σκέψεις ἐνὸς ληστοῦ ἢ ἡ καταδίκη τῆς κοινωνίας (1)» Ἀστάθμητοὶ ἄνθρωποι ἐπεχείρησαν νὰ ὑποτιμήσωσι τὸ δημοσίευσμα καὶ ἀτυχῶς ὄχι μετὰ κριτικῆς ἐξετάσεως, ἀλλὰ ἐκ λόγων ἔμπαθείας κατὰ τοῦ πατρὸς τοῦ συγγραφέως. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ ἔργον αὐτὸ παρέμεινεν ὡς ὑπόδειγμα νοῦ φιλοσόφου καὶ ἀνδρός παρρησιαστικοῦ, ἐν ἐποχῇ μάλιστα, ὅτε τὸ φρόνημα εὐρίσκετο ἐν νάρκῃ.

Ὁ Παπαρηγόπουλος ἦν καρδιά ἀπειρόδακρυς. Εἶχε δὲ γνώμης παρουσίαν καὶ τὴν καρδίαν του ἔσσειε πάντοτε εὐγενὲς αἰσθημα. Ἐχων δὲ γνώμην καὶ πραγμάτων ἀληθινῶν ἐννοίαν, ἐσυνόψιζεν ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν διανοητικὴν δρᾶσιν τῆς ἐποχῆς του. Ἦν δὲ ἐξόχως φιλέταιρος. Δειλὸς εἰς τὸ ἔργον του, ἦν αἰδήμων· ἐνθα δέος ἐνθαδὲ καιδῶς. Ὦν δὲ φιλήκοος δὲν ἦτο πολυήκοος. Πρὸς δὲ τοὺς φίλους του εὐτυχοῦντας ἢ ἀτυχοῦντας ὁ αὐτὸς πάντοτε ἦν θᾶπτον δ' ἐπὶ ταῖς ἀτυχίαις τῶν φίλων ἢ ταῖς εὐτυχίαις ἐπορεύετο. Μὴ ὦν δ' ἐπαχθῆς, ἐφιλοφρόνει πᾶσιν, ἔχων ὑπογεγραμμένον τὴν φρόνησιν, ἣτις τοσοῦτω διαφέρει τῶν ἀρετῶν, ὅσῳ ὄρασις τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. Ἦδιστος ἦν προσομιεῖν, γελῶν πάνυ ἐκλαμπρον διὰ τὰς κούφας πράξεις τῶν πολλῶν καὶ μετὰ τόσης κομπότητος καὶ σαρκασμοῦ,

ὡσθ' ὑπτιῶς ὑπὸ τοῦ γέλωτος καταπεσεῖν τοὺς ἀκούοντας. Τὸ ἦθος ὦν γενναῖος, εἶχε χαρακτηῖρος ἀνεξαρτησίαν· ἐγίνωσκε δὲ εἴπερ τις καὶ ἄλλος τοῦ χρόνου τὴν ἐπιφελῆ χρῆσιν.

Ὁ Δ. Παπαρηγόπουλος εἶχε τὴν προθεσιν νὰ κατεργασθῇ ἔργον ἐς αἰεὶ, νὰ πείσῃ τὸν ἀναγνώστην περὶ τῆς δημιουργικῆς του ἐργασίας, νὰ προλεάνῃ τέλος τὴν ὁδόν, ἣν ἐβούλετο νὰ πορευθῇ. Ἡ διάνοιά του, ἣτις, ἀνευ ὑπερβολῆς, δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἐξαισίος, μετὰ τῆς πραότητος τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις εἶναι ἐπιτήδευμα χρησιμώτατον, ἐποιεῖτο φανερόν τὸν χαρακτηῖρα τῆς ψυχῆς. Τὸ συμπεριπατεῖν μετ' αὐτοῦ ἦν τιμὴ ἅμα δὲ καὶ ὠφέλεια, διότι ἀνεμίγνυε τὰς χάριτας ταῖς Μούσαις, κατὰ τὸ τοῦ Εὐριπίδου.

«Μὴ πρυσχίμην τὰς χάριτας

Μούσαις ἀναμιγνύς, ἀδίσταν συζυγίαν.»

Φύσει ἰανμαστῆ κεχορηγημένος, ἦν διειρόφωσε τελειότεραν διὰ τῆς ἀδιαλείπτου μελέτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων φιλοσόφων, προϊόντος τοῦ χρόνου ὀδύνην ἀνυπέρβλητον ἠσθάνετο ὅτι θὰ προσέκοπτε τῷ ἔργῳ γινώσκων ὅτι πολλὰ ὁ βίος ἔχει παράδοξα, ἐν οἷς οὐ ρᾶδιον διαφεύγει τὸν κίνδυνον ἀνθρώπου καὶ οὐδὲν τὸ βέβαιόν ἐστιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις. «Ὅλος καὶ πᾶς ἦν, ἵνα ὠφελήσῃ τοῖς ὁμοίοις, βοηθῶν κατὰ σπουδὴν. Διῆγε δὲ ἀτάραχον βίον, ἀκολουθῶν ταῖς ὑποθήκαις τοῦ Ἐπικούρου. Γνωρίζων δὲ ὅτι πᾶς ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθυμίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεικνύεται, εἰργάζετο ἡρωϊκῶς ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας πρὸς ἀσκήσιν εὐσυνείδητον τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ δικηγόρου, νυκτὸς δ' ἐπὶ μακρότατον χρόνον συνέγραφε καὶ ποιήματα συνέθετε, καταπονῶν τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα. Ποσάκις δὲν μοὶ ἐπανεῖλαβεν ὁ πολυτίμητος ἐξάδελφος τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀλήθειαν τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἔλεγεν, «Οἱ θεοὶ, τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν περὶ πλείστον ποιῶνται, θᾶπτον ἀπαλάττουσι τοῦ ζῆν.» Προησθάνετο βέβαια ἡ ὑψηλὴ διάνοιά του ὅτι κατεβάλλετο καὶ ὅτι οὐ μακρὰν ἀπέειχε τὸ τέρμα τοῦ βίου. Ἡ σκέψις αὕτη, ἣτις ἐνδεδελεῶς κατεῖχε τὸν νοῦν αὐτοῦ, ἦν ἡ κυριωτάτη τῶν ἀφορμῶν τῆς με-

λαγχολικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ἣτις μοιραῖως ὠδήγει εἰς ἰδέας ἀπαισίας, ἃς ἀπεικόνιζε τῷ χάρτῃ. Ἦν δὲ ὁ Παπαρηγόπουλος πρωτότυπος καὶ ὄχι μιμητῆς εἴτε τοῦ Μπαίρων, εἴτε τοῦ Alfred de Musset, εἴτε ἄλλων προγενεστέρων ποιητῶν, ὡς ἀπεπειράθησαν νὰ ψελλίσωσι τινες ἀπτεροὶ κριτικοί, διανοητικοὶ εὐνοῦχοι, ὡς προσφνεστάτα ἀπεκάλεσε τοὺς ἐρήμους νοῦ ὁ ἀπαραμίλλος Μπαίρων. Ρητὰ καὶ ἄρρητα ἐβῶν, καταληροῦντες, οἱ αυτοκαλούμενοι σοφοί· σιωπηλοὶ παρέμενον οἱ πρότερον τῶν ἀκριδῶν λαλίστεροι· ἠπέιλον ἐν παραβύσῳ, ἀλλ' αὐτῶν ἐπέλειπεν ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶσσα ἐπείχετο καὶ εἰσίγων· ἐνῶ ὁ ἥρεμος συγγραφεὺς ἐμειδία, ἀναμένων τὴν ἐπιθεσιν.

Αἱ ποιήσεις τοῦ Παπαρηγοπούλου ἦσαν σοφαὶ καὶ τελείως ἐπλήρουν τὸν περὶ ποιητῶν ὀρισμὸν τοῦ Πλάτωνος : «Οὔτοι γὰρ (οἱ ποιηταὶ) ἡμῖν ὡσπερ πατέρες τῆς σοφίας εἰσὶ καὶ ἡγεμόνες.» Εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος ὁ Δ. Π. ἦν ἀφελῆς κατὰ τὸν βίον, ἐπὶ τοσοῦτον δ' ἐξικνεῖτο ἡ ἀφέλεια, ὥστε πολλάκις διαλεγόμενος ἐφαίνετο ὡς ἄνθρωπος πᾶν ἄλλο πράττων ἢ τὰς Μούσας θεραπεύων, ὁ Παπαρηγόπουλος ἐκεῖνος, ὅστις, μετ' Ἀριστοφανεῖου πικρίας ἅμα δὲ καὶ χάριτος διήνθιζε τὰ ἑαυτοῦ ἔργα. Ἐλπίδων δ' ἔγεμε διηνεκῶς ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἠθέλεν ἀναβιώσῃ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ ἠθέλεν ἀποβῆ Κράτος εὐθαλὲς διὰ τῆς καλλιτογείας τῶν γραμμάτων καὶ πρῶτιστα διὰ τῆς ἀριτίας παιδεύσεως τῆς νεότητος. Ταῦτα δὲ λέγων καὶ ἐλπίζων ὅτι θὰ ἐγίνοντο σάξ, δὲν διέλειπεν οὐχ' ἤττον νὰ φρονῇ ὅτι ἡ παιδείσις τῆς νεότητος ἔδει νὰ ὀργανωθῇ συστηματικῶς· οἱ διδάσκαλοι νὰ ὦσιν ἄνθρωποι ἀγωγῆς, νὰ ἀσκήται ἡ νεότης σωματικῶς εἰς δημόσια γυμναστήρια· νὰ εἰσαχθῇ καὶ νὰ διδάσκηται ἐπιμελῶς εἰς ἅπαντα τὰ διδασκῆται ἢ ὠδικῆ καὶ ἡ ὀργανικὴ μουσική· ὡς ἔπος δ' εἰπεῖν νὰ βλέπῃ τοὺς ἡγέτας τῆς παιδείας ν' ἀσχολῶνται κυρίως καὶ πρῶτιστα εἰς τὴν ἠθικὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν τέλος τῶν παιδῶν διάπλασιν. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς γνώμης ταύτης πειρεῖχεν ὡς παράδειγμα τὴν τοῦ Ξενοφῶντος

1) Ἐδημοσιεύθησαν βιογραφικαὶ σημειώσεις περὶ τοῦ Δ. Παπαρηγοπούλου ὑπὸ τοῦ Ἡλία Ι. Οἰκονομοπούλου, προταχθεῖσαι εἰς τὴν ἐκδοσὶν τῶν Ἀπάντων τοῦ ποιητοῦ, Ἀθῆναι, 1897, Τύποις Φέξη.

Ἐπίσης ἐδημοσιεύθησαν πληρέστεραι βιογραφικαὶ σημειώσεις ὑπὸ τοῦ F. De Simone Brounner, ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας, κατὰ τὸ ἔτος 1904, προτεταχθέντα· τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν γλῶσσαν μεταγγλωττίσεως τῆς κωμῆδος τοῦ Δ. Π. «Σ υ ζ υ γ ο υ Ἐ κ λ ο γ ῆ.» La Scelta dell' Ia Moglie.

2) Ἐδημοσιεύθη ἔτει 1866 ἐν τῷ Περιοδικῷ «Π α ν ὀ ῶ ρ α» Τόμος 15ος φυλλάδιον 381—382, Ἀθῆναι.

1). — Τυπογραφεῖον Δ. Ἀθ. Μαρκοματῆ. 1861. — (Δευτέρου ἐκδοσῆς.) Ἀθῆναι.

συγγραφήν «Κύρου παιδεία,» ἥτις, εἰ καὶ παρεδέχτο ὁ Δ. Π. ὅτι δικαίως ἐπωνομάσθη φιλοσοφικὸν μυθιστόρημα, οὐχ' ἦτον περιλαμβάνει τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα παραδείγματα ἠθικῆς καὶ ἄλλης μορφώσεως τῆς νεότητος, ὥστε ἀναμφιρῆτως δύναται νὰ μὲνῃ ὡς πρότυπον καλῆς καὶ τελεσφόρου παιδείσεως.

Καὶ ταῦτα μὲν ἱκανὰ νομίζω περὶ τῆς γεννήσεως, τῆς μορφώσεως καὶ τῶν σκέψεων τοῦ Δ. Π. Ἦδη δὲ μέλλων νὰ διαλάβω περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ τῶν ποιητικῶν καὶ τῶν πεζῶν, πρόσφορον κρίνω νὰ τὸν εἰκονίσω ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου του. Ὁ εἰσερχόμενος ἐντὸς αὐτοῦ παρετήρει βιβλιοθήκην ἐξ ἀπλοῦ ξύλου, ἐν ἣ εὗρισκοντο ἅπαντες σχεδὸν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς, προσέτι δὲ οἱ Dante Alighieri, Torquato Tasso, Leopardi, Goethe, Schiller, Lord Byron, Alphonse de Lamartine, Victor Hugo, Alfred de Musset. Πλὴν τῶν βιβλίων, ἐπὶ τοῦ γραφείου, παρὰ τὸ μελανοδοχεῖον, ἔκειτο μία ὑδρόγειος σφαῖρα, διαβῆται, πίνακες μουσικῆς, διότι ἐπετηδεύετο εἰς τὴν ὀργανικὴν μουσικὴν, διδασκόμενος εὐδοκίμως τὸν πλαγίαιον.

Παραπλεύρως τῆ βιβλιοθήκῃ ἦσαν ἀνηρτημένα ἐπὶ τοῦ τοίχου δύο ξίφη, ἅτινα τῷ ἐχρησίμευον εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ξιφομαχίας, εἰς ἣν ἠσκέτο πάντοτε μετ' ἠδονῆς. Ἐνὶ λόγῳ, τὸ μελετητήριον τοῦ Δ. Π. ἦν θάλαμος εὐρὺς παρέχων τὸ θέαμα ἀτμηλήτου μὲν διασκευῆς, προσφουὺς δὲ ἀρμονίας. Καὶ ὅμως ἐν τῇ ἀνωμαλίᾳ αὐτῇ ὑπῆρχεν ἡ ἀκρίβεια, ἡ χάρις, ἡ σοφία ἐν γένει, ἥτις ἐξέλαμπε καὶ ἐγέννα τὸν θαυμασμόν, τὸ κάλλος, τὴν παρηγορίαν.

Εὐθὺς ὡς ὁ Δ. Παπαρηγόπουλος ἀπεπεράτωσε τὰς σπουδὰς του, ἀνηγορεύθη δὲ διδάκτωρ τοῦ Δικαίου, παραχοῆμα διορισθεὶς δικηγόρος, προσελήφθη παρὰ τῷ δικηγορικῷ γραφείῳ τοῦ πρὸς πατρὸς θείου αὐτοῦ, τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου Δ. Παπαρηγοπούλου, κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς βοηθὸς αὐτοῦ, κατόπιν δὲ ὡς συνεργάτης, μετέχων κατὰ τὸ προσῆκον τῶν ὠφελιμάτων, ἅτινα ἦσαν πολλοῦ λόγου ἄξια, διότι εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ νομοδιδασκάλου

Πέτρου Δ. Παπαρηγοπούλου κατέφενον πολλοὶ ζητοῦντες τὴν υπεράσπισιν τῶν δικαίων τῶν ὡς καὶ τὰς σοφὰς ὑποθήκας τοῦ ἀκαταπονήτου καὶ φιλομειδοῦς καὶ εὐσυνειδήτου δικηγόρου. Ἐπῆρξανε δ' ἡ πελατεία τοῦ Π. Δ. Παπαρηγοπούλου ἐπιμαῖλον ὅταν, ἐπέισθησαν, οἱ ἔχοντες ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς του, ὅτι συνεργάτης τοῦ Καθηγητοῦ προσελήφθη ὁ Δημήτριος Κ. Παπαρηγόπουλος.

Ἐργάζετο ἐν τῷ δικηγορικῷ γραφείῳ τοῦ Π. Παπαρηγοπούλου ὁ Δ. Π. μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ζήλου ἀκαταπονήτου καὶ ἦν ὁ δεξιὸς βραχίον τοῦ θείου του, ὡς ἔλεγεν αὐτὸς ὁ Π. Παπαρηγόπουλος. Ἐργάζετο ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας, νικτὸς δὲ ἠγάλλεσκε τὰς ὥρας τῆς διασκεδάσεως εἰς σύνταξιν ποιημάτων, καὶ σύναμα διηγωνίζετο εἰς τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα τὸν καλούμενον «Βουτσινάιον», ἐκ τοῦ ἀγωνοθέτου ἐπωνομασθέντα οὕτως. Καὶ ἐβραβεύετο διὰ τῆς λυρικῆς ποιήσεως «Στόνοι». Ἐνθυμοῦμαι τὴν ἐξαλλοὺν τοῦ ἀκροατηρίου ὑποδοχὴν εἰς τὸ ἀκουσμα τοῦ ὀνόματος τοῦ βραβευθέντος καὶ τὰ ἀτελεύτητα χειροκροτήματα ἀπαξιαπάντων τῶν ἀκροατῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1866 ἐβραβεύετο εἰς τὸ ποιητικὸν διαγώνισμα, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1868, ἀγωνιζόμενος εἰς τὸ Νικοδήμιον διαγώνισμα, λαβόντος τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἀγωνοθέτου Κωνσταντίνου Νικοδήμου, ὑποναάρχου, ἐβραβεύετο διὰ τοῦ πονήματος: «Τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου ὡς χριστιανοῦ καὶ ὡς πολίτου», συγγραφῆς ἐπιμελεστάτης καὶ ἥτις ἔδει νὰ εἰσαχθῆ ὡς ἀνάγνωσμα εἰς τὰ σχολεῖα, ὡς ὁ τότε ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἰπουργὸς Α. Χ. Λόντος συνίστα τοῦτο τοῖς διδασκάλοις.

Ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῷ χρόνῳ τῶν δύο ἐτῶν, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 1866—1868, ὁ Δ. Π. ἐδημοσίευσεν πλεῖστα ποιήματα, ἦτοι τὰς «Χελιδόνας», λυρικῆ ποιήσις, ἐπαινεθεῖσα ἐν τῷ ποιητικῷ διαγώνισμῳ τοῦ ἔτους 1867, ὃν ἐντὸς εὐρηναὶ ποιήματα πρωτοτύπου συνθέσεως, ὡς π. χ. «Πρὸς τὸν Ἥλιον», «Δὲν θέλω δόξαν» καὶ ἄλλα, ὃν χαριέστατον καὶ εὐφυέστατον τὸ ἐπιγραφόμενον «Συμβουλαὶ πρὸς φίλην μου». Ἐπεται τοῖς ἀνωτέρω ἡ κωμῳδία εἰς πρᾶξιν μίαν:

ἡ καλουμένη «Συζύγου ἔκλογη», δημοσιευθεῖσα ἐν ἔτει 1868 καὶ τῆς ὁποίας τὰ πρόσωπα εἶναι τὰ ἀκόλουθα: Ἄημος, Μοναρχία, Κυρία Σύνταγμα, Δημοκρατία, Βουλὴ, Θεραπεινὸς τῆς Κυρίας Σύνταγματος. Ὅποσας ἀληθείας ἀναφωνεῖ ὁ Ἄημος, ὅστις περιφέρεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀπλοῦστα ἐνδεδυμένος! Δὲν εἶναι δὲ ἀληθινώτατον τὸ τέλος τοῦ μονολόγου αὐτοῦ: «ἄλλὰ τί διάβολον φωνάζω τόσα ζήτω ὥστε θὰ μὲ ἐκλάβωσιν ἀστυνομικὸν κλητήρα». Πῶς δὲ φαίνεται ὑμῖν ὁ μεταξὺ τοῦ Ἄημου καὶ τῆς Μοναρχίας διάλογος; Ἐνῶ εἰσέρχεται ἡ Μοναρχία ὁ Ἄημος τῆ λέγει:

Ἄημος

Ποῖον ζητεῖς, κυρία μου;

Μοναρχία

Τὸν κύριον Ἄημον· ἀλλ' ἠπατήθην,

Ἄημος

Ἐγὼ εἶμι.

Μοναρχία

Σεῖ; ἀδύνατον· λέγουσιν ὅτι ὁ Ἄημος εἶναι ἔντιμος ἄνθρωπος.

Ἄημος

Καὶ λέγουσιν ἀλήθειαν, κυρία μου.

Μοναρχία

Ἐν τούτοις, βλέπω, ὅτι ἡ φήμη δὲν εἶναι ἀληθής. Ἐμπρώτοις δὲν φορεῖτε χειρόκτια.

Ἄημος

Ἄλλ' ἡ χεῖρ μου εἶναι καθαρῶτάτη· τὰ χειρόκτια ἐφευρέθησαν διὰ νὰ καλύπτονται αἱ ψωριῶσκι χεῖρες.

Μοναρχία

Ἄδιόφορον. Σήμερον πᾶς τίμιος ἄνθρωπος φορεῖ χειρόκτια· ἄλλο ἐπαφῆ δύο ἐπιδερμίδων καὶ ἄλλο χειροψία.

Ἄημος

Μολταῦτα εἶμι ὁ Ἄημος, ἀνὴρ ἀκέραιος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Λέγε, λέγε· σεῖς αἱ γυναῖκες εἰσθε ἀνεύθουνοι· δὲν δύναμεθα νὰ σᾶς ραπίσωμεν.

Ἐπεται τοῖς ἀνωτέρω ἀπειρία εὐφυολογιῶν καὶ ἀκλονήτων ἀληθειῶν. Ἡ δημοσίευσίς τῆς «Συζύγου ἔκλογῃ» προὔξενεση τηλικαύτην ἐντύπωσιν καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης αἰσθησις τόσον ἦν βαθεῖα, ὥστε οἱ μὲν φθονοῦντες τὸν ποιητὴν ἔμειναν ἰχθύων ἀφωνότεροι, ἐνῶ οἱ ἐκτιμῶντες αὐτὸν συνεφώνουν πάντες ὅτι προσεκκυροῦτο ἡ περὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ γνώμη καὶ ἐστεφάνωνον αὐτόν. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ ἀστειότης, τὰ εὐφυῆ σκώμματα τὰ ἐκπηδῶντα σχεδὸν ἀνά πᾶσαν σελίδα τῆς πολιτικῆς ταύτης κωμῳδίας, δικαιολογοῦσιν ἀναμφισβήτητως τὴν τε ὑπέροχον ἀξίαν τοῦ ἔργου καὶ τῆς κοινῆς γνώμης τὴν περὶ αὐτοῦ δικαιοτάτην κρίσιν. Πόσας ἀληθείας, πόσα ἐλαττώματα σαρκάζονται ἐν τῇ κωμῳδίᾳ «Συζύγου ἔκλογῃ» καὶ πόση Ἀριστοφάνειος χάρις ἐνυπάρχει εἰς τὸ ὅλον ἔργον! Θὰ παρεξηγηθῶ ἂν ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, συγγενῆς ὢν τοῦ συγγραφέως, ὡς μεροληπτῶν τάχα; Δὲν τὸ πιστεύω, διότι ὑπὲρ ἑμοῦ μάχονται αἱ τε σκέψεις καὶ αἱ ἰδέαι καὶ αἱ γνώμαι τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ παγκόσμιος σχεδὸν περὶ τοῦ ἔργου φήμη, ἥτις ἠνάγκασε πολλοὺς νὰ μεταγλωττίσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν Γαλλίδα καὶ τὴν Ἰταλίδα φωνήν. (1) Ὡς μανθάνω δὲ παρὰ προσώπου δυναμένου νὰ γνωρίζῃ μετεγλωττίσθη καὶ εἰς τὴν Ἰσπανικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν κω-

(1). — Le choix d' une femme. comédie politique en un acte. Traduite du Grec pour la première fois avec l'autorisation de l'auteur. Par Emile Legrand. — Paris. MDCCC LXXII.

La «Scelta della Moglie». commedia politica in un atto, di Demetrio Paparrigopulo.

Prima versione Italiana con un cenno sulla vitta e sulle opere dell' autore, di F. de Simone Brouwer. Napoli. — 1904.

μωδιαν «Συζύγου ἔκλογη» μετὰ τῆς εὐφύ-
ας ἐνοῦνται ἢ δικηκτικότης, ἢ παρρησία, ἢ ἀ-
φέλεια, ἢ ἐμβροίθεια, ἢ διορατικότης, ἢ εἰ-
ρωνία, ὁ σαρκασμός. Τί δὲ πρῶτον, τί
δ' ὑστάτιον νὰ σημειώσῃ τις ἐκ τῶν ἀπεί-
ρων χαριεντισμάτων τῆς κωμωδίας ταύτης,
ἀξίας νὰ φέρηται πάντοτε εἰς τὰ θεατρικὰ
προγράμματα καὶ νὰ διδάσκηται ἀπὸ
σκηνῆς ;

Ἄλλὰ νομίζετε ὅτι ἡ Μοῦσα σιγᾷ ; Πολ-
λοῦ γε δεῖ. Ἐν ἔτει 1869 δημοσιεύονται οἱ
ἔμμετροι ἀρχαῖοι μῦθοι «Ὀρφεὺς καὶ Πυγ-
μαλίων», καὶ τὰ ποιημάτια «Ἔρως καὶ
Νύξ», ἢ «Προσευχή», ὁ «Λίνος», ἅτινα
βεβαίως δὲν δύνανται νὰ ταχθῶσιν εἰς τὴν
περιωπὴν τῶν πλειοτέρων του ποιήσεων,
τὰ ὅποια ἐξ ἄλλου ὅμως εἰσὶ δημιουργή-
ματα φαντασίας μεστῆς χάριτος.

Καὶ περὶ τούτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν εἰ-
ρήσθω.

Εὐτυχῆς, ὅστις δὲν ἀπόλλυσι τὸ θάρρος,
λέγομεν μετὰ τοῦ Faust. Ὁ Δ. Π. προέ-
βαινε εἰς τὸ ἔργον μετὰ θάρρους ἀξιοθαν-
μαστοῦ. Ὁ Πλάτων εἶπε καὶ ἔγραψεν, ἐν
ἐπιγράμματι ἠρωελεγεῖω, ἀποθανόντος
τοῦ Ἀριστοφάνους

«Αἱ Χάριτες τέμενός τε λαβέειν ὑπερ οὐχί
[πεσεῖται
Ζητοῦσκι ψυχὴν εὖρον Ἀριστοφάνους».

Τί πρέπει νὰ εἴπωμεν ἐν γένει περὶ τῶν
ποιητικῶν ἔργων τοῦ Δ. Π. ; Εἶναι ἔργα
ἐν γένει τέλεια, θελκτικά, ἔργα ἅτινα θὰ
παραμείνωσιν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν δυναμένων
νὰ ἐκτιμῶσιν τὸ κάλλος, τὴν δύναμιν καὶ
τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν. Ἔργα διὰ τὰ
ὅποια οἱ πραγματοδίφαι (les chicaneurs)
δὲν ἐδυνήθησαν, ζῶντος τοῦ ποιητοῦ,
νὰ κρίνωσι, καὶ διότι ἦσαν ἀπταιστοῦ μορ-
φῆς ἔργα καὶ ὑψηλῶν καὶ παντάπασι καινο-
φανῶν ἰδεῶν καὶ σκέψεων ἀνάπλευα, καὶ διότι
οἱ πυγμαῖοι ἐκεῖνοι ἐπικριταὶ δίκην τρωλο-
δυτῶν ἐκρύπτοντο βαθύτατα μὴ τοι τὸ φῶς
τὸ ἀσαστράπττον τυφλώσῃ αὐτοῦς.

Τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐζῆ καὶ
ἔπνεεν ὁ Δ. Παπαρηγόπουλος, ἦν δημι-
ουργικὸν ἔτι. Τότε ἔγραφε ποιημάτια πα-
θητικώτατα ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, ὁ αὐτά-

δέλφος αὐτοῦ Γεώργιος, ὁ ἐμπνευσμένος
ἄνθρωπος· ὁ Σπυρίδων Βασιλειάδης, ὁ
Ἄλεξάνδρος Σ. Βυζάντιος, ὁ Ἄγγελος
Βλάχος, ὁ μεταφραστὴς πολλῶν ποιημάτων
τοῦ Alphonse de Lamartine. Ἐνῶ
πάντες οἱ προμνησθέντες εἰργάζοντο μετὰ
πολλῆς ἐπιμελείας, οὐδεὶς αὐτῶν, τῇ ἀλη-
θείᾳ, ὅσον ἐγὼ τοῦλάχιστον δύναμαι νὰ
κρίνω, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν συνέθεσεν ἔργον
ἄρτιον. Εἶναι ὁμολογημένον ὅτι τὰ ποιή-
ματα τοῦ Παράσχου εἶναι κομψότατα, ὅσον
καλῶς τετορνευμένα τὸ πλεῖστον τὰ τοῦ
Σπυρίδωνος Βασιλειάδου, ὅσον ἀδρότερα
τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σ. Βυζαντίου. Ἄλλὰ
πάντα τῶν ἀνωτέρω τὰ ποιητικὰ ἔργα δὲν
ἰσοφαρίζουσιν ἀσφαλῶς πρὸς τὸ μεγαλοπρε-
πές, φιλόσοφον καὶ ἥδιστον ἔργον τοῦ
Δημητρίου Κ. Παπαρηγοπούλου. Ὁ
Δ. Π. ἐπροφίλοσόφησεν ἐν ἐποχῇ ἔτι ἀφι-
λοσόφω. Ἐτόνισεν ἕμνον εἰς τὸν Θεόν.
εἰς τὴν ἀρχαιότητα, εἰς τὸν μῦθον· ἐστιχούρ-
γησεν, ἐξαιρῶν τὴν Ἀφροδίτην ὑπ' ἀμφοτέ-
ρας τὰς μορφὰς τῆς, καὶ τὸν πυρίπνον αὐ-
τῆς υἱὸν ἐθώπευσε φιλαρέσκως, μὴ παρα-
λιπῶν τὴν σάτυραν, τὴν κωμωδίαν, τὴν
διατύπωσιν χαρακτήρων, τὴν λυρικὴν ποί-
ησιν. Ἐθέρμανε τὴν πάσχουσαν καρδίαν,
ἐπαραμύθησε τοὺς φίλους, ἐπλήρωσεν ἐπι-
δων τοὺς ἀγωνιζομένους εἰς τὸν καλὸν τῶν
Μουσῶν ἀγῶνα. Ἔπαιξεν ἐν παικτοῖς,
εὐφρολόγησεν ἐν συμποσίοις, εὐωχίας,
θύων τῷ Βάκχῳ· πανταχοῦ δὲ διέχυσε τὴν
εὐθυμίαν καὶ τὴν ἐμβροίθειαν καὶ ἄειπτε
ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν διψῶντων νὰ ἀπολαύ-
σωσιν εἴτε τῶν ποιήσεων του τὴν ἀνεξάν-
τητον πρωτοτυπίαν, εἴτε τῆς πεζογραφίας
του τὸ μελιχρόν. Ἀναγινώσκων τις τοὺς
«Χαρακτήρας» τοῦ Δ. Παπαρηγοπούλου,
τὸν «Μένανδρον», τὴν «Ἀγοράν» πληροῦ-
ται ἐκ θαυμασμοῦ καὶ ὁμολογεῖ τὴν ὑπε-
ροχὴν τοῦ ποιητοῦ καὶ τὴν ἀγχίνουσαν
αὐτοῦ.

Ἐκ δὲ τῶν πολλῶν μικρῶν ποιητικῶν
του ἔργων πρέπει νὰ ἐξάρωμεν τοὺς «Ποι-
ητάς», τὸν «Φκνὸν τοῦ Κοίμητηρίου Ἀ-
θηνῶν», τὸ «Ματζιότης ματζιότητων» τὸ
«Δὲν θέλω δόξαν», τὴν «Ἀνίαν» τὴν
«Μέθην», τὰς «Προκισθήσεις», τὸ «Ἀρ-
κάδι», τὴν κωμικωτάτην «Ὠδὴν εἰς

Ναπολέοντα τὸν Γ'», τὸ «Εἰς κόρην», τὴν
«Φιλίαν», τὴν «Ἀνάμνησιν», τὸ «Δὲν
παραπονοῦμαι» καὶ ἄλλα πολλὰ ποιήματα
ἤττονος ἀξίας, ἅτινα ὅμως καταλέγονται
πάντοτε ἐν τῷ ποιητικῷ Παρνασσῷ
εὐφῆμως.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἔργα τοῦ Δ. Π. ἐγέ-
νοντο ἐντὸς μιᾶς μόνον δωδεκαετίας καὶ ἐν
μέσῳ βιωτικῶν συμφορῶν καὶ ἀγῶνος ἀ-
θλητικοῦ πρὸς βιοποριστικὴν ἐργασίαν,
ἥτις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἤρχισε λα-
θραίως ὑποσκάπτουσα τὸ ἀθλητικὸν αὐτοῦ
σῶμα καὶ κλονίζουσα τὴν υἰγίαιαν. Ἡ τοι-
αύτη διανοητικὴ ὑπερκόπωση κατάδηλος
ἤρξατο καθισταμένη καὶ ὑπεδήλου μοι αὐ-
τὴν, ἀλλὰ καὶ δὲν παρεῖχεν οὐς εὐήκοον εἰς
τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς παρορμήσεις μου,
ὅπως καταπαύσῃ καταπόνων τότε σῶμα καὶ
τὴν διάνοιαν καὶ ὅπως ἐπιζητήσῃ ἀνάπαν-
σιν καὶ ἀνακούφισιν εἰς ταξείδιον ἐν Ἰτα-
λίᾳ, τὴν χώραν, ἣν ἠγάπα καὶ ἐλάτρευε
τοὺς ποιητὰς αὐτῆς. Ὅτε δὲ πλέον τὸ σαρ-
κίον ἤρξατο τιτρωσκόμενον ἐπαισθητῶς,
ὅτε ἔβλεπε καθ' ἕνους ἀπαισία ὀράματα,
μονοῦ δέ, ὡς διαβεβαίον μοι, τὴν κεφα-
λὴν αὐτοῦ ὀγκουμένην καὶ τρόπον τινα τὸ
κρανίον διασπώμενον, τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ,
τῇ 21 Μαρτίου 1873, ἐγκεφαλικὴ ἀποπλη-
ξία ἐπληττεν αὐτὸν καὶ, μέσῳ κοπετῶν
καὶ ὀλοφρυμῶν πατρὸς ἀπαραμυθίτου καὶ
μητρὸς, ἦν ἐλάτρευε, παρέδιδε τὸ πνεῦμα
ἐν Κυρίῳ καί, ἐν στιγμῇ τῆς πρώτης τοῦ
θανάτου προσβολῆς, ἔλεγε σαρκαστικῶς,
μειδιῶν καὶ ἀποτεινόμενος τοῖς γονεῦσι· Ὁί-
μοι ! Βλέπετε τὸν πρωταγωνιστὴν ; . . .
Ἐγὼ εἰμί . . . μὴ κλαίετε . . .
καὶ σεῖς θὰ ἀγωνισθῆτε μαζὶ μου εἰς τὸ
λογεῖον.» Αὐτοὶ ἦσαν οἱ ὑστατοὶ λόγοι τοῦ
Δ. Παπαρηγοπούλου. Κατόπιν αὐτῶν πε-
ριέπεσεν εἰς τὸν ἐπιθανάτιον ὄργχον καὶ
ἀπέπτη ἢ γλυκεῖα ψυχὴ του εἰς τὴν αἰώνιαν
εἰρήνην ἐν ἡρεμίᾳ, καταλιποῦσα ἄφατον
πένθος ἀπάσῃ τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἀθηνῶν,
ἥτις ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐθαύμασε τὸν Δημητριά-

κην τῆς, ἀποστηθίζουσα τὰ ποιήματά του
καὶ ἀπολαμβάνουσα τῶν θεληγῆτρων αὐτῶν
ὡς καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν τῆς εὐγενοῦς καὶ
γενναίας καὶ προθύμου καρδίας του.

Τὸν ἐν Γαλλικῇ τῷ ὄντι χαριεντότητι δι-
ακρινόμενον ποιητὴν ὡς οὐδεὶς ἄλλος βεβαί-
ως κάλλιον ἐγνώρισα ἐγώ, ὅστις παρ' αὐτῷ
εὐρισκόμην ἐπὶ πλείστα ἔτη, μετ' αὐτοῦ
μελετῶν, διασκεδάζων, εἰς κνηγεσίας ἐπι-
διδόμενος. Ἄειπτε ὁ γλυκὺς ἐξάδελφος
ἐφαίνετό μοι ὠφέλιμος, εἴτε ὀδηγῶν, εἴτε
συμβουλευῶν. Μετριοφρονέστατος ὢν μοι
ἀνεκοῖνου πάντοτε σχεδὸν τὰς σκέψεις του
καὶ μοι ἀπήγγελλε τὰ ποιητικὰ του ἔργα,
ὢν τινα, ἅτινα μαρέμειναν ἀνέκδοτα, ὅσον
ἐγὼ τοῦλάχιστον γινώσκω, διατηρῶ ὡς
κειμήλια καὶ ἤδη ἀποφασίζω νὰ παραδώσω
εἰς τὴν δημοσιότητα. Καὶ εἶναι μὲν τινα
αὐτῶν γεγραμμένα εἰς ὕφος πάνυ ἀνειμένον,
ἀλλὰ δὲν ἀπολείπει ἢ χάρις, τὸ γοργόν, ἢ
πρωτοτυπία. Διαπιστευόμενός μοι σὺτὰ
πρὸς διαφύλαξιν κατενόουν ὅτι δὲν διενεῖ-
το ὅτι ἔπρεπε νὰ μὴ δημοσιευθῶσιν, ἀλλὰ
ἠγόουν ὅτι ἐφρόνεια οὐπὼ καιρός». Παρήλ-
θον ἔκτοτε τεσσαράκοντα περίπου ἔτη, νομί-
ζω δὲ ὅτι ἐπέστη ὁ χρόνος τῆς δημοσιεύσεως
τῶν ποιητιστῶν τοῦ Δ. Παπαρηγοπού-
λου καὶ μετ' ἠδονῆς ἀμέτρου τῇ μνήμῃ τοῦ
μεταλλάξαντος ποιητοῦ τὰ παραδίδω, ἵνα
δημοσιευθῶσιν ἐν ταῖς στήλαις τοῦ «Μηνι-
αίου παραρτήματος» τῆς ἐφημερίδος αἱ
«Ἀθῆναι», ὅπως ἀναγνωσθῶσι παρὰ
τόσου φιλομούσου κοινοῦ, εἰς οὗ τὰ ὅμ-
ματα περιέρχονται κατὰ μῆνα τὰ τεύχη τοῦ
καρποφόρου τούτου περιοδικοῦ, ὃ καὶ τὴν
εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ ἐφιλοτιμήθη νὰ ἐκτυ-
πώσῃ καὶ νὰ κοσμήσῃ δι' αὐτῆστέην ἐλαχίσ-
την τήνδε βιογραφίαν, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ πῆ-
ρη, τοῦ ἀρπαγέντος τόσον ἀπροόπτως Δημη-
τρίου Κ. Παπαρηγοπούλου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ἴδου τὰ ἐν λόγῳ ἀνέκδοτα ποιήματα τοῦ Δ. Κ. Παπαρρηγοπούλου.
Εἶναι ἐν συνόλῳ ἐννέα καὶ δημοσιεύονται κατωτέρω κατὰ χρονολογικὴν σει-
ρὰν τῆς συντάξεως ἐνὸς ἐκάστου.

1.

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ

Ἐλθὲ Ξανθή, ἐν φίλημα θερμὸν ἔς τὰ χεῖ-
[λη δός μου]
Μὴ κλαίης τώρα, αὔριον θὰ κλαύσωμεν
[ἐπίσης]
Μὴ καταστρέφῃς τὴν στιγμὴν τὴν ἀνταξίαν
[κόσμου]
Ἄλλοτ' αἰ λύπαι, σήμερον ἐλθὲ νὰ μὲ φι-
[λήσης.

Πλὴν μόνον ἓνα φίλημα; καλλίτερον θὰ ἦτο
Νὰ τὸ ἠρνεῖσο, φίλη μου, διότι ἡ ψυχὴ μου
Θενὰ ἠγνώνει τί παλμοὺς ἀγάπης ἔσπευεῖτο.
Ἦ! δός μοι καὶ ἄλλο φίλημα θερμότερον
[Ξανθὴ μου.

Ξανθὴ μου, ἐὰν θέλῃ τις τὴν γῆν νὰ περι-
[βάλλῃ
Πρέπει νὰ ἦν Ἀλέξανδρος, Καῖσαρ ἢ Να-
[πολέων,
Ἄλλὰ τὸν κόσμον ἅπαντα ἐγκλείει ἡ ἀγάλη
Τοῦ νέου, ὅστις ἔρωτα αἰσθάνεται ἀκμαῖον.

Εἰς τὸ σφαδάζον στῆθός μου ἐλθὲ ἄνθος
[ῥαῖον]
Ἄς λησμονήσωμεν μαζὶ τοῦ κόσμου τὰς
[πικρίας,
Καὶ μ' ἐν σου ἐναγκαλισμα τὴν μέθην
[διαχέον
Ἄς ἴδωμεν τὰ ὄνειρα τῆς μόνης εὐτυχίας.
1864.

2.

ΕΛΙΖΑ

Ἐλίζα. τί μὲ τυραννεῖς;
λησμονεῖς
Ὅποσας ὥρας ἠδονῆς
Ὁ φόβος σου ἀρπάζει;

Τὸ στῆθος τοῦτο τὸ ἄγγόν
Τὸν θερμὸν
Ζητεῖ νὰ λάβῃ ἀσπασμόν,
Ἡ κλίνη σου μᾶς κράζει.

Ἐλίζα εἶν' ὁ οὐρανός;
σκοτεινάς.
Ἄκουε, μαινεται δεινῶς.
Ἦ! δός μοι προστασίαν.

Φιλεῖ ὁ νότος τὰ βουνά
Τὰ πτηνά
Ἀσπάζοντ' εἰς τὰ σκοτεινά
Μὲ ἔρωτος μανίαν.

Εἶναι ἡ κόμη σου λυτὴ
Ἄπαιτεῖ
Τὸν ἔραστήν της νὰ κρατῇ
Καὶ νὰ τὸν περιβάλλῃ.
Τὰ χεῖλη σου τὰ ἐρυθρὰ
Φανερά
Ζητοῦσιν ἄλλα φλογερά
Καὶ ἡ καρδιά πάλλει.

Ἦτις εὐρίσκει θάνατον ἀντὶ ζωῆς εὐθήθως.

Ὁ χρόνος τρέχει, δειλιᾷς;
Τὰς καλὰς
Φοβεῖσαι, φίλη τερπωλὰς;
Ἦ! εἶσαι ἀναξία.

Φοβεῖσαι τί, τὸν οὐρανόν;
Τὸν Θεόν;
Ἐν μόνον βλέμμα σου ἄγγόν
Θὰ θέσῃ ἐν μαγεῖα.

Τοῦ παραδείσου δὲ ὠχρός
Ὁ σκοπός,
Θὰ ἀτενίσῃ σκυθρωπός
Τὴν κόρην τῶν ἀνθρώπων.

Ἐλθὲ νὰ μ' ἐναγκαλισθῆς
Καὶ εὐθύς
Εἰς τὴν Ἐδὲμ θὰ εὐρεθῆς
Εὐδαίμων χωρὶς κόπον.

1864.

3.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Τὴν θύραν ὅταν ἐκλείεις ὁ ἔρωσ μας μὴ φύγη
Κ' ἐρυθριῶσα, βέβαια ὑφ' ἠδονῆς, τὸ
[στῆθος
Μὲ δῆθεν ἀδιάφορον καὶ νοχελές τι ἦθος
Ἐδίδες εἰς τὸν ἄνεμον ν' ἀσπάζεταιται, νὰ
[θίγῃ.

Ὅπόταν μὲ ἐδίδασκες - ὁ ἔρωσ εἶναι μῦθος,
Ἐχὼν ὡς ἐπιμύθιον ἀλήθειαν ἰδίαν,
Καὶ ὅτι τὴν ἀπράγμονα κινεῖ εὐαισθησίαν,

Ὁ φλύαρός σου ὀφθαλμὸς ὀπόταν μὲ
[ὠμίλει
Τὸ στόμα τὸ προδοτικὸν ὀπόταν μὲ ἐφίλει
Ἡ κόμη σου ὡς τήβεννος ὀπόταν ἐξηπλοῦτο
Εἰς ὤμους τόσον παχυλούς, λευκοὺς καὶ
[φιληδότους,
Πᾶν αἶσθημα ἀλλότριον ἀμέσως ἐναρκοῦτο,
Ὁ ἔρωσ μόνον ἔθαλλεν, αὐτὸς διεδηλοῦτο,
Χωρίζων ἀπὸ σύμπαντα τὸν κόσμον ἡμᾶς
[μόνους.

1864.

4.

ΚΑΤΩΘΕΝ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΗΣ Δ^ος Α. Δ. Δ.

Τὸ ὄνομά σου; . . . πλὴν ἄλλοῦ βαθύ-
[τερον ἐγράφη
Καὶ στέφει τόσα ὄνειρα καὶ πόθους κα
[ἐλπίδας,
Ἐπὶ ἑνὸς σου βλέμματος ἐβλάστησεν,
[ἐτέραφη,
Καὶ τῆς ἀγάπης προκαλεῖ πολλάκις καται-
[γίδας.

Πλὴν τί τὸ ὄφελος! ἀφοῦ δὲν ἀντηχῇ ἐπίσης
Εἰς τὸ ῥαῖον στῆθός σου ἡ φλόξ μου ἢ
[κρυφία,
Ἀφοῦ σὲ ἀγαποῦν χωρὶς ποτὲ νὰ ἀγαπήσῃς
Ἀφοῦ εἰσέτι ἠρεμῇ ἢ κρούα σου καρδία;

Ναί, ὁμοιάζεις τὴν τερπνὴν ἐκείνην ἀρμο-
[νίαν,
Ἦτις ἐγείρει τῆς ψυχῆς βιαίως τὴν μαγεῖαν
Χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται,

Κ' ἐνῶ θρηνοῦμεν θέλοντες εἰσέτι ν' ἀντη-

[χήση,

Τὸ πάθος μας ἀδυνατεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ,

Ἄλλὰ περᾶ καὶ χάνεται.

10 Ἀπριλίου 1865.

5.

ΤΙ ΜΕ ΣΥΝΕΒΗ.

Τὸν ἔρωτα πιστεύετε : Πολὺ καλά ! Πρὸ
[χρόνων

Παιδίον ἔτι τὴν καλὴν ἠγάπων Ἀσπασίαν,

Καὶ με ἠγάπα καὶ αὐτὴ, ὡς ἔλεγε, πλὴν μίαν

Μὲ ἔδιδεν ἀπόδειξιν τοῦ ἔρωτός της μόνον,

Ἵτι μοὶ ἔλεγεν αὐτό, ἐγὼ δὲ ἐνθουσίῳν

Καὶ τὴν ἐκάλουν ἄγγελον ἐν μέσῳ τῶν
[ἀνθρώπων

Τὸ πᾶν διὰ φλυαριῶν τῇ ἔδιδα μυθίων.

Τὸν κόσμον θὰ τῇ ἔδιδον, ἂν ὅμως ἠδυνά-
[μην

Τὸν Γαλαξίαν ἐνδυμα λαμπρὸν θὰ τῇ ἔδώ-
[ρουν

Καὶ μίαν πολικὴν αὐγὴν στολὴν θὰ τῇ
[ἔφόρουν,

Τὸν ἥλιον ἔς τὴν μαλακίην θὰ ἔθετον παλά-
[μην.

Εἰς τὸ παράθυρον αὐτῆς κάθε πρωτὴ ἠρχό-
[μην

Τὴν ἔβλεπον ἡμίγυμνον σχεδὸν νὰτὸ ἀνοίγῃ,

Καὶ ἠσθανόμην με χαρὰν τὸ βλέμμα μου
[νὰ θίγῃ

Ἵτι τὸ χεῖλος δύσκολον κ' εὐτύχουν κ'
[ἔτεροπόμην.

Μίαν πρωτὰν - ἠνοιγεν ὁ οὐρανὸς τὰς πύλας:

Εἰς τὴν αὐγὴν, ἥτις ὠρὰ ἀκόμη ἔχασματο.

Εἰς τὸ παράθυρον αὐτῆς ἱσάμην ὑποκάτω

Κ' ἔρρεμβαζα καὶ ἠδονὰς ἀπέλανα ποικίλας.

Αἴφνης ἀκούω θόρυβον ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν
[μου

Ἄνοίγει τὸ παράθυρον ἀκούετ' ἡ γλυκεῖα

Φωνὴ αὐτῆς: ἄλλ' ἔπαυσεν εὐθὺς ἡ ἀρμο-
[νία,

Καὶ ἐγεννήθη μέγιστον κενὸν εἰς τὴν ψυ-
[χὴν μου.

Εἰς ὄνειροπολήματα ἐξώρησα καὶ πάλιν:

Ἐ φαντασία μᾶς πλανᾷ. Τὴν ἔβλεπον
[παροῦσαν

Κ' ἐνῶ τὰς χεῖρας ἠνοιγον νὰ τὴν δεχθῶ.
[θρηνοῦσαν,

Νέον πεσόντα ἄνωθεν κρατῶ εἰς τὴν ἀγκά-
[λην.

Ἰούνιος 1865.

6.

ΟΝΕΙΡΟΝ

Μίαν νύκτα βαρὺς ἐκοιμώμην,

Εἶδον ὄνειρον αἴφνης τερπνόν,

Ἐγατοίκουν εἰς τὸν οὐρανὸν

Καὶ πολὺ ἔτεροπόμην.

Ἦσαν πάντα ζωὴ κ' εὐφροσύνη.

Ἦσαν πάντα ἀγγέλων εἰκόν.

Δὲν ἐφαίνετ' ἐκεῖ κατοικῶν

Στεναγμὸς ἢ ὀδύνη.

Νέα τις τραγουδεῖ με γλυκεῖαν

Καθημένη σιμά μου φωνήν,

Εἶγεν ὄψιν ὠραίαν, ἀγνὴν

Καὶ ψυχὴν καὶ καρδίαν.

Τὴν ἠγάπων, μ' ἠγάπα καὶ εἶχον

Αἱ καρδίαι μας ἓνα παλμόν,

Αἱ ψυχαὶ τὸν αὐτὸν στεναγμόν,

Τῆς ἀγάπης τὸν ἦχον.

Μὲ ἠπίαν φωνὴν με ἐλάλει,

Ἵσσει ἔτρεμε μήπως περῶν,

Τοῦ ἀνέμου τὸ λειὸν πτερόν,

Ἐννοήσῃ πῶς σφάλλῃ.

Καὶ ὑπῆρχον ὁμοία ἐκείνης.

Ἦν πολλίαις ἐζήτουν θρηνῶν,

Ἐν τῷ μέσῳ ὀδῶν σκοτεινῶν.

Πυρεσσοῦσης ὀδύνης.

Μὲ φιλεῖ ! Ἐξυπνῶ. Καὶ πλησίον

Βλέπω κόρην χυδαίαν, κοινήν,

Ἦτις μ' ἔδω μικρὰν ἠδονὴν

Μετὰ πόνων μυθίων.

Ἰούνιος 1865.

7.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Ὁ εἰς προσφέρει δαυριλῶς τὰ πλοῦτ' εἰς ἐρω-
[μένην

Καὶ εἰς τὸν ζῶντ' ἀδάμαντα ἐπιπροσθεῖ
[ἀψύχους,

Συγχρόνως χεῖλη τῇ δωρεῖ θανόντα ἐκ τοῦ
[ψύχους,

Καρδίαν πάγωμένην.

Ἄλλος προσφέρει εἰς αὐτὴν τὸ στέμμα, ἢ
[τὸν θρόνον,

Ἵσσει ὑπῆρχεν ἄξιον δι' ἐρωμένην στέμμα,
Μὴ δὲν ἐκφράζῃ ζωηρῶς ἐν μόνον ὑγρὸν-

[βλέμμα

Τὸν ἔρωτα, τὸν πόνον ;

Ἄλλος προσφέρει εἰς αὐτὴν φλυαριῶν σω-
[ρείαν,

Τὸ σύμπαν καὶ τὸ ἄπειρον, τὸν οὐρανόν,

[τὰ νέφη,

Κ' ἐνῶ μ' ἐπίχρυσα μηδὲν τὴν κεφαλὴν της
[στέφει

Ἄφινει τὴν καρδίαν.

Ἐγὼ δὲν ἔχω θησαυρῶν ἢ λόγων ἀφθονίαν

Νὰ δώσω εἰς τὴν φίλην μου γλυκεῖαν ἐρω-
[μένην,

Μὲ μόνην τὴν ἀγάπην μου τὴν ἔχω στολισ-
[μένην,

Τῇ δίδω τὴν καρδίαν.

Αὐγούστος 1865.

8.

Η ΑΜΑΡΤΩΛΗ

[Σκηναὶ τῆς δευτέρας παρουσίας]

Καὶ τῆς δευτέρας παρουσίας ἀντηχοῦν

Αἱ σάλπιγγες ὁ ἥλιος σκοτίζεται

Καὶ φέγγει μόνον ἀμυδρὸν, περίφοβον,

Τὸ φῶς τῶν λυχνιῶν τοῦ στερεώματος.

Σκιαὶ πολλαὶ τὸν κόσμον διατρέχουσιν

Ἵς νέφη, ἃ ὠθεῖ δεινὴ ἢ θύελλα.

Παντοῦ ὠχρότης, ρίγος, φόβος πανικός.

Ὁ Πλάστης ἐπὶ θρόνου κάθηται λαμπροῦ

Μανδύαν ἀνημέρος ἀστερόεντα.

Καὶ στέμμα, φέρον εἰς τὸ κέντρον κόσμημα
 Τοῦ πολικοῦ ἀστέρος τὸν ἀδάμαντα·
 Κ' ἐφόρει εἰς τὸν δάκτυλον ὡς σύμβολον
 Τοῦ Κρόνου τὸν ὠχρολαμπῆ δακτύλιον.
 Ἐκ δεξιῶν τὸ τέκνον τὸ μονογενές
 Ὁχρὸν τὸ πληθὸς βλέπει τῶν ἀμαρτωλῶν
 Ἐκεῖθεν ὁ παράδεισος φαινόμενος
 Ὡς λυκαυγὲς μακρὰν εἰς τὸν ὀρίζοντα.
 Ἐδῶθεν λάμπει ἐρυθροῦν, δριμύ τὸ φῶς
 Τῆς κατοικίας τῆς ἐσχάτης τῶν ἀμαρτωλῶν.
 Γυνὴ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Πλάστου

[κάθηται

Φορτίον φέρει ὀπισθεν αὐτῆς βαρὺ,
 Ἀμαρτιῶν καὶ ἔγκλημάτων ἔμπλεον.
 Καὶ τὰ ὀσῆα ὑπὸ τὸ βάρος τρίζουσι
 Ἐμπρὸς φορτίον κρέμαται βαρύτερον
 Δακρῶν πληρῆς, θλίψεων καὶ στεναγμῶν,
 Πλὴν καθιστᾷ τὸ βάρος ἐλαφρότερον
 Τοῦ ὀπισθεν φορτίου. Ἦδη ἀρχεται
 Ἡ κρίσις· ἤρεμει τὸ πᾶν περίφοβον.

Ὁ Θεός.

Ἀμαρτωλὴ, φορτίον φέρεις μέγιστον
 Ἀμαρτιῶν καὶ τὰ ὀσῆα σου θραύονται,
 Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πολλῶν ἀδικιῶν.
 Παρήκουσας τὰς ἐντολὰς καὶ ἔπεσες·
 Ἄλλ' ἔκλαυσες.

Ἡ Ψυχὴ.

Ναί, Πλάστα μου, καὶ ἔκλαυσα
 Κ' ἐστέναξα πολὺ.

Ὁ Θεός.

Εἶπέ, τί ἐπραξες;

Ἡ Ψυχὴ.

Τῶν δυστυχῶν ὁμοία ἡ διήγησις.
 Εὐρέθην εἰς τὸν κόσμον λίαν ἔνωρίς
 Ἐστερημένη τῆς μητρὸς καὶ τοῦ πατρὸς.
 Καλοῦσι κόσμον ὃ, τι ἴσως ἔπρεπε

Νὰ λέγουν ἀκοσίαν, αἰσχους βάραθρον.
 Μὲ ἔπλασες ὠραίαν· μὲ τὸ ἔλεγον,
 Ἐνῶ κανεὶς δὲν μ' ἔλεγεν ὅτι πολὺ
 Μεγαλειτέραν καλλονὴν ἐγκλείομεν
 Τὴν ἀθωότητα. Μεθ' ὃ ἔπαινος
 Καὶ κόρην μάλιστα πτωχὴν καὶ δυστυχῆ.
 Μ' ἠγάπησαν ... μ' ἠγάπησαν; Σὺ, Πλά-

(στα μου,

Ἰνωρίζεις τί ἐνέκρυπτον οἱ λόγοι των.
 Μ' ἠγάπησαν, ἀλλ' ἵνα μὲ μαράνωσι,
 Μ' ἠγάπησαν, ἀλλ' ἵνα μ' ἀτιμάσωσι,
 Καὶ ἔρωτα ὀνόμαζον τὸν βόρβορον,
 Ὅν ἔροπτον κατὰ ἀθῶας καλλονῆς.
 Ἐπίστευσα καὶ ἐγὼ καὶ ἀντηγάπησα.
 Αἶ! Πλάστα μου, ὃ ἔρωσ εἶναι φύσις μας,
 Εἶν' ὃ ἔρωσ πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶν βῆμά μας
 Καὶ θέλεις νὰ μὴ ἀγαπήσωμεν ἡμεῖς;
 Ἐκεῖνος, ὅταν μ' ἐνέπειζε ψυχρῶς,
 Ἐγὼ ψυχὴν, καρδίαν τῷ ἀντέδιδον.
 Καὶ ὅταν φίλημα ἐπέθετεν αἰσχροῦν,
 Τῷ ἔδιδον τὸ πᾶν διὰ φιλήματος.
 Καὶ ὅταν ἔβλεπε γυναῖκα εἰς ἐμέ,
 Ὡς ἄγγελον ἐγὼ τὸν ἐξελάμβανον.
 Οὐδὲ προσεῖχον εἰς βραχεῖαν ἡδονήν.
 Ἀλλὰ κρατοῦσ' αὐτὸν εἰς τὴν ἀγκάλην μου
 Αὐτὸν ἐκράτουν καὶ ὑπῆρχον εὐτυχῆς! ...
 Εὐαισθησία, διατί νὰ μᾶς δοθῆς,
 Ἀφοῦ τῶν πονηρῶν ὑπάρχης ἔρμαιον;

Ὁ Θεός.

Ἐξακολούθει..

Ἡ Ψυχὴ.

Τῆς ψυχῆς ἀνήρπασε
 Τὴν δρόσον καὶ μ' ἐπέταξεν εἰς τὰς ὁδοὺς.
 Ὁ πρῶτος διαβάτης μὲ ἀνήγειρε.
 Εἶχον ἀνάγκην, Πλάστα μου, νὰ ἀγαπῶ
 Πλὴν δὲν ἐπρόφθασα· μ' ἐπέταξε κι' αὐτός.
 Ἐπῆλθεν ἄλλος· πάλιν ἄλλος κ' ἕκαστος
 Ἐπρότεινε τὸν ἔρωτα ὡς ὄπλον του.
 Κ' ἐξήτει μόνον στιγμιαίαν ἡδονήν·

Καὶ ἔφευγεν ἀδιαφόρως, κλαίουσαν
 Ἀφίνων με, καὶ πάλιν ἐπανήρχετο
 Ὅποταν ἐνθυμείτο ὅτι δύσκολον
 Ἄνευ ἐμοῦ νὰ ζήσῃ· Χά! Χά! Πλάστα μου.
 Δὲν ἔφριπτες Σὺ τότε' ἐπὶ τοῦ θρόνου Σου,

Ὁ Θεός.

Ἐξακολούθει.

Ἡ Ψυχὴ.

Τέκνον εἶχον εὐμορφον·
 Τοῦ πρώτου ἦτο ἔρωτος καρπὸς
 Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πλουσίαν ἔλαβε
 Καὶ εὐγενῆ γυναῖκα, κ' ἔλησμόνησε
 Τὸ τέκνον του κ' ἐμέ· ἐπείνασε ποτέ,
 Τὸ τέκνον μου, ἐζήτηε ἄρτον, ἔκλαιε·
 Παρεπονεῖτο μὲ ἠπίαν κλαυθμηρὰν
 Φωνήν, τὰ χεῖλη του ὠχρίασαν.
 — Ὀλίγον ἄρτον — ἐκράζε συσπώμενον...
 Ἐξῆλθον ὅπως ἀγοράσω τὴν ζωὴν
 Λυτοῦ μὲ ἀτιμίαν καὶ μὲ ὄνειδος,
 Καὶ εἶδον τὸν πατέρα του ἀμέριμον
 Μὲ δύο τέκνα ζωηρὰ καὶ εὐθύμα
 Βαδίζοντα. Ὁ δῆμιος! εὐδαίμων ἦν,
 Περίβλεπτος· τὸ θυμὸν του δὲ ἄτιμον
 Καὶ σκύβαλον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ δυστυχῆς.
 Δειλὴ τὸν ἐπλησίασα, τὸν ἐκράξα,
 Κ' ἐκεῖνος— Πόρνη. εἶπε, θέλεις χρήματα;
 Ἴδου οἱ δρόμοι βρῖθουσι νεανιῶν,
 Δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνθῆξω, Πλάστα μου,
 Ἐπὶ τὰ τέκνα του ἐφόρησα,
 Καὶ ἐπνίξα τῷ ἕν καὶ τὸ ἐπέταξα
 Εἰς τοῦ πατρὸς τὸ πρόσωπον· κ' ἐξώρυσα
 Τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἄλλου. Ἐπταῖσα πολὺ,
 Ἄλλ' ἤμην μήτηρ, Πλάστα μου, καὶ δυ-
 [στυχῆς.

Ὁ Θεός.

Προχώρει.

Ἡ Ψυχὴ.

Μὲ συνέλαβεν ἡ σκληρὰ

Καὶ ἄσπλαγγνος ἀρπάγη, ἡ τῆς Θεμίδος·
 Ἡ Θεμὶς, παλλακὴ τις ἀναιδὴς ἐφ' ἧς
 Τὰ ὄργια τελοῦνται τῶν νομομαθῶν
 Καὶ τὰ ἐκ τούτων νόθα ἐξαμβλώματα.
 Ἀρπάζουν οἱ νομοθέται τάχιστα
 Καὶ νόμους διαγράφουσι καὶ δίκαια,
 Χωρὶς νὰ σκέπτωνται ὅτι δὲν δέχονται
 Οἱ δυστυχεῖς τὰ δίκαια τῶν εὐτυχῶν,
 Καὶ ὅτι ρίπτει εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν
 Ὁ δυστυχῆς τοὺς νόμους, τὰ ψηφίσματα,
 Καὶ πίπτων εἰς τὴν λαιμητόμον, τοὺς πετᾶ.
 Τὸ αἷμα ὡς τροφήν αὐτῶν καὶ ὄνειδος.
 Ἄν κλαίης, ἂν στενάξῃς, εἶναι δίκαιον,
 Ἄν φοφᾷς εἰς τὰς τριόδους ἐκ λιμοῦ
 Καὶ ἀσθενείας, εἶναι πάλιν δίκαιον.
 Ἄν ἐπαιτῆς τὸν οἶκτον, τὴν συμπάθειαν,
 Καὶ σὲ λακτίζουσι τὴν περιφρόνησιν,
 Τὸν γλευασμόν, καὶ τοῦτο εἶναι δίκαιον.
 Ἄν σὲ ἀρπάσουν τὴν καρδίαν, τὴν τιμὴν,
 Ἄν σ' ἀφαιρέσουν πᾶσαν ἀθωότητα,
 Καὶ πάλιν εἶναι δίκαιον, ἐνάρετον.
 Ἄν δὲ ἐξεγερθῆς ποτε ἀμείλικτος
 Καὶ πνίξῃς τοὺς φονεῖς σου καὶ τὰ δίκαια,
 Ὡ! τότε εἶναι ἀδίκον καὶ ἔγκλημα.

Ὁ Θεός.

Ἐξακολούθει.

Ἡ Ψυχὴ.

Ἐμεινεν ὁ παῖς μου ἄσιτος,
 Καὶ θάνατον ἀπέθαγε φοικτὸν λιμοῦ.
 Καὶ ὅπως ἔρημος ἐγέννησα αὐτὸν
 Καὶ τὴν ζωὴν του ἔρημον ἀπέδωκα.
 Λιμὸς ἀγάπης τὸ παρήγαγε· λιμὸς
 Τροφήν εὐρίσκων λίθινα αἰσθήματα·
 Καὶ λίθ' εἰς τὸν λιμὸν αὐτοῦ ἐδίδοντο·
 Δὲν ἠδυνήθη καὶ νὰ ἀσπασθῶ αὐτὸ
 Πρὶν τὸ καλύψῃ χόυς· ἐμὲ ἐδίδαξαν
 Καὶ κατεδίδαξαν εἰς θάνατον· καὶ ἀσθενῶς.
 Μὲ ὑπερασπίσθη ἀγνωστός τις νομικός,
 Διότι δὲν σοὶ λέγουσι τὸ δίκαιον

Και ἴσως οὔτε παραδέχονται αὐτὸ
Χωρὶς χρημάτων. Αἰσχροῦς μὲ ἀνεβίβασαν
Ἐπὶ τῆς λαιμητόμου τῆς πιστῆς αὐτῆς
Εἰκόνας τῆς σκληρότητος τοῦ νόμου των.
Ἡμάρτησα, ὦ Πλάστα μου, ἀλλ' ἔκλαυσα
Καὶ ἔγω δρόσον μόνην μου τὰ δάκρυα
Πρὸς σὲ δὲν φέρω δῶρά μου τὰς ἀρετάς,
Πλὴν φέρω ὡς θυμίαμα τοὺς στεναγμοὺς.
Ἐζήτησαν ἔλεος ἐκεῖ, δὲν μ' ἔδιδον.
Εἰς Σὲ θὰ εὖρω ἴσως Πλάστα, ἔλεος.

Ὁ Θεός.

(Πρὸς τὸν ἄγγελον τοῦ Παραδείσου.)

Ὅδηγησον αὐτὴν εἰς τὸν Παράδεισον
Καὶ ἅς δοθῇ μεγαλειτέρα βάσανος
Εἰς ὅσους κατεχράσθησαν τὴν καλλονὴν,
Τὴν τρυφερότητα, τὴν ἀθωότητα
Καὶ τὴν στοργὴν τὴν ἄμετρον τῆς δυ-
[στυχοῦς
1866

9.
ΑΣΜΑΤΙΟΝ

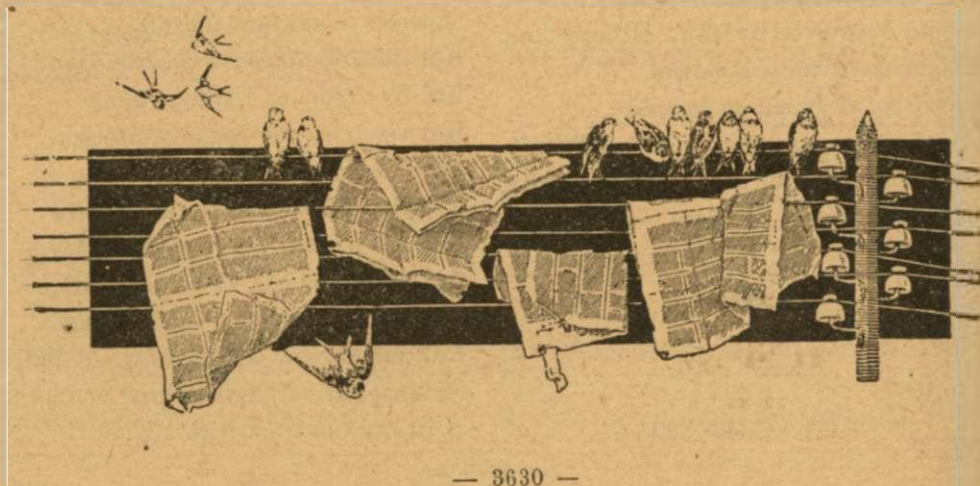
Ἀφότου σὲ εἶδον
Ἡ πλήρης ἐλπίδων

Ζωή μου
Πενθίμου.
Κατεκλύσθη αἰσθήματος.

Ἀμέσως σ' ἠράσθην,
Ἀλλὰ κατηράσθην
Τὴν ὄραν
Τὴν χώραν
Τοῦ πρώτου συναντήμαος

Ἄν ἦσο ὄραϊα.
Εὐάρεστος, νέα.
Καρδία
Ἄγρια
Ἐνέκλειες καὶ λίθινον.

Ἐνέκλειες πάγους,
Κ' ἐγὼ εἰς πελάγους
Εὐρέως
Βαθέως
Ἐλπίδων τὸν νοῦν ἴθυον
1866.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΙΕ. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΣΤΩΝ ΕΝ ΚΟΠΕΝΑΓΗ - ΔΑΝΙΑ ΚΑΙ ΔΑΝΟΙ

Ἡ ἀναγέννησις τῶν γραμμῶν καὶ ἰδίᾳ ἢ ἀπὸ τῆς μεταρρυθμίσεως ἐπιστημονικω-
τέρα μελέτη τῆς Ἀγ. Γραφῆς ὑπῆρξαν αἱ
πρῶται ἀφορμαὶ πρὸς ἔρευναν, τῶν λαῶν
τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλλ' ὅσον μεγάλα καὶ
ἂν ἦσαν αἱ πρῶται ἔρευναι, ἀπέμενον
πάντοτε μικραὶ ἀπέναντι τοῦ πλοῦτου τῶν
γνώσεων, τῆς φιλοσοφίας, τοῦ βίου θρησ-
κευτικοῦ τε καὶ κοινωνικοῦ, ἅτινα περι-
λαμβάνει ἡ χώρα ἐκείνη, ἐφ' ἧς πρῶτον ἡ
ἀνθρωπότης ἔλαβεν ὑπαρξίν καὶ ἐπὶ μα-
κρὰν σειρὰν πολλῶν αἰῶνων ἤμαχσαν ἔθνη
μεγάλᾳ καὶ κραταῖᾳ, καὶ ἦν ἰδίᾳ Ἄνα-
τολῆν ὀνομάζομεν.

Μεῖζον αὖτως ὤθησιν ἔλαβον αἱ ἐπὶ τῆς
Ἀνατολῆς μελέται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος
αἰῶνος διὰ τῶν ἐν αὐτῇ πολλαπλῶν κα-
τακτῆσεων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, αἵτι-
νες ἐξηκολούθησαν μέχρι ἐσχάτων ἀκόμη
καὶ δι' ὧν τὰ κράτη ταῦτα ἦλθον εἰς μεί-
ζονα ἐπικοινωνίαν πρὸς ἐκείνην. Μάλιστα
κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθούσης ἑκατον-
ταετηρίδος ἐκ τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας
στρατεῖαι ἀνέδειξαν πολλοὺς σοφοὺς αἰγυ-
πτιολόγους καὶ ἀσιανολόγους· αἱ ἐν τῇ
Ἰνδικῇ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς κτή-
σεις τῆς Ἀγγλίας ἐπολλαπλασιάσθησαν ἢ
μεγάλῃ τῆς Ρωσσίας αὐτοκρατορία μείζονα
ἔθλον ἐπέδειξαν εἰς μελέτην τῶν πολ-
λῶν καὶ ποικίλων λαῶν, ὧν ἐν Ἀνατολῇ ἀρ-
χει προσετέθη ἡ ἀκριβεστάτη τῶν Γερμανῶν
μελέτη τῶν προϊόντων ἐθνολογικῶν καὶ
φιλολογικῶν τῆς Ἀνατολῆς, μελέτη
μετακτικῆς ἀκριβείας, ἐξ ὧν τὰς
Γερμανοῖς ἰδιαζούσης, γενομένη. Ἐ-
νεκὰ τούτων τοσοῦτον προήχθησαν. κατὰ
τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας αἱ ἀνατολι-
καὶ σπουδαὶ, ἄσχετοι πρὸς τὰς κλασσικὰς
ἐλληνικὰς, ὥστε νέος κόσμος, ἀπεκαλύφθη
ἡμῖν, καὶ ἀρχαῖος καὶ νέος, σύγχρονος μᾶ-

λιστα, ὅστις μέχρι τῆς χθῆς διετέλει ἄγνω-
στος εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κύσμον.

Παράλλῃως δὲ ταῖς Ἀνατολικαῖς μελέ-
ταις βρῖνει πάντοτε ἡ πλοῦτις τῶν μου-
σειῶν, τῶν βιβλιοθηκῶν, τῶν ἐθνολογικῶν
καὶ ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν διὰ πολυτί-
μων χειρογράφων, ἔργων τεχνῆς καὶ ἄλλων
παντοειδῶν ἀντικειμένων ἐξ Ἀνατολῆς
ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν μελετωμένων καὶ δη-
μοσιευομένων. Τὰ ἰνόμκτα τῶν Συμπολ-
λιῶν, Δέ—Σκσῦ, Ρεμουζά, Κλαπρότ, Βουρ-
νουῖρ, καὶ τῶν Γεσένιους, Οὐμπολδ, Γρίμ,
Βόππ, ὡς ἐπίσης τῶν Βέβελ, Ρενάν, Λέ-
ψιους, Ὡππερτ, Μάξ-Μύλλερ, Βασίλιερ,
Ἄσκολη, Δέλμουν, καὶ πολλῶν ἄλλων ἐνε-
γράφησαν ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ἀθνασίας.

Οἱ περὶ τὰς ἀνατολικὰς μελέτας ἀσχο-
λούμενοι ἐνεκὰ τῆς εὐρύσεως καὶ πλου-
τίσεως αὐτῶν ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην,
ἵνα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνέρχωνται ἐπὶ
τὸ αὐτὸ καὶ ἀνακοινῶσιν ἀλλήλοις καὶ συ-
ζητῶσι τὰς περὶ ἐκείνων γνώμας των. Ἐν-
τεῦθεν ἡ ἀρχὴ τῶν Διεθνῶν Συνεδρίων τῶν
Ἀνατολιστῶν· ὧν τὸ πρῶτον εἶχε συνέλ-
θει ἐν Παρισίοις τῷ 1873.

Ἡ Ἑλλάς τῶν πρώτων τεσσάρων Συνε-
δρίων δὲν μετέσχε· ἀνατολισταὶ δὲν ὑ-
πῆρχον παρ' ἡμῖν, καὶ ἀνατολικαὶ σπου-
δαὶ καὶ μελέται ἐθεωροῦντο, ὡς ἴσως ἀκό-
μη θεωροῦνται, πολυτέλεια ἄσκοπος. Πρῶ-
την φορὰν μετέσχε κατὰ τὸ 1881 τοῦ Ε'.
ἐν Βερολίῳ συνελθόντος· κτύπησα δὲ ἐγὼ
πρῶτος ἢ ἀντιπροσωπεύσω αὐτήν, προ-
κληθεὶς τότε παρὰ τοῦ ἀειμνήστου διδά-
σκαλου μου καὶ προέδρου τοῦ Συνεδρίου
Δίλμανν, συμπρακτάντος καὶ τοῦ ἐν Βε-
ρολίῳ πρεσβευτοῦ αἰδίου Ἀλεξάνδρου
Ραγκαβῆ. Ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκείνῳ ὡμίλη-
σα περὶ τινῶν Ἑβραϊοελληνικῶν Ὑμνων.

Διαδοχικῶς τὰ Συνεδρία τῶν Ἀνατολι-

στῶν συνήλων ἀνά τριετίαν σχεδὸν εἰς διαφόρους πόλεις, πάντοτε εὐρινομένων τῶν ἀνατολικῶν μελετῶν καὶ συνεπῶς αὐξανόμενων τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν τμημάτων αὐτῶν. Ἐκτοτε καὶ ἐν ἄλλοις τοιοῦτοις συνεδρίοις παρέστημεν, εἴτε ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως, εἴτε καὶ ὡς ἄπλα μὲλη κατόπιν προσκλήσεων, δι' ὧν εἶχον τὴν κλωσύνην τὰ προεδρεῖα νὰ μᾶς τιμῆσωσιν.

Τοῦ ἐν Κοπενάγη τῆς Δανίας συνεληθόντος προπέρυσιν (Αὐγούστου, 1908) τελευταίου Συνεδρίου μετέσχον ὑπὲρ τὰ 600 μέλη, ἀπὸ τῶν πέντε Ἡπειρῶν, πάσης φυλῆς, γλώσσης καὶ θρησκείας συνεληθόντες ἐκεῖ, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ κράτιστοι καὶ παγκοσμίου φήμης ἀνατολισταί.

Τὴν Ἑλλάδα ἀντεπροσωπεύσαμεν τρεῖς, αἱ κ. κ. Π. Καρολίδης, Σ. Λάμπρος καὶ ἐγώ. Μετ' ἐθνικῆς δὲ φιλοτιμίας σημειῶ ὅτι ἐκ τῶν τῆς Ἰλλυρικῆς Χερσονήσου μικρῶν λαῶν καὶ κρατῶν μόνον ἡ ἡμετέρα πατρὶς ἀντεπροσωπεύθη ἐν τῷ Συνεδρίῳ, γεγονός τὸ ὅποιον παρετηρήθη παρ' ἐπισήμων καὶ μὴ ἐπισήμων. Ὁ πρίγκηψ Βοναπάρτης, τῆς ἡγεμονίδος Μαρίας πατῆρ, ἀνὴρ πολυμαθέστατος καὶ μέλος τοῦ Συνεδρίου, μετ' ἐνθουσιασμοῦ μεγάλου εἶπεν εἰς ἡμᾶς περὶ τούτου.

Διηρέθη τὸ Συνεδριον εἰς ἑπτὰ μεγάλα τμήματα δὺ ὑποδιηρέθησαν εἰς δύο, καὶ ἐν εἰς τρία. Τὰ ἑνδεκα ταῦτα τμήματα ἦσαν: Γλωσσολογία καὶ Ἰνδικαὶ γλώσσαι — Γλώσσαι καὶ Ἀρχαιολογία τῶν Ἀρίων λαῶν, Ἰνδία καὶ Ἰράν — Γλώσσαι καὶ Ἀρχαιολογία τῆς Ἀπὸ Ἀνατολῆς, Σινική, Μαλαισία Ἰνδοκίνα — Γλώσσαι καὶ Ἀρχαιολογία Σιμιτικαί, Ἀραμαϊκῆ, Ἑβραϊκῆ, Φοινικικῆ, Αἰθιοπικῆ κτλ. Ἀσσυρία. Διάλεκτοι καὶ Ἀρχαιολογία μουσουλμανικαί. — Αἴγυπτος καὶ γλώσσαι ἀφρικανικαί — Ἑλλάς καὶ Ἀνατολή (καθ' ὅσον σχετίζονται, ὅχι κλασικῆ) — Ἐθνογραφία καὶ λαογραφία τῆς Ἀνατολῆς.

Δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν καθεκάστα ἔργων τοῦ Συνεδρίου. Ταῦτα εἶναι θέματα εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ. Ἀλλὰ καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀνγγραφῆς τῶν ὀνομάτων τῶν τμημάτων ἐννοεῖται ἡ γυνο-

μένη μεγάλη ἐπιστημονικὴ ἐργασία παρὰ τῶν σοφῶν ἀτατολιστῶν τοῦ κόσμου. Πολλὰ τῶν μεγάλων ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν φιλολογίαν, τὴν θρησκείαν, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς κοινωνίας τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ἀρχαίων καὶ νεωτέρων διελευκάνθησαν ἐκεῖ καὶ ἐλύθησαν. Ἄλλ' ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν θεμάτων καὶ ζητημάτων καὶ τινὰ, τὰ ὅποια μένουσιν ἀλόγητα, οὐδὲ εἶπεν εἰσέτι ἡ Ἐπιστήμη περὶ αὐτῶν τὴν τελευταίαν λέξιν.

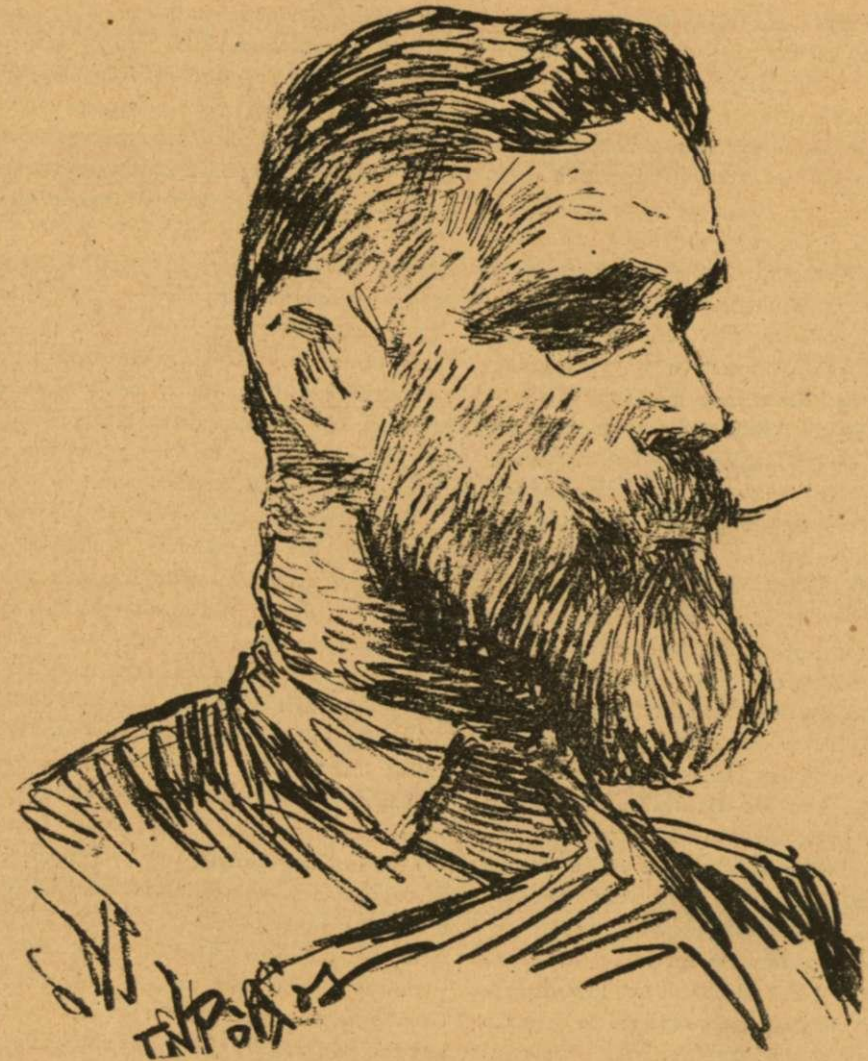
Οἱ δ' ἐξ Ἑλλάδος ἀντιπρόσωποι, κ. κ. Καρολίδης, Λάμπρος καὶ ἡ ἐμὴ μετριότης ἐποίησάμεθα ἀνακοινώσεις τινὰς καὶ μετέσχον τῶν συζητήσεων ἐπὶ θεμάτων τινῶν ἐν οἷς οἰκείοις ἕκαστος τμήμασι τοῦ συνεδρίου.

Ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις κάλλιστα ποιῶσα προσεκάλεσε τὸ προσεχές Ἰσ' Συνεδριον εἰς Ἀθήνας τὴν εὐγενῆ δὲ ταύτην πρόσκλησιν, καίτοι ὑπὸ τινῶν ἀνατολιστῶν πολεμηθεῖσαν, ἀπεδέχθη τὸ συνέδριον ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐταῖ γενικῇ συνεδρίᾳ διὰ μεγίστος πλειονοψηφίας μετ' εὐλικρινοῦς χαρῆς καὶ εὐγνωμοσύνης.

Περιορίζομαι εἰς τὰ ἀνωτέρω ὅλιγα ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐπιστημονικὸν μέρος τοῦ συνεδρίου, διότι τὰ περισσότερα ἤδη ἦσαν ἀνιάρα εἰς τοὺς ἀναγνώστους τῶν Ἀθηνῶν καὶ μεταβάνω εἰς τὸ ἕτερον σχετικὸν θέμα, τὰς ἐντυπώσεις καὶ ἀνκμνήσεις ἐκ τῆς Δανίας.

Δὲν ὁμιλῶ καθ' ὑπερβολὴν, νομίζω λέγων ὅτι ἡ Δανία ἡ πατρὶς τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως εἶναι διὰ τοὺς Ἕλληνας terra inegonita. Τῶντι, οἱ ἐξ Ἑλλάδος κατὰ τὸ θέρος ἀποδημοῦντες εἰς τὴν μέσην καὶ βόρειον Εὐρώπην κατὰ κανόνα στρέφονται διὰ τῆς Ἰταλίας, πρὸς τοὺς Παρισίους διὰ νὰ λάβωσιν οὕτως εἶπεῖν, τὸ βάπτισμα τοῦ ἐκπολιτισμοῦ αὐτῶν ἐντῆ παρισινή κολυμβήθρα, ἢ διευθύνονται εἰς Βιέννην καὶ τὸ πολὺ μέχρι Βερολίνου, ἐκτὸς ἂν εἰδικοί λόγοι ἐγκύσωσι τινὰς αὐτῶν, ὀλίγους μέχρι τῆς ἀγγλικῆς πρωτεύουσος. Πέραν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τούτων ποῦς ἑλληνικός δὲν πατεῖ. Διὰ τοῦτο ἐν Δανίᾳ π. χ. περιεργάζοντο ἡμᾶς τοὺς τρεῖς Ἕλληνας καὶ τὰς τρεῖς μεθ' ἡμῶν ἑλληνίδας, Καν καὶ Δα

ΚΡΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ

Ο Ζ. ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

Λάμπρου και την ἐμὴν θυγατέρα, ὡς ἐκτακτόν τι καὶ πρωτοφανές φαινόμενον· δικαίως διότι ἀπὸ τοῦ 1863, ὅτε ἐπιτροπὴ ἑλλήνων μετέβη εἰς Κοπεγχάγην, ὅπως προσφέρῃ τὸ ἐλληνικὸν στέμμα εἰς τὸν ἡμετέρον Ἀνακτα ἐξαιρέσει τῶν ὀλίγων Αὐλικῶν ὅσοι ἡμετέρου Βασιλικῶ Οἴκου καὶ τῶν ὀλιγίστων ἀξιωματικῶν τοῦ ἡμετέρου Ναυτισοῦ—πάντων ὅμως τούτων περιοριζομένων εἰς ὠρισμένον καὶ εἰς εἰδικὸν νὸν κύκλον—οὐδὲ δεκάδ' ἑλλήνων ἐδέχθη ποτὲ τὸ δανικὸν ἔδαφος.

Καὶ ὅμως πέραν τῆς γερμανικῆς καὶ βορείου θηλάσσης ὑπάρχουσιν αἱ σκανδιναυικαὶ γῶραι, ἃς ἀξίζει τις νὰ ἐπισκεφθῇ, ἐξ ὧν μάλιστα δύναται νὰ ὠφελήσῃ καὶ ἀπολαύσῃ πολὺ περισσότερο ἢ προστριβόμενος εἰς τὰ μεγάλα βουλεβάργα τῶν Παρισίων καὶ ὑπὸ τὰς φιλόρας τοῦ Βερολίνου ἢ τὴν Δακτυλοειδῆ λεωφόρον τῆς αὐστριακῆς πρωτεύουσας. Καὶ μίαν τῶν σκανδιναυικῶν χωρῶν, τὴν Δανίαν ἐτύχησα νὰ ἐπισκεφθῶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Γ'. Διεθνοῦς Συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν, ἐπιτετραμμένος, ὡς εἶπεν, τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως.

Εὐτυχεῖς θεωρῶ τοὺς Ἕλληνας, τοὺς δυναμένους τὸ θέρος ν' ἀποδημῶσι μακρὰν τῆς Ἑλλάδος, ἂν διευθυνθῶσι καὶ μίαν φοράν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰς βορείους ἐκεῖνας χώρας. Καὶ μὴ εἴπη τις ὅτι εἶναι μακρὸν καὶ πολυδάπανον τὸ μέχρι Δανίας ταξειδίων· διότι ἀπὸ μὲν Παρισίων μάλιστα 24 ὥρας ἀπέχει, ἀπὸ δὲ Βερολίνου μόνον 10 ὥρας· καὶ ὅστις δύναται νὰ ταξειδεύσῃ μετὰ Παρισίων καὶ Βερολίνου καὶ νὰ διατρέψῃ ἐκεῖ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, δύναται ἀνεμφιβόλως καὶ νὰ διευθυνθῇ καὶ εἰς ἐκεῖ.

Δύο ὁδοὶ ἄγουσιν εἰς Δανίαν, ἢ δι' Ἀμβούργου καὶ ἢ διὰ Βερολίνου. Τὴν δευτέραν προσηλάσαμεν τῇ συστάσει τοῦ βέλτου Γεν. Πουζένου τῆς Δανίας, παρ' ἡμῶν κ. Χατζηδημητρίου· αὕτη ἔλλωσ' δι' ἡμᾶς τοὺς ἐξ Ἑλλάδος εἶναι οὐ μόνον ἡ συντομοτέρα ἀλλὰ καὶ ἡ εὐχαριστοτέρα· διότι ἀπολαύει τις τοῦ πρωτοφανοῦς δι' ἡμᾶς νεωτερισμοῦ, νὰ διοδεύῃ δὴλα δὴ τὴν ὑγρὰν ὡσεὶ ξηρὰν. Ἀπὸ Βερολίνου δὴλον ὅτι ὁ σιδηροδρομὸς φέρει αὐτὸν ἐντὸς τριῶ-

ρου εἰς τὰς γερμανικὰς ἀκτᾶς, εἰς τὸ Warnemünde ἀπὸ τῆς ἐν τῇ παραλίᾳ προχωρεῖ ὁ σιδηροδρομικὸς συρμὸς εἰς μέγα μεταγωγικὸν ἀτμόπλοιον καὶ ἐνσφηνοῦται ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρύμνης μέχρι τῆς πώρας ἐντὸς ὁμοίας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς· οὕτως, ἀποσκευαί, ἀνθρώποι καὶ κτήνη (διότι ὑπάρχει καὶ δι' αὐτὰ βεγγόνιον) χωρὶς νὰ μετακινήθωσι καθόλου, εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἀπομακρυνόμενου ἀτμόπλοιου καὶ συγχρόνως ἐντὸς τῶν σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν. Ἡ ἐπιπόνησις αὕτη τῶν μεταγωγικῶν ἀτμόπλοιων, ἢ διευκολύνουσα ἀνυπολογίστως τὴν διὰ ξηρᾶς ἄμα καθάλασσης συγκοινωνίαν, εἶναι νεωτάτη. Μετὰ τριῶν ὠρῶν πλοῦν εὐρίσκειται τις εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτᾶς. Εἶναι ἐξόχως μεγαλοπρεπὲς τὸ θέμα τῆς συνήθως σφοδρῶς κυμανομένης Γερμανικῆς θηλάσσης· ἀλλὰ τὰ ὑψόμενα ἐκεῖνα κύματα, οὐχὶ κυνόλευκα ὡς τὰ τῶν ἡμετέρων θηλάσσεων, ἀλλὰ μαυροκίτρινα μὲ τὸν ἐπίσης μαυροκίτρινον ἀφρόν των δένιςχύουσι νὰ τεταντεύσωσι πολὺ τὸ μέγα καὶ στερεὸν ἀτμόπλοιον.

Τὸ φέρον ἐπ' αὐτοῦ τὴν σιδηροδρομικὴν ἀμαξοστοιχίαν ἀτμόπλοιοι προσαρμολόμενοι εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς δανικῆς πύλεως GÖ ἀποβιβάζει πάλιν αὐτὴν ἡμέρα καὶ ἐπαναλαμβάνει αὕτη τὴν διὰ ξηρᾶς ὁδὸν, ἀφοῦ γλυστρήσῃ καὶ ἐσφηνωθῇ εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν. Ἀλλὰ δὲν φθάνομεν οὕτω μέχρι τῆς πρωτεύουσας Κοπεναγῆς· διότι μετὰ δύο ὥρας θὰ ἐσφηνωθῇ ἡ ἀμαξοστοιχία, ἀφ' ἧς δὲν ἐξήλθομεν ἀφ' ὅτου ἐξεκινήσαμεν ἐκ Βερολίνου, ἐπὶ ἑτέρου ἀτμόπλοιου ὁμοίου μεταγωγικοῦ, ὅπως διαπλεύσωμεν Δανικὸν κόλπον καὶ πάλιν ἀποβιβασθῶμεν μετὰ τοῦ συρμοῦ μας εἰς ξηρὰν ὅπως μετὰ δίωρον φθάσωμεν εἰς Κοπενάγην. Εἶναι ἀνωτέρω πάσης περιγραφῆς ἡ ὠραιότης τοῦ ποικίλου τούτου, πεντάκις μεταξὺ γῆς καὶ θαλάσσης ἐνκλασσομένου ταξειδίου, μὴ ἀναγκαζομένου τινὸς νὰ κινήθῃ ἐκ τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμαξῆς καίτοι διαπλέει θάλασσαν. Μείζονα δὲ θυμασμὸν ἐμποεῖ ἡ ἀκρίβεια τοῦ χρόνου, τῶν ὥρων καὶ λεπτῶν, καθ' ἃς ἐκτελοῦνται αἱ ἀμοιβαδὸν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης μεταβιβάσεις καὶ ἡ θυμασία τάξις καὶ ἡσυχία, εἴτε

ἡμέρα εἶνε εἴτε νύξ εἴτε καλοκαιρίας· εἴτε κακοκαιρία· οὔτε φωναὶ ἐκεῖ τῶν σιδηροδρομικῶν ὁδηγῶν, οὔτε ὠρυγί καὶ βλασφημίαι ναυτῶν, οὔτε συγχύσεις καὶ παρανοήσεις, οὔτε οὐδὲν τῶν τοιοῦτων, γνωστῶν εἰς ἄλλας χώρας. Πῶς νὰ μὴ θαυμάσῃ καὶ νὰ μὴ ἐνθουσιᾷ ὁ βλέπων τὸν τοιοῦτον πραγματικὸν πολιτισμόν;

Ὁ προχωρὼν εἰς τὸ Δανικὸν ἔδαφος ἀμεσῶς ἀντιλαμβάνεται τοῦ εἰδικοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τῆς χώρας. Οὐχὶ πλέον αἱ εἰς ὄξύτατον ἀπολήγουσαι οἰκοδομαί, ὁ γοτθικὸς ρυθμὸς καὶ ἡ γερμανικὴ ἀρχιτεκτονικὴ· οἱ χαρακτῆρες οὗτοι εἶναι μεμετρημένοι καὶ ἀνάμικτοι μὲ τοῦ ρωμανικοῦ· τὰ ἐθνικὰ ἄλλως χρώματα, ἐρυθρὸν καὶ λευκόν, ἐναρμονίως συνδυαζόμενα, κυριαρχοῦσι πανταχοῦ. Ὅσον προχωρεῖ τις ἐνδότερον εἰς τὴν Δανίαν καταπλήσσειται διὰ τὴν ἀδρᾶν δενδροφυτεῖαν, τὴν καλλιέργειαν τῶν πεδιάδων, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ μάλιστα τῆς κτηνοτροφίας· ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀγγέλαι δαμάλεων εὐτραφῶν μετὰ τῶν μύσλων αὐτῶν νέμονται ἐπὶ τῆς πυκνῆς χλόης, καὶ μεγαλόσωμοι βόες ἐξευγμένοι ὑπὸ τὸ ἄροτρον αὐλακοῦσι τὴν γῆν.

✱

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τὴν Δανικὴν χώραν, ἃς διατρέξωμεν ἐν ὀλίγοις τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, τὴν νεωτέραν τούλάχιστον διότι ἡ πλαισιότερα ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Κίμβρων τὸν Β' πρ. Χρ. αἰῶνα εἶναι ἐν πολλοῖς σκοτεινῇ, ἢ δὲ μεσαιωνικῇ ἀπὸ τοῦ I. αἰῶνος πλήρης περιπετειῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πολέμων.

Ἡ ἱστορία τῆς Δανίας στενωῶς συνδέεται μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν περὶ αὐτὴν ἐθνῶν· διότι κατὰ τὸν μεσαιῶνα μέχρι τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος πολλοὶ πολυλάκις ἐπετέθησαν μὲ κατακτητικὰ σχέδια ἐναντίον τοῦ μικροῦ μὲν τὸ δέμας, ἀλλὰ μαχητοῦ ἐκείνου λαοῦ, ὅστις γενναίως πάντοτε ἀντέστη εἰς τὰς ἐπιδρομὰς ἐν αἰματηραῖς καὶ μυριονέκροις μάχαις, λαβῶν ἐν τέλει ἱκανὰ θανάσιμα τραύματα.

Ἡ Δανία ἦτις ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐξετείνετο μέχρις ἀγγλικῶν, σκανδιναυικῶν καὶ γερμανικῶν χωρῶν, ἀφῆρέθη βίβη τῶν ἰσχυροτέρων, βασιμῶν ἱκανῶς χώρας, τὴν

Νορβηγίον, τὸ Ὀλστάιν, τὸ Λάουεμβουργ τὰς ἐν τῇ ἰνδικῇ κτήσεις, καὶ τέλος τὸ Σλέσβιχ τῷ 1064. Ἐμφύλιοι πόλεμοι δὲ καὶ σφοδραὶ ἔριδες ἐσωτερικαὶ ἕνεκα τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἐξησθένησαν πολὺ τὴν Δανίαν καὶ τὴν ἡρωτηρίασαν· τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ, αἰῶνος ἡ Ἀγγλία τῇ ἀφῆρεσε τὴν Ἑλγολάνδην, τὴν δὲ Νορβηγίαν ἢ Σουηδία· μόλις δὲ ὀλίγων ἐτῶν ἡσυχίας ἀπῆλθυσεν ἡ Δανία μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἀτέκνου βασιλέως Φρειδερίκου Ζ. (1863), μεθ' οὗ ἐξέλιπε καὶ ἡ Ὀλδενβουργικὴ δυναστεία, μεταβιβαθείσης τῆς βασιλείας εἰς τὸν συγγενικὸν οἶκον Γλύκσπουργ ἐν τῷ προσώπῳ Χριστιανοῦ τοῦ Θ, πατρὸς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως. Ὁ ἐρρωμένος πόλεμος τῆς μικρᾶς Δανίας κατὰ τῶν μεγάλων Γερμανίας καὶ Αὐστρίας τῷ 1864 ἀπέληξεν, ὡς γνωστὸν, εἰς τὴν ἀποκοπὴν τοῦ Σλέσβιχ Ὀλστάιν καὶ τοῦ Λάουεμβουργ.

Ἡ ἔκτοτε ὑπερτεσσαρακονταετής βασιλεία τοῦ γεραοῦ Χριστιανοῦ Θ. ὑπῆρξεν βασιλεία ἐνδοξῆς εἰρήνης, ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως καὶ καταπληκτικῆς προόδου· διότι ὅτι ἔχει σήμερον ἕξοχον καὶ μέγα ἡ χώρα τὸ ὀφείλει προπαντὸς εἰς τὴν βασιλείαν ἐκείνου ὅν οἱ Δανοὶ, μετὰ θλίψεως ἀπάτου καὶ ὀδύνης, ἀφοῦ μέχρι τῶν τελευταίων του σχεδὸν ἡμερῶν ἐβλεπον εὐθετηνῆ, ζωηρὸν, ἐν θαλερῷ γήρατι διασχίζοντα ἐπιππον τὸ δάσος τοῦ Μπερנסδόρφ, ἐκήδευσαν πρό πενταετίας ὑπερνενεκοντούτη).

Ὁ νέος βασιλεὺς τῆς Δανίας Φρειδερίκος ἔχει καταπληκτικὴν ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τὸν βασιλεῖα ἡμῶν Γεώργιον· ἀγαπᾶται πολὺ ἐν Δανίᾳ· καὶ δικαίως διότι σὺν τῷ στέμματι ἐκλήρονόμησε πάσας τὰς ἀρετὰς τοῦ μεγάλου πατρὸς· τῆς ἀγαθότητος τῆς Α. Μ., ἀφθάρτου γλυκύτητος καὶ προσηνεῖς ἐλάβομεν ἀλλεπάλληλα δείγματα οἱ Ἑλλάδος ἐν τῷ Συνεδρίῳ Ἀνατολισταί.

✱

Οἱ χρηστοὶ καὶ φιλόπονοι Δανοὶ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ὑπὸ τὴν συνητήν καὶ πατρικὴν ὁδηγίαν τοῦ γεραοῦ Χριστιανοῦ, ἀφοῦ ὑπέστησαν δεινὰ ἐθνικὰ

τραύματα, δὲν ἀπεδυσπέτησαν, ἀλλὰ περισυλλεγέντες, οὐχὶ ἐν λόγοις μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν ἔργοις, ἐπεδόθησαν ὀλοψύχως εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν συμφορῶν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας των, τοῦ ἐμπορίου, τῆς ἀεροπορίας, τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας καὶ πάσης βιοτεχνίας.

Τῆς κτηνοτροφίας καρποὶ εἶναι τὰ παγκοσμίως πεφημισμένα δανικὰ κρέατα. οἱ ἀλλάντες, τὰ ποικίλα εἶδη τῶν τυρῶν, ὑπερβάντων καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς ὀλλανδικούς. Περὶ τὰς 1,300 συνεργατικὰς Ἐταιρίας Γαλακτοκομίας ἔχει σήμερον ἡ Δανία, αἵτινες πᾶσαι σχεδὸν συνέστησαν κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσπενταετίαν. Διὰ τοῦτο οὐδὲν ἄπορον, ἂν τὸ δανικὸν γάλα πωλούμενον εἰς ὑπερχίλια μεγάλα γαλακτοπωλεῖα εἶναι ἀπαραμίλλον ἕκαστον καὶ εὐθηνότατον, τιμώμενον 30 μόνον λεπτὰ τὴν ὀκτῶν. Βούτυρον παρήγαγεν ἡ χώρα πρὸ πενταετίας ἀξίας 260 ἑκατομμυρίων φράγκων, ὅσον περίπου εἶναι ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ τε εἰσαγωγικὸν καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος κρέας, ἀξίας 160 ἑκατομ. φρ. ποσοῦ μεγαλειτέρου τοῦ ἡμετέρου ὀλοκλήρου εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου ζῶα διάφορα ἀξίας 40 ἑκατομ. Τῷ 1905 ἡ Δανία εἶχεν ἐξαγωγὴν 122 χιλιάδων βοῶν καὶ προβάτων, 100 ἑκατομ. χιλιογράμμων ἀλάντων καὶ παστῶν χοιρινῶν, καὶ 80 ἑκατομ. χιλιογράμ. βουτύρου.

Τῆς κηπουρικῆς καὶ ἀνθοκομίας τῶν Δανῶν λαμβάνει τις ἰδέαν ἐπισκεπτόμενος μόνον τὴν ἀγορὰν τῆς Κοπενάγης. Ἐκεῖ ποικίλα καὶ ἀφθονία ἀξιοπαρατήρητος χροταρικῶν καὶ ἀνθέων, τῶν ὁποίων ἐλάχιστα εἶναι τὰ ἐξωθεν εἰσαγόμενα (π. χ. ἡ τομάτα). Ἀλλὰ τὴν ἀνθοκομίαν καὶ τὸ φιλανθές τῶν Κοπενάγειων θαυμάζει τις καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δημοσίοις κήποις καὶ ἐν ταῖς

οἰκίαις, ὧν οὐ ἐξῶσται καὶ τὰ παράθυρα ἅπαντα κοσμοῦνται διὰ ποικίλων φυτῶν καὶ πολυχρῶμων ἀνθέων διαρκῶς.

Καταπληκτικὴ εἶναι ἡ Ὀρνιθοτροφία τῆς Δανίας. Ὀρνίθων 50 ἑκατομμύρια τρέφει ἡ Γαλλία, 11 δὲ ἑκατομμύρια ἦτοι τὸ 1/4 μὲν ἡ Δανία, ἧτις εἶναι 18 φορὰς μικροτέρα ἐκείνης. Κι' ἐνῶ ἡ μεγάλη Ἀγγλία παράγει 125 χιλιάδας τόνων ὠν. μὲν ἡ μικρὰ Δανία παράγει σχεδὸν τὸ ἡμισυ, ἦτοι 55 χιλ. τόνων, δῆλα δὲ ἐνδισεκατομμύριον καὶ ἑκατὸν ἑκατομμύρια ὠν ἐτησίως! Ἐχει δὲ ἐξαγωγὴν ὠν :: εἰς ξένας χώρας 20 χιλιάδας τόνων, ἦτοι 400 ἑκατομμύρια ὠν, ἀξίας 35 ἑκατομ. φράγκων, ἦτοι ἐξάγει καθ' ἡμέραν ὑπὲρ τὸ ἐν ἑκατομ. ὠν, ἐνῶ ἡ Ἰταλία μὲ ὄλην τὴν ἑκτασίαν τῆς μόνον 32 χιλιάδ. τόνων ἐξάδει κατ' ἔτος. Ἐλεγεν ἡμῖν ἄγγλος συνάδελφος ἐν τῷ Συνεδρίῳ ὅτι ἂν ἡ Ἀγγλία δὲν εἶχε τὴν Δανίαν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὠα «θὰ ἦτον χαμένη» κατὰ τὴν δημῶδη ἔκφρασιν. Παντοκρόθεν τῆς Δανίας ἐξάγονται τὰ ὠα ἄλλ' ἢ προτεύουσα Κοπενάγη ἔχει ὡς ἰδιαιτέρον ἐκτενέστατον εἰδικὸν κατὰστημα ἐν ᾧ συσκευάζονται ταῦτα καταλλήλως τὰ ἐξαγόμενα εἰς ὄλην τὴν Εὐρώπην.

Ὅταν ἐλαμβάνομεν τὰς πληροφορίας ταύτας ἀκουσίως ἐσκεύθημεν τὴν ἡμετέραν Ἑλλάδα, ἧτις πληρώνει οὐχὶ γάλα, ἀλλὰ γλακτόχρωμον ἀπόπλυμα πρὸς μίαν δραχμὴν, περιμένει νὰ φάγη ὠα (ἐν Ἀθήναις) λεγόμενα φρέσκα καὶ ἐντόπια, ἐκ Βουλγαρίας καὶ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Εὐξίνου Πόντου, καὶ νὰ τραφῇ ἀπὸ κρέατος βοῶν ρωσικῶν.

Ἡ Δανία ἐν τούτοις εἶναι κατὰ τὴν ἑκτασίαν κατὰ *1)3 μικροτέρα τῆς πατρίδος ἡμῶν, καὶ κατὰ τὸν πλουσμόν, εἰς 30 χιλιάδας ὀλιγαριθμοτέρη. Κι' εἶχε πληρέ-

στατα δίκαιον εἰς τῶν ἡμετέρων ἐπιστημόνων ἀναφωρῶν ἐσχάτως. Ἡμεῖς οὐ μόνον δὲν ἐξάγομεν, ἀλλ' οὐδὲ νὰ φάγωμεν ἔχομεν ἀναλογιζόμενος δὲ ὅτι ἔχομεν τὴν ἐριθώλακκα Θεσσαλίαν, ἣν τυρνοῦσιν αἱ ἐπτὰ πληγαὶ τοῦ Φαρῶ, καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἀπλεπισίας, διότι αὕτη καὶ μόνη διὰ τῶν 5,000,000 στρεμμάτων τῆς θὰ ἔδυνατο νὰ θρεψῇ ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ κατᾶσθῃ ὁ σιτοβολῶν αὐτῆς.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωργίας ἐν Δανίᾳ, αὕτη δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν γωνιμότητα τοῦ ἐδάφους, ἧτις φύσει εἶναι μικρά, ἀλλ' εἰς τὴν μεγάλην φιλοπονίαν τοῦ ἀγροτικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐφαρμόσας ἐν τῇ ἐργασίᾳ πάσας τὰς νεωτέρας ἐφευρέσεις καὶ μεθόδους, κατώρθωσε, χωρὶς νὰ ἔχη τὸν ζυγὸν τσιφλικῶν, νὰ καλλιέργησεν ἅπασαν σχεδὸν τὴν δανικὴν γῆν, μόνον τῶν ἐλώδων μερῶν μεινάντων ἀκαλλιέργητων, ὡς ἀνεπιδέκτων καλλιέργειας. Καὶ ἤδη οὐ μόνον ἐπαρκεῖ εἰς ἑαυτὴν ἡ μικρὰ Δανία διὰ τῆς Γεωργίας, ἀλλὰ ἔχει καὶ σημαντικὸν ἐμπόριον ἐξαγωγικῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Παραλλήλως καὶ μειζόνως ἀνέπτυξε τὴν Ναυτιλίαν τῆς ἡ Δανία. Ἄλλοτε ἡ Δανία ἐκέκτητο ναυτιλίαν ἰσχυροτάτην ἐν τῷ κόσμῳ καὶ οἱ Δανοὶ ἦσαν οἱ Φοίνικες τοῦ Βορρᾶ. Ἄλλ' αἱ πολιτικαὶ συμφοραὶ κατὰ τὸν Π.Ν. αἰῶνα ἐξησθένησαν μέχρι θανάτου σχεδὸν τὰς ναυτικὰς αὐτῆς δυνάμεις. Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, μετὰ τὰς ἐπελθούσας συμφορὰς, οἱ Δανοὶ περισυλλεγέντες ἐπεδόθησαν μετὰ θέρμης εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ναυτιλίας των. Καὶ σήμερον ἡ Δανία κεκτῆται 500 ἀτμόπλοια, ὧν τινὰ παμμέγιστα, καὶ ὑπὲρ τὰ τρισχίλια ἰστιοφόρα, καὶ δωδεκασχίλια ἄλλα μικρότερα πλοία. Ἐπίσης ἔχει ἡ Δανία τὴν μεγάλην ἀ' Ἀεροπολίαν Ἐται-

ρίαν τῶν Ἠνωμένων Ἀεροπλοίων» ἅτινα ἀνέρχονται εἰς 150, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι κτῆμα μόνης τῆς πρωτεύουσας Κοπενάγης. Αἱ χιλιάδες αὗται τῶν δανικῶν νηῶν διασχίζουσι πάσας τὰς θαλάσσας μέχρι τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Ἀρκεῖ ἐπὶ ὀλίγας στιγμὰς νὰ κατοπτεῦσῃ τις τὸν μέγαν λιμένα τῆς Κοπενάγης καὶ τοὺς ἄλλους περὶ αὐτὴν ὄρμους διὰ νὰ λάβῃ ἰδέαν τῆς δανικῆς ναυτιλίας, ἀποθαυμάζων καὶ ἀπολαύων τοῦ ἀπαραμίλλως ὄραίου θεάματος τῆς μερμυκῆς ἐκείνης τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων, ἅτινα ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνάγονται καὶ κατάγονται. Διότι τριάκοντα πέντε χιλιάδες διαφόρων πλοίων κατ' ἔτος προσορμίζονται εἰς τὸν πρὸς τὸ τελωνεῖον λιμένα τῆς Κοπενάγης.

Ἄλλὰ εἰς τὴν μετὰ τῆς ναυτιλίας συνδεομένην Ἀλιεὶν ἀνέπτυξαν οἱ Δανοὶ εἰς σημαντικὴν τέχνην καὶ ἐπιτεροδεστάτην βιομηχανίαν, τὰ ἐκ τῆς ὁποίας κέρδη δύνανται τις νὰ διΐδῃ ἐν τῇ ποικίλῃ καὶ ἀφθονίᾳ τῶν ἐν Κοπενάγῃ ἰχθύων, τῶν τε νωπῶν καὶ τῶν ἀλιπᾶστων. Τίς δὲ ἀγνοεῖ τὰ πεφημισμένα δανικὰ ἀλιπᾶστα ὀψάρια, τοὺς μπακαλάους, τὰς ἀρίγγας, τὰ νίτικα καὶ πλεῖστα ἄλλα;

Πολὺ θὰ παρατείνετο ἡ μελέτη αὕτη, ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ πραγματευθῶμεν ἐν ἐκτάσει καὶ λεπτομερείᾳ καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς προόδου τῆς Δανίας ἐν τούτοις ἀκροθιγῶς πρέπει νὰ εἴπωμεν τινα περὶ τούτου.

Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Κοπενάγης, εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ὀροῦ συνήρχοντο τὰ τμήματα τοῦ ἡμετέρου Συνεδρίου εἶνα ἀρχαῖον οἰκοδόμημα καὶ ἴδρυμα ἀριθμοῦν βίον 430 ἐτῶν. Εἶναι ἴδρυμα ἐξόχως τέλειον ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν διδασκόντων καὶ τὴν τοῦ

συστήματος τῆς διδασκαλίας. Εἰς τὴν τελειότητα τῆς διδασκαλίας μέγα συντελοῦσι τὰ παραρτήματα αὐτοῦ, τὸ Ζωολογικὸν καὶ τὸ Ὄρυκτολογικὸν μουσεῖον, ὁ Ζωολογικὸς κήπος, ὁ Βοτανικὸς, αἱ Συλλογαί, τὰ ἐξ ἑξ ἑτέρων Ἐργαστήρια καὶ ἡ Βιβλιοθήκη περιέχουσα 300,000 τόμων καὶ 5,000 χειρογράφων. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἀνώτεροι ἐπιστήμῃ προήχθησαν ἐν Δανίᾳ εἰς ὑπατον βαθμὸν· οἱ ἐπιστήμονες αὐτῆς ἀπολαύουσιν ἐν πολλοῖς παγκοσμίου κύρους· καὶ ἡ Δανία ἐρρωμένως μετέχει μετὰ τῶν μεγάλων ἐθνῶν τῶν ἐξερευνητικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀποστολῶν εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ὡς εἶναι γνωστὸν, καὶ εἰς τὰς κεντρικὰς τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς.

Ἐν τῷ Δανικῷ Πανεπιστημίῳ ἐφιλοξένησεν ἡμᾶς γενναίως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἡ δανικὴ ἐπιστήμη. Ἄξιον δὲ νὰ μνημονευθῇ ἐνταῦθα μετὰ σεβασμοῦ ὁ γενναῖος πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου, καθηγητῆς Τομφεν, ὁ παγκοσμίου φήμης γλωσσολόγος, ὅστις, πλὴν ἄλλων, πρῶτος αὐτὸς διετύπωσε ἐν τῇ γλωσσολογίᾳ τὸν κληθέντα οὐρανίσκιον νόμον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπεδείχθη ἡ στενὴ συγγένεια τῶν ἰρανικῶν πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Βιβλιοθήκας ἡ Δανία ἔχει πολλάς, Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἐνταῦθα εἶναι, ὅτι ἡ Δανία ἐπέστησε πλεῖστον τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν διὰ τῶν βιβλιοθηκῶν διδασκαλίαν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐργατῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν ἐν τῇ χώρᾳ ἄπειρα λαϊκὰ βιβλιοθήκαι, δανείζουσαι εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ τὸν λαὸν καθημέραν χιλιάδας τόμων. Ἐπτά τοιαύτας δανειστικὰς βιβλιοθήκας ἔχει μόνος ὁ δῆμος τῆς Κοπενάγης. Ἄλλη τοιαύτη εἶναι ἡ τῆς Ἐργατικῆς Ἐνώσεως· ἄλλη ἡ τῆς Φιονίας ἐν Odensee· ἄλλη ἡ τῆς Ἐταιρίας τῶν Φιλαναγνωστῶν Ἐργατῶν· καὶ ἑτέρας 25

μεγάλας λαϊκὰς βιβλιοθήκας εὐρίσκουσι ἐγκαθιδρυμένας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τέλος ὑπὲρ τὰς χιλιάς τοιαύτας ἐν τοῖς χωρίοις. Πᾶσαι αἱ βιβλιοθήκαι αὗται διαδίδουσι παρὰ τῶν λαῶν τὰ φῶτα καὶ τὰς νεωτέρας προόδους, οὐ μόνον δανείζουσαι τὰ βιβλία ἐκεῖ ὅπου αὗται ἱδρύνται, ἀλλὰ καὶ ἀποστέλλουσαι αὐτὰ δάνεια ἐπὶ ἐπιστροφῇ εἰς ἀπομακρυσμένας κόμας καὶ χωρία. Πῶς νὰ μὴ μορφώνηται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ δανικὸς λαός; καὶ διατὶ θ' ἀπορήσωμεν ὅτι ἐν Δανίᾳ δὲν εὐρίσκειται οὐδεὶς σχεδὸν ἀγράμματος;

Ἀνυπέροβλητον ὅμως τὸ σύστημα τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς χώρας, ὑπερβάσης κατὰ τοῦτο πᾶσαν ἄλλην εὐρωπαϊκὴν χώραν. Τέσσαρα Διδασκαλεῖα δημοτικὰ καὶ δώδεκα ἰδιωτικὰ τέλεια πρᾶσκειν ἄρουν τὴν στρατιάν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλιστῶν.

Περὶ τὸν νομίζω νὰ ἐκταθῶ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ θεματος τούτου, οὐδ' ἀναγκάζον· διότι πάντες θεοκίως γνωρίζουσιν ἐκ φήμης περὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς Δανίας, περὶ τῶν Οἰκοτροφείων αὐτῆς, τῶν διδασκαλείων, τῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν, ὅπου τόσα καὶ τόσα διδάσκονται οἱ μικροὶ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριά, χρήσιμα ἐν τῷ βίῳ, οὐχὶ μόνον γράμματα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς βιομηχανίας, καὶ χειροτεχνίας τῆς γαλακτοκομίας καὶ τυροκομίας, τῆς γεωργίας καὶ ἀλιείας καὶ ζυθοποιίας, τῆς ἀγροικίας καὶ ζυλουργίας καὶ ὑφαντικῆς, τῆς μηχανουργίας κ.τ.λ. Ἐάν τις ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν εὐτυχῆσῃ ποτὲ νὰ μεταβῇ εἰς Δανίαν, ἅς μὴ παραλείψῃ νὰ ἐπισκευθῇ τὸ ἐν τῇ Ὁδῷ τῆς Κοπεγχάγης Istedgade πρὸ τινος ἱδρυθῆν δημοτικὸν σχολεῖον. ἐν ᾧ 1200 μαθηταὶ μορφοῦνται, καὶ τῶν Φόλκεσχόλ-σχόλε τὴν ἀνωτέραν ταύτην λαϊκὴν σχολὴν ἀρκοῦσιν αὗται, ὅπως μορφώσῃ τις

μῖαν ἰδέαν παρὶ τῆς ἐν Δανίᾳ δημοτικῆς, λαϊκῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἥτις δωρεὰν παρέχεται εἰς τὰς ἀνκριθμήτους δημοτικὰς σχολὰς αὐτῆς.

Ἐπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τὸ μὲν δημόσιον δαπνᾷ ὑπὲρ τὰ δύο ἑκτομύρια φράγκων, καὶ οἱ δῆμοι ἕτερον 16 ἑκτομύρια, παρέχοντες δωρεὰν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τὰ βιβλία τὰ πρὸς σπουδὴν ἀναγκαιούνη· τὸ ὅλον 18 ἑκτομύρια.

Πλὴν δὲ τῶν δημοτικῶν, καὶ ἕτεροι ὑπερεβδωθήκοντα ἀνώτεροι λαϊκὰ σχολὰ διασπείρουσι τὰ φῶτα ἐν τῇ χώρᾳ, κατὰ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἐτελειοποίησαν αἱ ἄρισται καὶ πράγματι λαϊκὰ παιδαγωγοί, ἡ Ἄννα Ἀδλερ, ἡ Ναταλία Ζάλε, ὁ διδάσκαλος Χρίστενσον, ὧν τὰ ὀνόματα εἶναι δημοτικώτατα ἐν Δανίᾳ καὶ οἱ πικαιότεροὶ Γκρούντβιγ, Σοῦρμκν, Μύλλερ καὶ ἄλλοι ἐξοχοὶ παιδαγωγοί.

Πλεῖστα θὰ ἠδύναντο ἐνταῦθα νὰ προστεθῶσι καὶ παρὶ τῶν γυμνασίων τῶν ἀρρενων καὶ τῶν παρθενωγαγείων τῆς μέσης

ἐκπαιδεύσεως τὰ ὅποια ἐτελειοποίησαν οἱ Δανοὶ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν νεωτέρων προόδων, ἐν τοῖς ὁποῖοις διδάσκονται ἡτε κλασικὴ ἀρχαία φιλολογία καὶ αἱ νεώτεραι γλώσσαι, ὧν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει εὐνοήτως ἡ Δανικὴ, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ποικίλοι γνώσεις.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ὀλίγα καὶ περιληπτικὰ περὶ τῶν προόδων τῆς δανικῆς χώρας ἐν γένει. Ἄς σπεύσωμεν ἤδη εἰς τὴν Πρωτεύουσιν, τῆς Κοπενάγης, ἰδιαιτέρως.

✱

Αἱ καταπληκτικαὶ τῆς Δανίας πρόοδοι καταφανεῖς ἀμέσως γίνονται ἐν τῇ πρωτεύουσιν.

Δὲν εἶναι μὲν ἡ Κοπενάγη μίαν τῶν μεγάλων πρωτευουσῶν καὶ μεγάλουπόλεων τῆς Εὐρώπης, αἵτινες καταπλήττουσι διὰ τῶν κολοσσικῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ἀλλ' εἶναι μίαν τῶν δευτερευουσῶν, ἀριθμοῦσα ὑπὲρ τὸ 1)2 ἑκτομύριον κατοίκων.

(Ἔλεται συνέχεια).

ΖΩΝΤΑ

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Ἐν ΖΑΓΟΡΙῶ τῆς Ἡπείρου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ Ν=Ω

1. νεκρός· ἡ λέξις εἶν' οὐ μόνον ἐν παροιμίαις, οἷον «ἀλλοῦ ὁ νεκρὸς κι' ἀλλοῦ ὁ Χάρος», καὶ «ὄπου νεκρὸς καὶ τάφος», καὶ «τὸ ψαλτικό, καὶ τὸν νεκρὸ 'ς τὰ νάθεμα»· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇδε τῇ φράσει, «καταλάει (=καταλύει) ὁ νεκρὸς τὴν νηστεία».

2. νήλα = ἔλεος.

3. νηλεύω = ἔλεω.

4. ντένω, παρὰ τὸ ἐνδέω ἀντὶ τοῦ μέσου ἐνδοῦμαι, λέγεται ἐπὶ τοῦ ἐντυγχάνοντος (οἶονεὶ ἐνδομένου) κακῶ συνεταίρω ἢ κακῆ συζύγῳ καὶ μὴ δυναμένου ἀπαλλαγῆναι (οἶονεὶ λυθῆναι), ἔτι δὲ ἀπολύτως ἐπὶ τοῦ ἐντυγχάνοντος πειρασμῶ καὶ κακῶς πάσχοντος ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης σημασίας ἐν Θεσσαλίᾳ μεταχειρίζονται τὸ ἀμετάβητον ῥῆμα ἠμπλέκω.

Ξ.

1. ξυλοκέρατον, τὸ κέρατον. Ἀντὶ τοῦ νεολογικοῦ τούτου ὄρου ἐν Θεσσαλίᾳ μεταχειρίζονται τὸν ὄρον καρούμπα ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ caruba.

2-3. ξὺν ὁ Ἀττικὸς οὗτος τύπος τῆς προθέσεως σὺν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἡπειρώταις ἐν συνθέτοις λέξεσιν, οἷον ξυμπροβόδῳ = συμπροπέμπω, καὶ ξύρριζα, σύρριζα ἀλλοχρῶ, = σὺν ταῖς ρίζαις, πρόρριζα.

Ἐπι δὲ καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸ βλαχικὸν ἰδιωματικῶς συλλογισμῶ τοῦ ῥήματος συλλογίζομαι, si mi xylloisescu = νὰ συλλογισθῶ.

Θ.

1. ὄβαρός, παρὰ τὸ φορός, ἡ ἀΐλειος θύρα· παραβλ. τὸ Λατινικὸν foris = θύρα.

2. ὄτι=οὐχί.

3. οἶδε, ἐν ταῖς φράσεσι «Κύριος οἶδε, τίς οἶδε ;».

4. ὄνα, παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις ὀπὴ πίθου, νῦν δὲ παρὰ τοῖς Ἡπειρώταις κατὰ συνεκδοχὴν πῶμα τοῦ ἄνω στομίου βυτίνης. Παραβλ. πείρος.

5. ὄλογκος, παρὰ τὸ ὄλκος ὁ ἀργοκίνητος, ὁ μὴ δυνάμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν στῆναι, οἶονεὶ ἐλκόμενος, παράλυτος.

6. ὄπλη μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ τῶν κτηνῶν ὄνουξ, ὄ-μ-πλή δὲ νῦν ἐν Ἡπείρῳ κατὰ συνεκδοχὴν ἔχως ποδὸς ζώου ἢ ἀνθρώπου μετωνυμικῶς, καὶ ἐν ἄλλαις μὲν φράσεσι, μάλιστα δ' ἐν τῇδε παροιμίᾳ «τὸ λύκο τὸ γλέπομε καὶ τὴν ὀμπλή γυρεούμε».

7. ὄντα (ς)· μετοχὴ ἄκλιτος μεταπισεῦσιν εἰς χρονικὸν σύνδεσμον ἀντὶ τοῦ ὄταν. Ἐν παροιμίαις δὲ ὑφίσταται καὶ φθογγολογικὴν μεταβολὴν οἷον «ἀντὰ' πρεπε δὲν

ἔβρεχε καὶ τὸ Μάϊ χιόνιζε».

8. ὄργιό, τὸ ῥιγος, παρ' ὃ κατὰ παραφθορὰν ἐσηματίσται.

9. ὄρνίθια, οἱ ἀλέκτορες, μόνον ἐν ταῖς φράσεσι «λάλησαν (δὲ λάλησαν) τὰ ῥνίθια = ἐφώνησαν (οὐκ ἐφώνησαν) οἱ ἀλέκτορες».

10. οὐβύρα, παρὰ τὸ ἀμάρα, κοίλωμα ποταμοῦ, ἀρχ. βόθουρος, καὶ νῦν ἐν Θεσσαλίᾳ βόβουνας. Περὶ τῆς φθογγολογικῆς μεταβολῆς παραβλητέον τὸ Δωρικὸν βύσταξ παρὰ τὸ μύσταξ. Ἴδὲ καὶ μπάρα.

11. οὐδε ἐν Ἡπείρῳ, ἔδε ἀλλοχρῶ, παρὰ τὸ ὠδε· οἶον «οὐδ' αὐτοῦ, οὐδ' ἐκεῖ».

12. οὐρά, οὐ μόνον τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ μετωνυμικῶς ὁ μίσχος τῶν φύλλων καὶ τῶν καρπῶν (κοισᾶνι ἐν Θεσσαλίᾳ), καὶ ἡ τελευταία θέσις θρανίου ἐν τῷ σχολείῳ, καὶ ἡ λαβὴ ἀγγείου, οἶον τηγάνου.

13. οὐτω, ἐν τῇ φράσει «ἐν τῇ ἀπαλάμη (=ἐν τῇ ἐγχειρίσει χρημάτων) καὶ οὕτω βοήσωμεν», τῆς τελευταίας προτάσεως ληφθείσης ἐκ τοῦ Δοξαστικοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

14. ὀψόποτε, πάλαι μὲν κατὰ Βαρένον = μόλις πετέ, νῦν δ' ἐν Ἡπείρῳ ἀντὶ χρονικοῦ συνδέσμου = ὅταν.

Π.

1. πάιον, ζεύγος κερύων ἢ καστάνων ἀνορθουμένων ἐν παιδιᾷ κατὰ βάθος ὠδε.

· ·
· ·
· ·
· ·
· ·
· ·
· ·

οὕτω κληθὲν ἐκ τῆς παγίας στάσεως. Τὸ δὲ εὐμέγεθες κάριος ἢ κάστανον, δι' ὅσ' ἕκαστος τῶν παιζόντων σκοπεύει ἐξ ὀρισημένης ἀποστάσεως, ἦτις ὀνομάζεται σημάδι. ἐπὶ τὰ πάια, ἵνα καταβάλλῃ αὐτὰ καὶ κερδίσῃ, καλεῖται κατ' ὄνομα τοιοῦτον τάκος.

2. πάλα, παρὰ τὸ πύλη, κατὰ συνεκδοχὴν τὸ ξίφος. Παραβλητέον τὸ ἀρχαῖον πάλλα = σφαίρα.

3. παλέστρα, σιδηροῦν ἐπίμηκες ἔλασμα κλείθρου ὑπερδιὰ τῆς χειρὸς ἔσωθεν κινῶν κλείει τὴν θύραν.

4. πάνα, παρὰ τὸ πῆνη, α') τὸ διάφραγμα τῆς κοιλίας, ἀρχ. ἐπίπλοον, νῦν παρὰ τοῖς κοροπώλαις σκέπη· β') πάθος ὀφθαλμῶν, ἀρχ. λεύκωμα.

5. πάντοιος, παρὰ τὸ παντοῖος, ἐπὶ κακοῦ, ἐκ παρακλήλου πρὸς τὸ τέτοιος, ὡς «ὁ τέτοιος, ὁ πάντοιος».

6. πάπα, νῦν μὲν παρὰ τοῖς νηπίοις ὁ ἄρτος, πάλαι δὲ παρὰ τοῖς Λατίνοις παρα τὸ ἔδεσμα, καὶ papare = ἐσθίειν.

7. παπάρα, ἔδεσμα ἐξ ἄρτου τετυμημένου ἐν ζωμῶ ἐξ ὕδατος, ἕλατος καὶ ἐλαίου.

8. παράκλει, θήκη ἐπιμμήκης ἐπὶ τῆς ἄνω δεξιᾶς πλευρᾶς κιβωτίου, οἶονεὶ παρακιβώτιον.

9. παρακλήσι, νείσκος πρὸς τῷ κυρίως νηῶ μονῆς.

10. παραθύρα, ἀρχαία λέξις σφζομένη ἐν ᾧδῃ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων ἐχούση ὠδε·

«Κόλινδαι μέλινδαι·
δό μ, θεῖα, κυλλούρα·
σοῦ κλοτσῶ τῇ θύρα
καὶ τὴν παραθύρα.
'ζεῖδι 'ς τὸ θάενι,
πορδὴ 'ς τὸ κολοζύθι»

11. Πᾶσα, ἄκλιτον οἶον πᾶσα ἕνας. τὸ δὲ οὐδέτερον πληθυντικόν* πάντα εἶν' εὐχρηστον ἐν εὐχάρις, οἷον «πάντα τέτοια» καὶ «πάντα νουνὰ τετυμημένα», καὶ ἐν παροιμίαις, οἷον ἀπάντα νὰ 'ν' ὁ μάστοράς μου. 'βγάξ' ὀχτῶ καὶ τρώει δέκα», ἐπιρηματικῶς ἀντὶ τοῦ διὰ παντός.

12. παστάλια, φασούλια ἑλλοβα ἐξηραμένα ἐν τῷ ἡλίῳ.

13. πείρος, επίμηκες ξύλον εἰς ὄξυ ἀπολῆγον ἀπὸ τοῦ περᾶν διὰ τοῦ ἐπὶ τῆς βύσσου τῆς βυτίνης στομίου καὶ κλείειν αὐτό. Παραβλ. καὶ ὄβρα,

14. πέλεκας, πτηνὸν τρώγον τὰ κάρυα ἀρχ. πελεκᾶς καὶ πελεκᾶν.

15. πεντικοπόδαρος, ἀντὶ τοῦ ποντικοπόδαρος, ἐν σκωπτικῇ κατὰ τοῦ διδασκάλου ὠδῆ.

«Δάσκαλε πρύβωλε

καὶ πεντικοπόδαρε,

ποῦ ν' τὰ χίλια πρόβατα ;

—Κάτω 'ς τὰ λακκώματα

τρῶν οἱ λύκοι, χείρονται

τὰ σκυλιὰ μιλῶνονται».

16. περάτης, μακρὸν ξύλον ἐντὸς τοῦ παρὰ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τῆς θύρας τοίχου περῶν εἰς τὴν παρὰ τὴν δεξιὰν πλευρὰν αὐτῆς ἐτέραν βραχεῖαν ὅπῃ ἐν τῷ τοίχῳ καὶ οὕτω κλείει τὴν θύραν ἀλλαγῶσυστης ἀρχ. μογλὸς, ὄχους, ἐπιβλής.

17. πέρι ἐπὶ συγκρίσεως ἀντὶ τοῦ ἦ, ἐν παροιμίαις οἶον

α') «Κάλλια πέντε καὶ 'ς τὸ χέρι
πέρι δέκα καὶ καρτέρι».

β') Κάλλια λόγια 'ς τὸ χωράφι
πέρι μάγγανα 'ς τ' ἄλωνι»

γ') «Κάλλια λάχανα μ' εἰρήνεια
περὶ ζάχαρη μὲ γαρύνεια».

18. πέτρα, οὐ μόνον ὁ λίθος, ἀλλὰ καὶ ὁ βράχος, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ χωρείου Μακρόνου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἀκροπόλεως ἦς τῶν τειχῶν σφῶντ' ἐρείπια «Καστέλλια τοῦπίκλιν, ἀνυψοῦται ζυγὸς πετρῶν, Ἄρειος πέτρα (βλαχιστὶ Kiatr al ariu) καλουμένη, μακρὰν θέαν παρέχουσα τῷ ἀνιόντι μέχρι τοῦ πρὸ τῶν Ἰωαννίνων ἀνυψουμένου Μεσοσκελίου ὄρους. Μυθολογεῖται δὲ ὅτι ἀμφότερα αὐτὰ πέτρα ἐἴσι πλήρεις, ἀλλ' ἡ μὲν ἐτέρα χρυ-

σῶν νομισμάτων (φλωρίων), ἡ δ' ἐτέρα ὕφωον περωτῶν. Καὶ διὰ μὲν τοῦ χρυσοῦ ὑπαινίσσεται ὁ μῦθος τὴν σπουδαιότητα τῆς Ἀρείου πέτρας, διὰ δὲ τῶν πτηνῶν δρακόντων σκοπεῖ τὴν φυλακὴν αὐτῆς ἀπὸ πάσης φθορᾶς.

Καὶ τὸ μὲν ὄνομα τῆς ἐνταῦθα κειμένης ἀρχαίας πόλεως, ἦς τῶν τειχῶν τὰ σφῶμενα ἐρείπια συγκείμενα ἐκ μεγάλων ὀρθογωνίων λίθων ἀνάγονται εἰς τὸ 400 ἔτος π. Χ. γνωσθήσεται, ἐὰν ποτ' ἐνεργηθῶσιν ἐνταῦθ' ἀρχαιολογικαὶ ἀνασκαφαί· πτηνῶν δὲ δρακόντων μνεῖα γίγνεται ἔτι ἐν ὠδῇ τῆς παραμονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἦν οἱ παῖδες ἄδουσιν μεγαλοφῶνως περιεργόμενοι τοὺς κήπους καὶ τοὺς ἀγρούς κρούοντες κώδωνας.

«Φεγᾶστε φεῖδιχα μὲ φτερὰ,

τ' ἔφασε ὁ ἄγγελος

καὶ σᾶς κόφτει μὲ τὴν κόρδα».

19. πίμπρος, πτηνὸν, ἀρχ. πίπος ἢ πιπώ.

20. πῖον, σκληρὸν φύλλον κρομμύου δι' οὗ παίζοντες οἱ παῖδες πίνουσιν ὕδωρ.

21. πίπιον, παρὰ τὸ πῖον κατ' ἀναδελφωσιν, τὸ μικρότερον τῶν στομίων βουτσελλίου, δι' οὗ ὕδωρ πίνουσιν.

22. πίσσημη ἡμέρα, μεγάλη ἑορτή, Δεσποτικὴ ἢ θεομητορικὴ.

23. πιστικὸς, οὐ μόνον ὁ ποιμὴν, ἀλλὰ καὶ πτηνὸν ὁμοίως αὐλοῦν.

24. πίστρα, ἐπίστρωμα μέρους τοῦ σκευάσματος ἐν τῷ ὕπνῳ.

25. πλαστατοῦρα, πῆττα ἐκ ζύμης ἀρβοσιτένιου ἀλεύρου ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ λάχανα καὶ ἄνωθεν κεκαλυμμένη ἐκ πασπάλης ὅθεν καὶ πασπαλόπητα ἐν Θεσσαλίᾳ καλεῖται, ἐν Ἰωαννίνοις δὲ ζυροκόπητα, οἰοῦνται ἀκάλυπτος οὔσα.

26. πλασκαναί, κατ' ὀνομαστικῶν ἀντὶ τοῦ ἐκπυροσκοπεῖ, ξύλον καίονμενον ἢ κάστανον ὀπτόμενον μετωνυμικῶς δὲ πλα-

σκανάω τινὰ κατὰ γῆς=ρίπτω τινὰ κατὰ γῆς μετὰ κρότου. Παραβλητέον πρατσανᾶν.

27. πλαστάρια, κόπρος ἀνθρώπου ἐν πλάτει. Καὶ ῥῆμα παραγωγὸν πλασταρώνομαι=καθίζω ἐκτάδην ἀνευ ἔργου, μεταφορικῶς ἀπὸ τοῦ κατακλινομένου πρὸς ἀποπάτησιν.

28. πλαστᾶρι, ἐν Ἰωαννίνοις, ἄρτος μαλακὸς ὑπὸς ἐν πανθέψῃ.

29. πλαστήριον μὲν πάλαι τὸ ἐργαστήριον πλαστικῆς, ἀγγειοπλαστεῖον, νῦν δὲ πλαστήρι, κυκλικὴ σάνι φέρουσα ραβδοειδῆ λαβὴν, ἐφ' ἧς πλάσσει τὰ φύλλα πῆττας, πέττουρα τοῦπίκλιν ἐν Ἠπειρῷ πλάθανος, πλάθνη, πλάθανον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἡ δὲ ράβδος δι' ἧς πλάσσει τὰ φύλλα, ἐν Θεσσαλίᾳ μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνίδι φωνῇ πλάστης καλεῖται ἐν Ἠπειρῷ δὲ πεττουριάρι, ἕτε χρέσιμον ὄν εἰς τὰ πέττουρα.

30. πλαστοῦρια, τὰ ἐντόσθια, οὕτω κληθέντα διὰ τὴν μακροκότητα.

31. πλατάρια, τὸ ἡμισυ κέρου, οὕτω κληθέν ἀπὸ τοῦ πλάτους τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας, οἰοῦνται πλάτη.

32. πλατσανάω, κατ' ὀνομαστικῶν, βρῖνω ἐπὶ τοῦ ὕδατος μετὰ κρότου.

33. πλόχειρον, οἰοῦνται ἀπλόχειρον, ἢ δράξ.

34. πολλότερος,=πλείων.

35. πολύκαρπος, ὁ Ἅγιος Τρύφων ὡς προστάτης τῶν ἀμπέλων. Ἐπικαλούμενοι διὰ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγίου τούτου ὑπὲρ εὐφορίας σίτου καὶ οἴνου ἔδουσι τὴν ἐπομένην ὠδὴν, χέοντες οἶνον σταυροειδῶς ἐν τρισὶ κλήμασι·

«Τρύφωνε πολύκαρπε,

ἔλα 'ς τὰμπελάκια μου

καὶ 'ς τὰ χωρφακία μου

ἐν κλήμα ἐν ἀσπί.

ἐν στάχῳ ἐν σκακί.»

Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν ὅτι χάριν τῆς κατὰ μέρη ὁμοιοκαταληξίας τοῦ α' στίχου ἡ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος Τρύφων ἐσχηματίσθη δευτεροκλήτως, «Τρύφωνε πολύκαρπε.»

36. πότανος, ἡ ἀνωτάτη ἐσωτερικὴ ὁροφὴ οἰκίας, δοκοὺς μόνον φέρουσα, οὐχὶ δὲ καὶ στανίδας, ἐφ' ὧν (ἐν καλύβει) τιθέασιν χορτοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ πότανος κεῖται ἄνω, συνεκδοχικῶς ἡ λέξις σημαίνει καὶ τὸ ὕψος ἀπλῶς οἶον «ἀνέβηκεν ἡ κοιλιὰ 'ς τὸν πότανον», οἰοῦνται εἰς ὕψος, ἅτε μὴ ἔχουσα βάρος ἐκ τροφῆς· διότι τοῦτο λέγεται ἐπὶ τοῦ πεινῶντος

37. πρασόφυτον, νέα πράσα πρὸς μεταφύτευσιν.

38. πρατσανᾶν τὰ κάρβουνα κατ' ὀνομαστικῶν ἀντὶ τοῦ ἐκπυροσκοπεῖσιν σπυροθροβολοῦντα. Παραβλ. καὶ πλασκαναί.

39. πριβατάω=περπατῶ.

40. προκοιλιάζομαι (κατὰ τὸ βουκοιλιάζομαι=καθίζω δισταμένοις τοῖς σκέλεσι πρὸ τοῦ πυρὸς πρὸς θέρμανσιν.

41—42. προυνιά καὶ προῦνον· ἰδέ κοιμπουλιὰ καὶ κοῦμπουλον.

43—44. πύρα, παρὰ τὰ πυρὰ, ἡ θερμανσις καὶ πυρώνω=θερμάνω ἐν τῷ πυρὶ κυρίως.

45. πυροουλιὰ, οἰοῦνται πυργίσκος, ἐφ' οὗ ἐκτείνει τοὺς κλώνας ἢ ἄμπελοσ, ὡσπερ ἐπὶ τοῦ δένδρου ἢ ἀναδενδράς ἐν Θεσσαλίᾳ κρεββαταριά.

46. πυρομάχος πάλαι μὲν λίθος ἀντέχων εἰς τὸ πῦρ, νῦν δ' ἐν Ἠπειρῷ τοίχος πρὸ τῆς ἐστίας ὀλίγον ὑπερκείμενος, ἐφ' οὗ τὸ ἕτερον τοῦ ἄκρου ἐκάστου τῶν ἐν τῷ πυρὶ ζύλων ἐρείδεται· ἀρχ. ἐσχάρα.

47. πυροουσιὰ ἐν Ἠπειρῷ, σιδηροουσιὰ ἐν Θεσσαλίᾳ, σιδηροῦς τρίπους ἐν τῇ ἐστίᾳ βραστάζων ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος ἢ ἐδέσματος πρὸς ἔψησιν. Ὅταν δὲ καταβιβασθῇ τὸ ἀγγεῖον ἐκ τῆς πυροουσιᾶς, ἀπα-

γορεύεται ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ ἐστία, λόγῳ μὲν οὐτι δὲν ἔρχονται οἱ ξένοι», κατ' ἀλήθειαν δὲ ἵνα μὴ ἀνωφελῶς καίηται ἡ πυρουστία ἐν τῷ πυρί. Ἐξαρχθεῖσα δ' ἐκ τοῦ πυρὸς ἀπαγορεύεται νὰ τεθῆ ἀνεστραμμένη, ἐπειδὴ, ὡς μὲν ἐν Ἡπεύρῳ λέγεται, «μουντζώνει τὸν Θεόν», ὡς δ' ἐν Θεσσαλίᾳ, «βλασφημαίει τὸν Θεόν».

Ρ.

1. Ραβδίζω τὴν καρὰ ἢ τὴν καστανιά, =διὰ μακρῶς ράβδου τύπτων τοὺς κλώνας τοῦ φυτοῦ καταβάλλω τοὺς καρπούς. Ἐν Θεσσαλίᾳ λέγεται τινάζω τὴν καρὰ παρὰ δὲ τῷ Γραφῇ ἀπαντᾶ «πυρὸς ραβδίζειν».

2. Ραίνω πάλαι μὲν =ραντίζω, νῦν δ' ἐν Ἡπεύρῳ τίθεται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ κάμνω κατὰ γενέσεσιν τῆς σημασίας· ὡς «ἔκαμα, ἔρανε· θὰ κάμη, θὰ ράνη».

3. Ράστη, ἀφηρημένον οὐσιαστικὸν παρὰ τὸ ὑπερθετικὸν ῥῆτος =εὐκαλία, εὐκαιρία. ὡς «ἂν μῶ ρήτη ῥάστη». Ἡ λέξις εἶν' εὐχρηστος καὶ ἐν Πηλῷ.

4. Ραχόμελον, εἶδος μῆλου, δικτηρούμενον ἐν χειμῶνι, ὅτε καὶ ἐσθίεται.

5. Ρινί, ἀντὶ τοῦ ρινίου, ἐν Ἡπεύρῳ ἀρναρί δ' ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰ παραφθοράν =ρίνη ἀρχ.

Σ.

1. Σακκορράφα ἐν Ἡπεύρῳ, μακροβέλινα ἐν Θεσσαλίᾳ, μακρὰ βελόνη πρὸς ραφήν σάκκων καὶ τῶν τοιούτων.

2. Σαλαμάνδρα, καὶ που νυφίτσα διὰ τὸ ποικίλον χρωμ. ἀρχ. σαλαμάνδρα.

3. Σκαλίζω, οὐ μόνον διὰ τοῦ σκαλιστηρίου σκάπτω ἀρχ. σκαλίζω καὶ σκαλεύω, ἀλλὰ καὶ κατὰ συνεκδοχὴν σκάπτω ὄχι βελόης, ὡς συμβαίνει ἐν τῷ σκάπτειν τὴν ἀμπελον ἐκ δευτέρου, ὅπερ ἐν Θεσσαλίᾳ λέγεται δευτερίζω. Ἔτι λέγεται μετωνυμικῶς καὶ ἐπὶ ὄρνιθος, ὡς ἐν τῇ παροιμίᾳ:

«Ἡ κόττα σκαλίζοντες σκαλίζοντες βγάν' τὰ μάτια της». Ὁ δὲ χρόνος τοῦ σκαλίζειν τὴν ἀμπελον λέγεται σκάλος μὲν ἐν Ἡπεύρῳ, δευτέρημα δ' ἐν Θεσσαλίᾳ.

4. σκυλεύομαι, ἐπὶ παιδός, ἀγριοῦμαι.

5. σκυλάω =σκύλλω, ἐνοχλῶ, λυπῶ.

6. σκύφα (παρὰ τὸ σκύφη =ξύλιον ποτήριον), μικρὰ σκάφη χρήσιμος ἢ μὲν πρὸς πλύσιν λαγάνων καὶ κατασκευὴν τῆς διὰ τὴν πῆτταν ζύμης, ἢ δὲ πρὸς συλλογὴν τῶν πιπτουσῶν σταγόνων οἴνου, ἐν ᾧ χρόνῳ εἰσάγουσι οἶνον ἐκ τοῦ βυβανίου, ἢ ἕταν τοῦτο στάζῃ.

7. σκύπι, ῥόπαλον, ἴσως παρὰ τὸ κώπαιον, ὃ ἐστίν ἡ λαβὴ τῆς κώπης.

8. σμύλα (παρὰ τὸ σμίλη), σιδηροῦν ὄργανον κεκλιμένον κατὰ τὸ ἕτερον τῶν ἀκρων δι' οὗ τρίβουσι κολοκύντην.

9. σπρούνα, (ἴσως παρὰ τὸ πυρίνη), μικροὶ ἀνθρακες· πεπυρωμένοι, ἀνθρακιά ἀρροποῦρι καὶ θράκα νῦν ἐν Θεσσαλίᾳ.

10. σταλίκι, παρὰ τὸ στάλιζ, δοκὸς λεπτοτέρη εἰς στήριγμα χρησιμεύουσα.

11. στεγνά. λάπαθκ τετριμμένα ἐξηραμμένα ἐν τῷ ἡλίῳ πρὸς χρῆσιν ἐν χειμῶνι, καὶ ἢ ἐξ αὐτῶν πῆττα στεγνόπηττα ὀνομάζεται.

12. στεροβοτότανον, κατὰ τὸ μελισσοβότανον, βοτάνη εἰς στείρωσιν συμβαλλομένη.

13—14. συκαμνιά καὶ συκάμνιο· «συκαμινέα καὶ συκάμινος, ἢ παρ' ἐνίοις μορίκ τὸ δένδρον· καὶ συκάμινον, τὸ μόνον ὁ καρπός» (Βαρύτος). Ἴδε καὶ μουριά καὶ μούρον.

15. σύγενε, ἀντὶ τοῦ συνένεφε παρὰ τὸ ἄχρηστον συνέφει. Ἀξιοπαρκτήρητος δὲ εἶναι ἡ φθογγολογικὴ μεταβολὴ τοῦ ν πρὸ ἐτέρου ν εἰς γ, συμβαίνει οὐ μόνον ἐν συνθέτοις λέξεσιν ἐκ τῆς προθέσεως ἐν ὡς ἔνοια) ἔγνοια, καθ' ὃ καὶ (νήθω) γνέθω τῆς σύν, ὡς (σύν—νεφος, συννεφία) σύγενε-

φον, συγγενιά, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀπλαῖς, ὡς (τυρηνέω, τυραννία) τυραγνῶ, τυραγνία. Ἀξίον δὲ μὴ παραλιπεῖν τὴν μέχρι τοῦδε ἐπικρατούσαν παρὰ τοῖς πεδίοις δοξασίαν περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἕτεροῦ· διότι οἱ παῖδες ὄρωντες τὰ νέφη κατερχόμενα εἰς τὰς παρὰ τὸν ποταμὸν ὑπωρείας ἔλεγον «κατεβαίνουσι τὰ σύγενεφα ἰς τὸ ποτάμι νὰ πιῶν νερόν· διὰ νὰ βρέξῃ».

16. φάλαγξ πάλαι μὲν ἢ μικρόπους ἀράχνη, νῦν δὲ ἐν Ἡπεύρῳ σφάλαγξ καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀφραγνίας. ἢ κοινή ἀράχνη.

17. σφήνα, οὐ μόνον ἡ σφήν, ἀλλὰ καὶ τὸ σφηνοειδὲς τεμάχιον ἀρτου.

Τ.

1. τάπικουλα. ἄλλως τάπιστομα, τὰ ἀρούμυτα, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις προηγής.

2. τὰ σκότα =ἐν σκότει.

3. τὰ ψήλη =εἰς ὕψος.

4. τάκος ἰδὲ πάιον.

5. ταλαγᾶνι, εἶδος κάππας.

6. τάλαρος, πάλαι μὲν ὁ κάλκθος, νῦν δὲ κάδος (ἐν Θεσσαλίᾳ κάδη) ἀνοικτὸς ἄνωθεν χρήσιμος πρὸς ἐναπόθεσιν τυροῦ καὶ τῶν τοιούτων, ἢ στεμφύλων πρὸς κατασκευὴν ὄζου· ἢ σταφυλῶν πρὸς ἐκθλίψιν οἴνου (ληνὸς ἀρχ.). Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου συμπίπτει τῷ μηνί (26 Σεπτεμβρίου). ἐν ᾧ τρυγητὸς ἐστίν (ἔθεν καὶ ὁ μὴν κοινῶς Τρυγητὴς καλεῖται) ἐκ τοῦ τάλαρου, ἐν ᾧ ἐκθλίβεται ὁ οἶνος ἐκ τῶν σταφυλῶν, ὀνομάζεται ἐν Ἡπεύρῳ Ἁγίος Ἰωάννης ὁ Τάλαρος. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς βράσεως τοῦοῦτον ἐν μεγάλῳ κάδῳ συμβαίνει ἐνίοτε θραύσις τούτου, ἐπωνυμείτ' ἐν Θεσσαλίᾳ ὁ Ἁγίος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος (οὗ ἡ σύλληψις τῇ 23 Σεπτεμβρίου) Σπαζοκαρούτης.

7—8. τέττα ἢ τέττα, πάλαι μὲν τιμητικὴ προσφώνησις νεωτέρων πρὸς πρεσβυτέρον, νῦν δ' ἐν Ἡπεύρῳ τάττα μὲν ἐπιφώνησις νεωτέρου πρὸς τὸν πατέρα (ἄττα δὲ ἢ ἄττα ἢ ἀπάπα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τιμητικὴ προσφώνησις παιδίου πρὸς πατέρα), τέττα δὲ τιμητικὴ προσφώνησις παιδίου πρὸς γυναικα.

9. τετραπέρατος, πάλαι μὲν ὁ περατούμενος ἐκ τεσσάρων μερῶν, νῦν δ' ἐν Ἡπεύρῳ τετραφορικῶς =εὐφύεστατος, πολυπειρό-

τατος. 10. τραγανά κλούρια, ἐν Ἰωαννίνοις.

11—12 τραφοκοπάω (κατὰ τὸ ἀρτοκοπῶ), κατασκάπτω ἀγρὸν βαθύτατα, ὡσερ τάφρον· ὁ δὲ τοιοῦτος ἀγρὸς καλεῖται τραφοκόποι.

13. τρίμερον, νηστεία τριήμερος ἐν ταῖς πρὸ τῆς Τετάρτης καὶ τῆς Παρασκευῆς τρισὶν ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

14. τρισάγιον. κυρίως μὲν προσευχὴ περιέρουσα ἐν ἀρχῇ τρις τὸ ἅγιος Ἅγιος ὁ Θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος· συνεχδοχικῶς δὲ ἐπιμνημόσυμος εὐχῆ τῶν κοιμηθέντων.

15. τρίψα, ἔδεσμα ἐξ ἀρτου· τετριμμένου ἐν γάλακτι.

Υ.

1. ὕπατα, μέλη τοῦ σώματος, γυῖα ὡς «μοῦ κόπηκαν τὰ ὕπατα», =γυῖα λέλυνται.

Φ.

1. φάλαγξ ὄργανον τιμητικὸν, δι' οὗ στρεφομένου ἔσφιγγον οἱ παλαιοὶ διδάσκαλοι τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν· περὶ οὗ σωζοῦνται οἱ ἐξῆς στίχοι.

«ἂν δὲν ὀρθῆς καὶ μακλωθῆς, ἴστω φάλαγγα ἂν δὲ βαλθῆς».

2. φανός, ἐν τῇ φράσει «φανόν τὸ φανόν», ἐσπευσμένως.

3. φεγγάρι, οὐ μόνον ἡ σελήνη, ἀλλὰ καὶ μετωνυμικῶς ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν προβάτων φωτεινὸς κύκλος λευκῶν ἐρίων, τοῦ λοιποῦ σώματος φέροντος μέλανα ἔρια· καὶ ὁ Ὁμηρὸς Ἰλν Ψ 455) τὸν ἐν τῷ μετώπῳ τοῦ ἵππου Ἰδομονέως λευκὸν κύκλον πρὸς τὴν σελήνην παραβάλλει.

... ἐν δὲ μετώπῳ λευκὸν σῆμα ἐτέτυκτο· περίτροχον ἦτε μήνη».

Ἔτι δὲ φεγγάρι καλεῖται καὶ ὁ σχηματιζόμενος κύκλος ἐπὶ τοῦ πλατέος ἀκρουφοῦ ὀπτηθέντος ἢ ἐψηθέντος.

4. φεγγίτης, πάλαι μὲν λίθος διαφανῆς χρησιμεύων ἀντὶ ὑάλου ἐν τοῖς παραθύροις, νῦν δὲ κατὰ συνεκδοχὴν τὸ ἐπὶ τῆς στέγης παραθύρον ἔτι δὲ καὶ σιδηρὰ θήκη φέρουσα· δᾶδα ἀνημμένην, ὁμοίᾳ πως, πλὴν ἐν μικροτέρῳ σχήματι, πρὸς τὸ ἐν τῷ νηῶ μανουάλιον.

5. φέλακας, ἐν Ἴωννίνους, θύλακος βι-
βλίων.

6. φιλόχριστος, ὁ ἐπαίτης.

7. φλίβομαι, καὶ παρὰ τοῖς ποιμέσι χλί-
βομαι, ἀντί τοῦ θλίβομαι.

8. φοσκή, ἡ κόπρος, παρὰ τὸ βοσκῆ,
ἀντιστρόφως ἢ ὡς ὁ Φίλιππος παρὰ τοῖς
Μακεδόσιν ἐλέγετο Βίλιππος.

9-10. φουλτάκα = φλύκταινα, παρ' ὃ
κατὰ παρεθοράν· καὶ ὄημ· φουλτακιάζω =
φλυκταινοῦμαι.

11. φυλλί, τεμάχιον πῆττας.

12. φυντάνι, ἐν Ἡπειρῷ μὲν ὁ νεόφυτος
κλῶν δένδρου, οἷον καστανέας ἐν Πηλῳ
δὲ νέον φυτόν.

13. φυρίδα, παρὰ τὴν θυρίδα, ἐν Ἡπει-
ρῷ καὶ παραθύρα ἐν Πηλῳ, θυρίς ἄνευ θυ-
ροφύλλων κτιζομένη συνήθως ἐκατέρωθεν
τῆς ἐστίας, καὶ χρησιμεύουσα ὡς θήκη.

14. φύσις, σημαίνουσα νῦν ἐν Ἡπειρῷ
κατ' εὐφημισμὸν τὸ αἰδοῖον εἶχε καὶ τὴν
σημασίαν ταύτην παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

15. φύτρον, οὐ μόνον τὸ ἐπὶ τῶν γεωμή-
λων κ. τ. τ. φυόμενον σπέρμα, ἀλλὰ καὶ
μετωνυμικῶς ἡ ψυχὴ (πεταλοῦδα), φλέτρος,
ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ καὶ αἰ
ἀρχαίαι νιάδες διὰ τὴν πρὸς τὴν ψυχὴν ὁ-
μοιότητα.

16. φώτιος, οἶονεὶ φώτιος, παῖς ἔχων
τὴν κόμην ὑπόλευκον, οἶονεὶ φωτεινὴν.

Χ.

1-2. χαύδα, ἀνοιγμα τῶν σκελῶν, σκέλι-
σμα, πλίξ, πλίξ, πλίγμα· καὶ ρῆμα χαβδώ-
νομαι = διασκελίζομαι, πλίσσομαι,

3. χάρεις ἐν τῷ πληθυντικῷ, ἡ ὑπὸ τοῦ
ἀναδόχου τῷ ἀναδεκτῷ δωρομένη στολή,
φωτίκια ἐν Θεσσαλίᾳ.

4. χασκαρώνουν τὰ καρύδια ἢ τὰ κάστα-

να, ὧν ὁ ἐξωτερικὸς φλοιὸς ἀνοίγεται, ὥστε
να δύνωνται νὰ καταπέσωσιν οἱ κερποί.

5. χορχόνι, αἰνιγματ. καθ' ὃ προτείνεται
ἡ εὕρεσις οἰκογενείας, ἧς ὀρίζεται ὁ ἀριθμὸς
τῶν μελῶν κατὰ γένη καὶ ἡλικίας. Ἔχει
ἄρα γε σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ἀρχαῖον Γοργό-
νειον, τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνας;

6. χρονίζω, οὐ μόνον συμπληρῶ ἐν ἔτος,
ἐνιαυτίζω ἀρχ., ἀλλὰ καὶ βραδύνω χρόνον
πολὺν (οἶονεὶ ἐν ἔτος) ἐν τινι ἔργῳ. Τὴν τε-
λευταίαν σημασίαν εἶχε καὶ παρὰ τοῖς ἀρ-
χαίοις τὸ ρῆμα.

7. χύμα, = α') κεχυμένα, β') ταχέως.

8. χύσις, ἢ ἄλλως διάρροια· ταραβλ.
(Ὀδ. Ρ). ἀκόπρος προπάραιθε θυράων ἄλλης
κέχυτο).

Ψ.

1. ψαλίδα = α') ὁ σκροπίς διὰ τὴν πρὸς
τὸ ὁμώνυμον ὄργανον ὁμοιότητα, β') δοκὸς
λεπτοτέρη.

2. ψιρούδια (παρὰ τὸ ὄψον), ἀλλαχοῦ
ραντιστές, ἀρχ. πάλημα.

3. ψίχα, κατὰ συνεκδοχὴν ἀντί τοῦ ὀλί-
γον ἐν γένει, ὡς «δὲ μου ψίχα νερόν». πα-
ραβλ. (Ἀριστοφ.) «ἀργυρίου οὐδὲ ψακάς».

4. ψολογῶ, = ψέγω.

Ω.

1. ὦι, ἐπίρθεγμα ἐξ ἄλλου εἶτ' ἐσωτε-
ρικοῦ, οἶον ἐν νόσῳ, εἶτ' ἐξωτερικοῦ, οἶον
ἐν τῷ παύσεισθαι.

2. ὦρα, οὐ μόνον ὁ χρόνος καὶ μέρος αὐ-
τοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὠρολόγιον, καὶ ταῦτα
πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως πρὸς τὸ ἐκ-
κλησιαστικὸν βιβλίον Ὁρολόγιον καλού-
μενον.

Ἐν Ἀλμυρῷ τῇ 3 Νοεμβρίου 1911

ΑΘ. Ι. ΣΠΥΡΙΔΑΚΙΣ

ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

TODD PAOLINA GIOVANNETTI

«ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ»

ΕΞΗΝΗΤΕΜΜΕΝΟΣ

[Ἐν τῷ «Παραρτήματι» τοῦ μηνὸς Ἰουνίου
ἐδημοσίευσεν μετάφρασιν τοῦ διηγήματος
«Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε» τῆς ἰταλίδος συ-
ναδέλφου μου Δ^{ῆθος} Giovannetti, κατ' ἐπι-
θυμίαν αὐτῆς. Πρὸ ἐνὸς μηνὸς ἔλαβον τὸ
νῦν δημοσιευόμενον καὶ τήνδε τὴν ἐπι-
στολήν, ἧς, νομίζω, πρέπει, νὰ δημοσιεύσω
τὴν μετάφρασιν.

Ἐν Μιλόνῳ τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1911

... κύριε Συνάδελφε,

Ἀπὸ καρδίας Σῆς εὐχαριστῶ διότι εἰ-
σηκούσατε τὴν παράκλησίν μου περὶ δη-
μοσιεύσεως ἐργιδίων μου ἑλληνιστί. Μετὰ
πολλῆς χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης ἀτενίζω
πρὸς τὰς προσφιλεῖς Ἰστροφάνους Σας καὶ
ἐπαίτης συγγνώμης ἂν Τας ἀνησυχῶ διὰ τῶν
παραληρημάτων μου. Ἀπροσδιόριστόν τι
καὶ ἀκατανίκητόν με σύρει ὀλην πρὸς τὴν
πόλιν Σας καὶ Σας εὐχαριστῶ διὰ τοῦτο
ἀπείρως, διότι με συνέδεσατε περισσότερο
πρὸ τὴν γλυκεῖαν αὐτὴν μορφήν τῶν ὄνει-
ρων μου. Ἄν φανῶ, λοιπόν, ἀπαιτητικῆ,
συγγωρήσατέ με, παρακαλῶ. Σῆς στέλλω
καὶ ἄλλο μου διήγημα, ἵνα, ἂν κριθῆ ἄξιον
τοῦ «Παραρτήματος» δημοσιεύσητε καὶ
αὐτοῦ μετάφρασιν· ἀλλ' ἐδῶ ἐγκρατεῖται ἡ
παρακλήσις μου· νὰ γίνῃ ἡ μετάφρασις
ὅχι εἰς τὴν καθαρεύουσάν Σας, ὡς τὸ πρῶ-
τον, ἀλλ' εἰς τὴν ὁμιλουμένην Σας, ἂν ἦναι
δυνατόν. Παρακολουθῶ μετ' ἰδιαζούσης
προσοχῆς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ γλωσσικοῦ Σας
ζητήματος καὶ θὰ ἤθελα νὰ δημοσιευθῆ τι
ἐμὸν καὶ εἰς τὴν δημοτικὴν. Διὰ τῆς εἰς
τὴν καθαρεύουσάν μεταφράσεως τοῦ ἄλλου

με ἐκάματε «κατὰ τρεοῦζινὴν» (sic), δεῖξα-
τέ μοι τώρα καὶ τὰ κάλλη τῆς ὁμιλουμένης
Σας, περὶ τῆς ὁποίας μοῦ λέγουν ὅτι εἶναι
εὐηγότερα τῆς ἰδικῆς μου. Ἡ lingua
Dantesca Σας, ἡ καθαρεύουσά Σας, με
ἤγαλῶτισεν ἡ δημοτικὴ Σας θὰ με ἀνα-
κηρύξῃ ἀπελευθέραν; Μὴ φοβηθῆτε ὅτι συ-
νορεύω πρὸς τοὺς Παρισίους καὶ τὴν Ψυ-
κάρην (sic), αἰσθάνομαι πῶς γειτνιάζω,
τοῦλάχιστον ψυχικῶς, πρὸς τὴν Δευκάδα
καὶ τὴν Ζάκυνθον, τὸν Βαλαωρίτην καὶ τὸν
Σολωμόν Σας. Δι' αὐτὸ παρακαλῶ διὰ μίαν
μετάφρασιν εἰς τὴν δημοτικὴν. Εὐχαριστῶ
ἰσοβίως. Συγγνώμην διὰ τὴν πολυλογίαν
μου· εἶμαι γυναίκα, καὶ δὴ γράφουσα πρὸς
Ἰμάς δις ἢ τρίς τοῦ ἔτους.

(Περαιτέρω γράφει τινὰ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἅτινα
ζηλοτύπως ἀποκόπτω, ἵνα δημοσιεύσω
κατὰ τὰς ἑλληνικὰς καλένδας).

Μετὰ φιλικωτάτων προσρήσεων

T. P. Giovannetti.

Μετὰ τὸ ἀνωτέρω νομίζω ὅτι μοὶ ἐπι-
βάλλεται νὰ ἐκτελέσω τὴν ἐπιθυμίαν μιᾶς
δεσποινίδος συναδέλφου].

Ὁ Ἀντώνης τὸ ὠραῖο παιδί τῆς γειτο-
νίας με τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια καὶ τὰ
καστανόξανθα μεταξωτὰ μαλλιά ἔφυγε καὶ
ἐπῆγε εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Τὸ χωριὸ ἔμεινε
μοναχό, βουδὸ πλέον εἰς τὰ σκοτεινὰ βράδυα,
γιατὶ τὸ ἀνθρώπινο ἀηδόνι του ἦτο ξενη-
τεμμένο. Ἐξενητεύθηκεν ὁ Ἀντώνης, γιατί
δὲν ἠμποροῦσε πλέον νὰ ζήσει εἰς τὸ χωριό·

και ἡ δουλειές ἐπήγαιναν κακά, καὶ ὅλα τὰ κακά στόματα ἐμουρμούριζαν πῶς τὰ εἶχει φτειασμένῃ μετὰ τὴν Ῥόζα, τὴν πρώτη ἀνιψιά τοῦ παππᾶ, καὶ ἡ κακογλωσσία ἔκαμε τὸν παππᾶ νὰ μὴ ζαναπάη εἰς τὸν καφενεὴ νὰ καπνίσῃ τὸ ναργιλέ του ἢ νὰ βροφίσῃ τὸ διπλὸ ῥόμι του, καὶ τὴ μάνα τῆς Ῥόζας νὰ περπατῇ μετὰ τὰ μάτια πάντα κάτω.

Γι' αὐτὰ τὰ δύο ἐξηγητεύθηκεν ὁ Ἀντώνης, τὸ καλὸ παιδί. Τὰ λόγια τοῦ κόσμου εἶναι ἡ ἡχὴ κάποιων πραγματικῆς φωνῆς· αὐτὴ ἡ φωνὴ ἦτον ἡ φωνὴ τοῦ Ἀντώνη, τοῦ καλοῦ παιδιοῦ, ποῦ ἐτραγουδοῦσε εἰς τοὺς κάμπους καὶ τῆς πλαγιῆς τὴν ἀγάπη του.

Κι' ἐξηγητεύθηκεν· ἀλλὰ τὸ νοῦ του πάντα εἰς τὴν Ῥόζα, πάντα εἰς τὴν Ῥόζα.

Ἐπέρασε κάμποσος καιρὸς κι' ἐγύρισε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ὁ Ἀντώνης, τὸ καλὸ παιδί τοῦ χωριοῦ μετὰ κάποιον χρῆματτα, πειὸ λεβέντης καὶ πειὸ ὠραῖος, γιατί εἶχαμε τόσον καιρὸ νὰ τον ἰδοῦμε.

Τὸ βράδυ τοῦ ἐρχομοῦ του ἔπρεπε νὰ πάη εἰς τὸ μπακλακί ποῦ ἦταν ὀλίγο παρκατάω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ παππᾶ, γιὰ νὰ τραγουδήσῃ ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπως ἐσυνεθίζε πρὶν, πίνοντας τὸ μπρούσκου του, καὶ γιὰ νὰ τον ἀκούσῃ ἔτσι ἡ Ῥόζα.

Βράδυ κάπως σκοτεινὸ τὸ γλέντι, δίνει καὶ παίρνει. Ἡ Ῥόζα τὸ ἐγνώριζε πῶς θὰ ἔλθῃ καὶ τὸ ἔμαθε πῶς ἐγύρισε ὁ Ἀντώνης. Καί, γελώντας τὸν παππᾶ, πηγαίνει καὶ ἀκουμπάει εἰς τὸ παραθύρι τῆς, ποῦ ἔβλεπε πλάγια πρὸς τὸ μπακλακί τοῦ κύρ Κάρλου, ὅπου ἦτον ὁ Ἀντώνης μετὰ

τὴν παλιὰ του τὴν παρέα.

Μία στιγμὴ — ἀνάθεμά τὴν τρεῖς φορές — τὴν ὥρα ποῦ τὰ παιδιὰ δὲν ἐσυλλογίζοντο, δὲν ἐνδιαφέροντο πόσα πρέπει νὰ πληρώσουν γιὰ κρασί, μέσα εἰς τὸ κέφι τοῦ ἐρχομοῦ καὶ ξαναἰδωμοῦ, ὁ Ἀντώνης θέλει νὰ χαιρετίσῃ τὸν ὀρίζοντα τοῦ χωριοῦ του καὶ μετὰ τὸ πιστόλι του, ποῦ, σὰν ἄνδρας, τέλειος, μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ.

Ἀλλὰ ἡ σφαῖρα — ἀνάθεμά τὴν — λοξεύει καὶ πέφτει εἰς τὸ ἀγαπημένον παραθύρι, καὶ μάζη τῆς κι' ἡ Ῥόζα, λαβωμένη εἰς τὸ παρθενικὸ, εἰς τὸ ἀγγελικὸ, εἰς τὸ πολυαγαπημένον πρόσωπό τῆς.

Ὅσο κρασί ἐχύθηκε, τόσα καὶ δάκρυα. Ἡ λαβωμένη ἀμέσως φωνάζει «δὲν τὸ θέλε, δὲν τὸ θέλε, μὴν πάθῃ τίποτε» κι' ὁ Ἀντώνης μετὰ τ' ὀχροχρόχρωμα στεφανωμένον ὀλόκληρος τρέμοντας τρέχει μετὰ τὴν παρέα του εἰς τὸν παππᾶ εἰς τὸν καφενεὴ.

— Παππᾶ, ἔλα νὰ μετὰ στεφανώσῃς μετὰ τὴν Ῥόζα. Πεθαίνει· θέλει νὰ πεθάνῃ δική μου.

Κι' ἐγίνε ὁ γάμος ὀλίγες στιγμῆς πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς Ῥόζας.

Ὁ Ἀντώνης ἐπῆγε εἰς τὴν δευτέρω φυλακὴ τῶρα· πρώτη ἦσαν τὰ ξένα, ἔλεγε· ὀλίγον καιρὸ ἐκάθησε καὶ δὲν εἶναι πούλως καιρὸς ποῦ ἐβγήκε.

Ἐκεῖνος ὁ συμμένος κι' ἀμίλητος γέρος ποῦ διαβκίνει, εἶναι ὁ Ἀντώνης, τὸ καλὸ παιδί.

(Πικρὰ πραγματικότης).

Μεταφραστὴς Ν. ΔΙΒΑΔΑΣ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΕΙΡΑ

365 ΣΠΟΥΔΑΙΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

[Ἀπὸ Χριστοῦ μέχρι σήμερον]

ΔΙΑ ΤΟΝ ΜΗΝΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΝ

304.—Τῆ 1 Ὀκτωβρίου 1881.—Ἐναρξίς τῆς πρώτης τακτικῆς ἐπισήμου ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης, καθ' ἣν ἀπεγράφησαν 279,165 κάτοικοι. (Ἐπίσ. Ἐφημ. Κρήτη.)

305.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1908.—Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ Κρήτης σινιστᾶ διὰ προκηρῦξεως τήρησιν τῆς τάξεως καὶ ἀσφάλειαν τοῦ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νήσου. (Ἐφ. Λευκὰ Ὀρη.)

306.—Τῆ 2 Ὀκτωβρίου 1868.—Τὴν νύκτα τῆς πρώτης πρὸς τὴν δευτέραν Ὀκτωβρίου ἐξεφόρτωσεν ἡ «Ἐνωσις» εἰς τὴν θέσιν Αἰγιαλοπόταμος τῶν Κεραμῆ τῆς Ἐπαρχίας Ἁγίου Βασιλείου δύο χιλιάδες σάκους ἄλευρα καὶ διακόσια πενήκοντα κιβώτια πολεμοφοδία. (Ἡμερολ. Ν. Σουρμελῆ)

307.—Τῆ 4 Ὀκτωβρίου 1906.—Προσελθὼν τὸ πρῶτον ἦδη ἐνώπιον τῆς Β' Συντακτικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως ὁ Κύριος Ἀλέξανδρος Ζαίμης ἀνεβοῖνωσε διὰ

διαγγέλματος, ὅτι περιεβλήθη τὸ τοῦ Ἰπάτου Ἀρμοστοῦ ἀξίωμα τῆ ὑποδείξει καὶ ἐκλογῇ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔδωκεν ἐρμηνείαν ἐπὶ τινων σκοτεινῶν σημείων τῆς ἀπὸ 10)23 Ἰουλίου 1906 διακοινώσεως τῶν προξένων τῶν τσεσάρων Προστατῶν Δυνάμεων. (Ἐφ. Λευκὰ Ὀρη.)

308.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1908.—Ἐν τῇ Συναλαγῇ τῶν Χανίων ἐψάλη ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν δοξολογία ἐπὶ τῇ ἀνακηρῦξει τῆς ἐνωσεως. (Ἐφ. Α. Ὀρη.)

309.—Τῆ 5 Ὀκτωβρίου 1868.—Ἡ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Κρητικῶν ἔγραφε πρὸς τοὺς Ὀπλαρχηγούς καὶ Σωματάρχας τῶν ἐν Κρήτῃ ἐθειλοντῶν ὅτι ἐτοιμάζετο σῶμα πεντακοσίων ἐθειλοντῶν νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν, μεθ' ὅλων τῶν χροειδῶν, ἐπομένως δέον τὰ περιμένωσιν αὐτοὺς, συνεννοούμενοι μετὰ τὰς Ἐπαρχίας καὶ τοὺς Ὀπλαρχηγούς, οὔτινες ἀπαρροῦ-

υσι την περί Ἡγεμονείας γνώμην, οὕτω δὲ σώζεται ἡ τιμὴ καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἑλλάδος. (Χειρόγρ.)

310.—Τῆ 6 Ὀκτωβρίου 1906.—Διὰ Διατάγματος τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἡμνηστεύθησαν τὰ τῆς μέχρι χρονολογίας ταύτης, συμπεριλαμβανομένης, πολιτικὰ ἐγκλήματα. (Ἐπίσ. Ἐφημ. Κρητ. Πολιτείας.)

311.—Τῆ 7 Ὀκτωβρίου 1822.—Μάχη εἰς Ἀρμουγέλες ἑξακοσίων Χριστιανῶν κατὰ χιλίων τριακοσίων Τούρκων. Αἰσχρὰ φυγὴ τῶν Τούρκων, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοὺς χριστιανοὺς ἑξ. (Χρονολ. Πίναξ Σταματάκη.)

312.—Τῆ 12 Ὀκτωβρίου 1866.—Μάχη εἰς Βαφὲν Ἀποκορώνου, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν τριάκοντα δύο καὶ ἠχμαλωτίσθησαν τρεῖς Χριστιανοί. (Ἱστορία τῶν Σφαζίων καὶ Ν. Ἐρευνα.)

313.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1904.—Ἐχορηγήθη ἀμνηστία εἰς ἅπαντας τοὺς ὀπωσθήποτε μετασχόντας τοῦ ἐν Λάκκοις πολιτικοῦ ἐγκλήματος τῆς στάσεως τῆς 24 Ἰουνίου 1904.—(Ἐπίσ. Ἐφημ. Κρητ. Πολιτείας.)

314.—Τῆ 13 Ὀκτωβρίου 1867.—Ἐξετέλεσιν ἡ «Ἐνωσις» ἐπιτιχῶς τὸν πλοῦν αὐτῆς εἰς Πρέβελη, ὅπου ἀπεβίβασε διακοσίους Κρήτας πολεμιστὰς καὶ ἐξεφόρτωσε δύο χιλιάδας καὶ πεντακοσίους σάκκους ἄλευρα, τετρακόσια κιβώτια ὄπλα· παρέλαβε δὲ διακόσια πενήκοντα γυναικόπαιδα. (Ἡμερολ. Ν. Σουρμελῆ.)

315.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1899.—Ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης καὶ ἐφεξῆς κρατοῦνται ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν Δημοσίων, δημοτικῶν κλπ. ὑπαλλήλων δύο τοῖς ἑκατὸν ὑπὲρ τῶν ἀγωνιστῶν, τραυματιῶν, γηρῶν καὶ ὀρφανῶν τοῦ πολέμου. (Ἐπίσ. Ἐφ. Κρ. Πολ.)

316.—Τῆ 14 Ὀκτωβρίου 1825.—Μά-

χη εἰς Τηγάνη Κυδωνίας, καθ' ἣν ἐφονεύθησαν ἑβδομήκοντα Χριστιανοί (Χρ. Πίναξ Σταματάκη.)

317.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1628.—Ἀπεβίωσε ἐν Πάτμῳ ὁ Κρητὸς Νικηφόρος ὁ Χαρτοφύλαξ, Ἱερομόναχος, ἦν τὰ Μητροπολίτης Λαοδικείας. Οὗτος ἴδρυσεν τὴν ἐν Πάτμῳ Σχολήν, ἐν ἣ ἐδίδασκε τὰ ἐγκλήματα μαθήματα, τὴν Θεολογίαν, τὴν Ἀριστοτελικὴν φιλοσοφίαν, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν. (Δελτίον Ἰστ. καὶ Ἐθν. Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Β'.) Κατὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Κρητὸς Κυρίλλου Λουκάρεως εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Θρόνον ἦτο ὑποψήφιος καὶ ὁ Νηκιφόρος.—Αὐτόθι.

318.—Τῆ 15 Ὀκτωβρίου 1908.—Οἱ Πράκτορες τῶν τεσσάρων Προστατῶν Δυνάμεων ἀνεκοίνωσαν, ὅτι αἱ Προστατίδες Δυνάμεις θεωροῦσι τὴν ἔνωσιν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἑξαρτωμένην ἐκ τῆς συναινέσεως τῶν Δυνάμεων. αἵτινες ἀνέλαβον ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῆς Τουρκίας. Ἐν τούτοις δὲν θ' ἀπειχον ἀπὸ τοῦ ν' ἀποβλέψωσι μετ' εὐμενείας πρὸς τὴν συζήτησιν τοῦ ζητήματος τούτου μετὰ τῆς Τουρκίας, ἐὰν ἡ τάξις διατηρηθῆ εἰς τὴν Νῆσον καὶ ἂν ἐξ ἄλλου ἢ προστασία τοῦ Μουσουλμανικοῦ πληθυσμοῦ ἐξασφαλισθῆ. (Ἐπ. Ἐφ. Κρ. Πολ.)

319.—Α'. Τῆ 16 Ὀκτωβρίου 1867.—«Σεισμὸς ἐκλόνησε τὸν Χάνδακα καὶ τὴν Ρεθύμνην. Τὸ Δουκικὸν Συμβούλιον, εἰς τὸ Παλάτιον τυχόν, ἀνεπήδησεν ἔντρομον ἐκ τῆς ἔδρας του. Ἡ ἀτμόσφαιρα διὰ μιᾶς ἐθολώθη. Ὑπὸ λαίλαπος αἰφνιδίως διωθηθεῖσιν νεφέλαι ἐκάλυψαν τὸν οὐρανόν. Περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ἐξεργάγη ραγδαίως ὑετός, ὅστις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διαρκέσας κατεπλημμύρησεν, ἀθεραπεύτῳ ζημίᾳ τῶν ἐγκατοίκων, καὶ πόλεις καὶ κώμας καὶ ἀγρούς. (Ἱστορικὰ σκηνογραφήματα.)

320.—Β'. Τῆ 27 Ὀκτωβρίου 1897.—Ἐψηφίσεν ἡ ἐν Μελιδονίῳ Μυλοποτάμου καταρτισθεῖσα «Συνέλευσις τῶν Κρητῶν» τὸν τύπον τῆς ἐπαναστατικῆς σημαίας ὡς ἐξῆς «Ἡ σημαία θὰ εἶναι λευκή, θὰ διαίρη δὲ αὐτὴν εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη ὀρθογώνιος σταυρὸς μέλας. Ἐκ τούτου τὸ ἄνω ἄριστερόν ὀρθογώνιον θὰ περιστᾷ τὰ ἐθνικὰ χρώματα, ἦτοι θὰ εἶναι κυανοῦν μὲ λευκὸν σταυρὸν ἐν τῷ μέσῳ». (Κρητικὰ Σ. Παπαντωνάκη.)

321.—Τῆ 18 Ὀκτωβρίου 1907.—Ἀπεφυλακίσθη ὁ ἐν ταῖς φυλακαῖς Ἡρακλεῖοι ἀπὸ πολλῶν μηνῶν κρατούμενος Γυδεὼν ὁ Ἀδλοποτάμου. (Γ'. Ἐπετερις Παρνασσῶν.)

322.—Τῆ 19 Ὀκτωβρίου 1907.—Ἀπεβιβάσθη εἰς Χανία Γαλλικὴ γεωδαιτικὴ ἀποστολή, ἐντεταλμένη νὰ καταρτίσῃ τοπογραφικὸν χάρτην τῆς Κρήτης. (Ἐφ. Α. Ορη.)

323.—21 Ὀκτωβρίου 1839, πρὸς τὰς Δυνάμεις Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, καὶ Ρωσίαν, ἀπήτησεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας Πάλμεστρον ὡς ἐξῆς: Εἰς τὴν ἐνεστώσαν ἄρα τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἡ Κυβέρνησις τῆς Α.Μ. ἤθελε ἀποστήσει εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κρήτης ν' ἀποβλέψωσιν εἰς ὅ,τι εἶναι κατορθωτὸν καὶ ὄχι εἰς τὰ ἀδύνατα!!! (Ἀπομνημονεύματα Κριτοβουλίδου.)

314.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία 1900, ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ φύλλῳ τῆς ἐν Ἡρακλεῖῳ ἐκδομένης ἐφημερίδος «Ἀληθείας» ἡ μετὰ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ Οἰκονομικοῦ Πατριάρχου διολογηθεῖσα σύμβασις, ἣτις ὀρίζει τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἐπισκόπων, ὅτι ὁ Μητροπολίτης Κρήτης δικαιούται νὰ παρακάθῃται ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅν ἐπηρεάζουσι πολὺ ὀφθαλμοδίνοντες, ὅν ἐπηρεάζουσι πολὺ ὀφθαλμοδίνοντες, ὅν ἐπηρεάζουσι πολὺ ὀφθαλμοδίνοντες.

βίαιος ἄνεμος. (Στατιστικὴ Πληθυσμοῦ Κρήτης):

327.—Τῆ 29 Ὀκτωβρίου 1836.—Ὁ λόρδος Παλμεστρών, ἀπαντῶν εἰς ἐπιτόμημα διαπρεπῶν Κρητῶν, ἔγραψεν «... Ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην Σᾶς παρακαλῶν καὶ ὅτι ἡ ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησία εἶνε ἐλευθέρη νὰ κανονίσῃ πάντα τὰ λοιπὰ ἐν συμπράξει μετὰ τῆς Κρητικῆς Πολιτείας. (Ἐφ. «Ἀλήθεια» Ἡρακλεῖου).

325.—Τῆ αὐτῆ ἡμερομηνία τοῦ 1908.—Ἐκυρούχη ἡ ἑναρξίς τῆς συνόδου τοῦ Δικαστηρίου τῶν Ἐνόρκων ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Χανίοις Ἐφετερίου. (Κῆρυξ).

326.—Τῆ 28 Ὀκτωβρίου 1794.—Ἐκκλησίας ὡς μέλος Συνοδικόν, ὅτι θὰ καταβάλλωσιν, ὡς καὶ πρότερον, τὰ νομοσμενὰ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅτι αἱ Σταυροπηγικαὶ Μοναὶ διατηροῦσι τὴν ἀξίαν τούτων μνημονεύουσαι τοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ὅτι ἡ Κρητικὴ Πολιτεία ἀντὶ τῶν τέως νενομισμένων δόσεων τῶν Σταυροπηγικῶν μονῶν θὰ καταβάλλῃ ἐτησίως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τρεῖς χιλιάδας χρυσᾶς δραχμῶν πιστεύετε, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Α. Μεγαλειότητος ὑπερβαλλόντως ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ καὶ ἤθελεν αἰσθανθῆ τὴν ζωηροτέραν εὐχαρίστησιν ἐὰν ἤθελε δυνηθῆ νὰ συντελέσῃ ὀπωσθήποτε πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν τοῦ λαοῦ τούτου. Πρέπει ὅμως νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἡ Κρήτη ἀποτελεῖ μέρος τῆς ὀθωμανικῆς Ἀυτοκρατορίας καὶ δὲν δύναται νὰ χωρισθῆ ἀπ' αὐτῆς ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Σουλτάνου. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ 1829 καὶ 1830 ἐσκέφθησαν τινες νὰ ἐνωθῆ ἡ Κρήτη μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν χρόνον ἐγένετο ἡ ὀριστικὴ αὐτοῦ ἀποκατάστασις, οἱ προσδιορισαντες ὅμως τὴν ἀποκατάστασιν ταύτην ἐσκέφθησαν ἄλλως πως, ὥστε ἡ Κρήτη δὲν πε-

ριελήφθη τότε εν τοις δροίσις του Έλληνικού Κράτους, ήδη δε είνε πολὺ ἀργὰ ν' ἀποπειραθῆ τις νὰ μεταβάλῃ τὴν τότε ἀποκατάστασιν. (Ίστορία Ψυλάκι).

329.—Τῆ 2 Νοεμβρίου 1867.—Προεκήρυξεν ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς δευτέραν ἀναχωρήν. (Χειρόγραφον).

330.—Τῆ 4 Νοεμβρίου 1646.—Μετὰ κρατερὰν ἀντίστασιν ἠναγκάσθησαν οἱ ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ τῆς Φορτέτσας Ρεθύμνης νὰ ὑποκύψωσι διὰ συνθήκης εἰς τὸν Στρατηγὸν Κορνάρου, πιεζόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ. (Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς).

331.—Τῆ 5 Νοεμβρίου 1821.—Ἡρωικὸς θάνατος τοῦ Γεωργίου Τσελεπῆ εἰς Κάντανον. (Χρον. Πίναξ Σταματάκη).

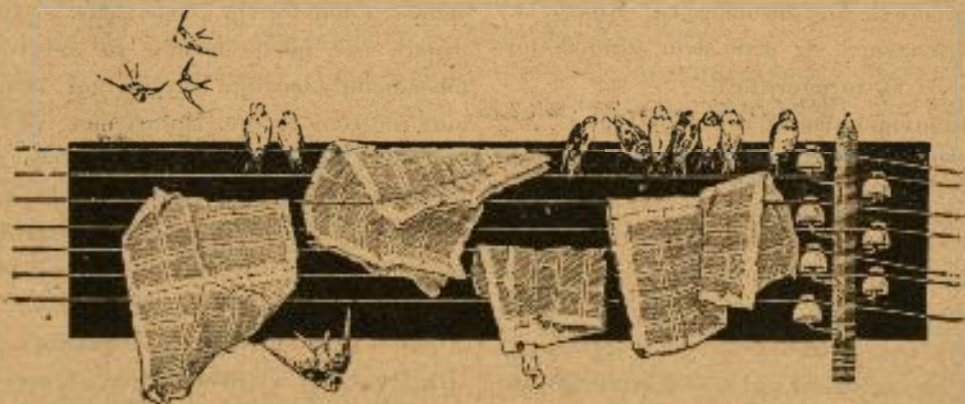
332.—Τῆ 5 Νοεμβρίου 1906.—Οἱ Πρόξενοι τῶν τεσσάρων Προστατίδων Δυνάμεων ἀπήντησαν εἰς ὑπόμνημα τοῦ Ἰπάτου Ἀρμοστοῦ ὅτι: Αἱ Δυνάμεις χορηγοῦσι πλήρη χάριν εἰς πάντας τοὺς καταδικασθέντας ὑπὸ τῶν Διεθνῶν Στρατιωτικῶν Δικαστηρίων ἐπὶ συμμετοχῇ εἰς τὰς Ταραχὰς τῆς 12 Σεπτεμβρίου 1906, πλὴν τῶν καταδικασθέντων διὰ τὸν φόνον τοῦ Κεβάση τοῦ

Ρώσικου Προξενείου Μαθιουδάκη καὶ τοῦ Δεσκατοῦ Ρώσσοῦ Ὑπαξιωματικοῦ καὶ ὅτι διατάσσουσιν τὴν ἄρσιν τοῦ Στρατιωτικοῦ Νόμου ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν λογοκρισίαν ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων καὶ τηλεγραφημάτων, περιορίζουσι δὲ τὴν ἀρμοδιότητα τῶν στρατιωτικῶν Δικαστηρίων εἰς τὰ ἀδικήματα τὰ διαπραχθέντα κατὰ τῶν Διεθνῶν Ἀρχῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, ὡς καὶ κατὰ τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ξένων στρατῶν, ὅσων μόνον ἐπιφυλάττονται οἱ Γενικοὶ Πρόξενοι, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ὑποβάλωσι εἰς ταῦτα. (Ἐπίσ. Ἐφ. Κρητ. Πολ.).

333.—Τῆ 8 Νοεμβρίου 1878.—Ἐδημοσιεύθη ἡ Σύμβασις τῆς Χαλέπας. (Κρητ. Κωδ. Ἐκδ. Α').

3334.—Τῆ 8 Νοεμβρίου 1866.—Ἐλοκαύτως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρχαῖ, ὅπου εὔρον τὸν θάνατον 250 χριστιανοὶ πολεμισταὶ, 750 γυλαικύλαιδα καὶ 1500 τοῦρκοι. (Ἡ Κρητικὴ Ἐπανάστασις τοῦ 1866 καὶ Ἀκρόπολις).

Γ. Ταχ. Κελαϊσάκης.

ΑΝΘΡΑΚΕΣ Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ!

Ὅπως ὅλοι καὶ παροίμαι καὶ τὰ γνωστά, οὕτω καὶ τὸ ἀνωτέρω εἶναι ἀληθές! Μὴ νομίζετε ὅμως ὅτι πρόκειται νὰ σᾶς ἀναπτύξω ἐδῶ ἐπιχειρήματα φιλοσοφικὰ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου! Τοῦναντίον θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν πεζοτέραν, ἀλλὰ καὶ πραγματικωτέραν τῶν ἀποδείξεων: τὴν διὰ τῶν ἀριθμῶν. Σᾶς βλέπω ἀπεροῦντας. Διὰ τῶν ἀριθμῶν; Μάλιστα κύριοι! Διατί σᾶς φαίνεται παράδοξον; Μήπως νομίζετε, ὅτι πρόκειται νὰ σᾶς ἀναπτύξω ἐδῶ φιλο-

σοφικὰς θεωρίας ἀποδεικνυομένης δι' ἀλγεβρικῶν τύπων; Πρὸς Θεοῦ! Ἀπλούστατα· πρόκειται νὰ σᾶς δώσω μερικὰς στατιστικὰς πληροφορίας ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταναλισκομένης καυσίμου ὕλης κατὰ τὴν ἐκ τούτης ὑπὸ τοῦ δημοσίου εἰσπραττομένης διατηρήσεως.

Οὕτως ἡ κατανάλωσις αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἐξῆς ποσὰ κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν:

Α. ΑΝΘΡΑΚΕΣ

Ἔτος	Ἐξ Ἐθνικῶν Δασῶν			Ἐξ ἰδιοκτητῶν Δασῶν		
	Ὀκάδες	Ὀλικὴ τούτων ἀξία	Δικκίωμα τοῦ (Δημοσ. 18 ^ο)	Ὀκάδες	Ὀλικὴ τούτων ἀξία	Δικκίωμα τοῦ (Δημοσ. 12 ^ο)
1907	6452691	76631616	13793691	11623106	144678341	17361398
1908	8144862	100288138	18051865	12924202	159114041	19093685
1909	5815677	74099227	13337861	10691232	133087641	15970517
1910	4551860	63104683	11358843	11136371	131639500	15796740
Ἐν ὅλῳ	24965090	314123664	56542260	46374911	568519523	68222340
		(1)			(1)	

1) Ἡ ἀξία τῶν κατασκευασθέντων ἀνθρώπων ὑπελογίσθη: πρὶ τῆ βάρει του εἰσπραχθέντος. Διαφορᾶτος ὑπὸ τοῦ Δημοσίου.

Τι εὐρίσκετε; Δέκα ἐξ ἐν ὅλῳ στοιχεῖα μεταλλικὰ, σίδηρον, γαλκόν ψευδάργυρον καὶ θεικόν ἄλας, ἰώδιον, ἀρσενικόν ἂν ἀκούσῃ. Ἀλλὰ, χάριν μεγαλύτερας ἀκρι-

βείας, ἰδέτε κατωτέρω τὴν ἀνάλυσιν τῶν κκ. Aronssohn καὶ Gaston Bonniér τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γαλλίας.

Τέφρα	γρ.	4,23	Μαγνησία (manganèse)	γρ.	0,002
Θείον εν δλω	»	1,413	Ψευδάργυρος	»	0,012
Χλώριον »	»	0,294	Αργίλλιον	»	0,010
Ίώδιον »	»	0,00009	Κάλτσιον	»	0,356
Φώσφορος »	»	0,953	Μαγνήσιον	»	0,099
Αρσενικόν •	»	0.0000015	Κάλιον	»	0,025
Πορίτιον	»	0,034	Νάτριον	»	0,049
Χαλκός	»	0,006	Φθόριον	»	έχνη
Σίδηρος	»	0,015			

Θέλετε τώρα και κάτι άλλο :

Εάν ποτέ εγίνετο μία κατάταξις των διαφορών οργανικών όντων κατ' αναλογίαν των μεταλλικών αυτών συστατικών τότε ή μέλισσα θα ετίθετο εις ανωτέραν ή ο άνθρωπος θέσιν, διότι ενώ ή τέφρα της μελίσης έχει δέκα πέντε απλά σώματα ή του ανθρώπου δεν έχει ειμή μόνον ένδεκα, καθότι ελλείπουν και ο ψευδάργυρος και ο χαλκός και ή μαγνησία.

Συμπέρασμα. Ο άνθρωπος συγκρινόμενος προς την μέλισσαν υστερεί αυτής και ως προς τό πνεύμα του καθήκοντος έχων επί πλέον τό ελάττωμα του εγωισμού, της κηκίας της όκνηρίας και της ελαττωματικό-

τητος. Ο άνθρωπος άλλως τε φαίνεται υστερων και διότι δεν ήδυνήθη μέχρι σήμερα να επιτύχη την κοινωνικήν μιάν Κυψέλης όργανωσιν, την ένωσιν, δηλ. της Εργατικής Δημοκρατίας προς την υπό της Βασιλείσης εκπροσωπούμενην Μοναρχίαν. Δεν υστερεί λοιπόν ο άνθρωπος μόνον ως προς την έποψιν της μεταλλικής συνθέσεως αλλά και ως προς την ήθικήν τοιαύτην.

Αν άμφιβάλετε, άρκεί να παραβάλετε μιαν ανθρωπίνην κοινωνίαν προς την άπλουστέραν των κυψελών.

Κατά τό Γαλλικόν του Francis Laue

Γ. Θ. ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΥΠΟ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

(Μετά τους Ποιητάς τους Φιλολόγους, ίδού ότι σήμερα ενδιαφέρονται με την σειράν των άλλως τε και οι χημικοί διά την μέλισσαν. Οι πρώτοι περιεγραψαν τον ενεργητικόν και γονιμοποιόν της βίον και κτέστησαν ένδοξον την μυρωμένην του υέλιτός της γλυκήτητα. Οι χημικοί πάλιν ήσυχολήθησαν εις την ανάλυσιν της τέφρας της και δι' αυτής καταλήγουν εις τό συμπέρασμα, ότι υπό έποψιν μεταλλικής συνθέσεως ή μέλισσα μάς υπερβάνει κατ' πολύ δεδομένου όντος, ότι έν γραμμάριον τέφρας Μελίσης αποτελείται από πολύ περισσότερα μεταλλικά συστατικά ή έν γραμμάριον τέφρας ανθρώπου !)

Η χιμεία του σώματος μιās μελίσης

Μή παραξενευθήτε ανηγωνίσκοντες τον ανωτέρω τίτλον και μη νομίσητε ότι πρόκειται δι' άλλο τι εκτός από την μέλισσαν την θείαν αυτήν του Ίμμηττου έργατιδα, διά την οποίαν ο Βιργίλιος ειπεν :

«Ούτως ώ μέλισσας, κάμνετε τό μέλι σας πάντοτε διά τους άλλους !

Οι χημικοί λοιπόν ανάλυσαντες την τέφραν του σώματος της μελίσης, εύρον το αποτελούμενον από τί νομίζετε ; Από μέταλλα από μεταλλικά σώματα πολυάριθμα και διάφορα και όχι μόνον από φωσφοροϋγον άσβεστιον και ποϋ άνθρακα ποϋ έχουν τάπρωσταγια των ανθρώπων σώματα.

Σας φαίνεται παράδοξον ; Ίδού διά να πεισθήτε :

Συλλάβετε κηφήνας, των οποίων είναι γνωστή ή περιοχή κυκλοφορίας, άποξηράνατέτας εις 100^ο και λάβετε 100 γρ. τούτων. Ένωσεται όμως, επειδή επίσης άπεξηραμένη μέλισσα δεν ζυγίζει ειμή 0 γρ. 062 δέον να λάβητε άκριτάς τοιαύτας.

Τάς άπεξηραμένας αυτές μελίσας, άποτεφρώσατε έν άποκλεισμῳ του άέρος και θα λάβετε ένκ παρῳδή άνθρακα περιλαμβόνοντα όλα τά μεταλλικά άλατα (ένα είδος κώ μελισσών σαν να λέμε πῶς ;) τον άνθρακα αυτόν διαλύσατε εις διαλυτικά μέσα, όπως λάβητε ήλα τά διαλυτά προϊόντα και κατόπιν προσθήτε εις την ανάλυσιν.

Β. ΚΑΥΣΟΕΥΛΑ

Έτος	Έάν τό δικαίωμα κατεβλήθη έν τοις Ταμείοις		Έάν τό δικαίωμα κατεβλήθη έν τοις Τελωνίοις	
	ζύγ. 100 όκ.	Δικαίωμα Δημ.	ζύγ. 100 όκ.	Δικαίωμα Δημ.
1907	98848	2989465	3833	115676
1708	115280	3408647	606	18560
1909	98688	3053612	500	180—
1910	100456	3165351	5098	54705
Έν όλῳ	412870	12707075	10037	206940

Ἡ παρατηρουμένη ἐλάττωσις παραγωγῆς ἀνθράκων δὲν προέρχεται ἐξ ἐλαττώσεως τῆς καταναλώσεως, ὡς ἠδύνατό τις νὰ υποθέσῃ, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πρὸς κατασκευὴν τοιούτων ὑπὸ τοῦ ἀλήματος τῶν Δασῶν τοῦ Ὑπ. τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἐπιτρεπομένων ἀδειῶν. Περιωρίσθη δὲ ἡ κατασκευὴ τοιούτων καθότι ὑπῆρχε κίνδυνος ὀλοσχεροῦς τῶν δασῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰστροφῆς, προκειμένου δὲ μετὰ τινα ἔτη νὰ μὴν εἰσπράττη τίποτε ἀπὸ τὰ Δάση τὸ Δημόσιον, προετίμησε νὰ εἰσπράττη σήμερον ὀλιγώτερον.

Πρὶν περατώσω τὸ ἀρθρίδιόν μου τοῦτο

α'. Σηρομέρου	ὄκ. 1320999	ἀξία 154625,58	δρ. δικαίωμα Δημοσίου	δρ 18555,07
β'. Χαλκίδος	» 985100	» 142684,58	» » »	» 17122,15
γ'. Κλαμπάκ.	» 958876	» 65415,91	» » »	» 7849,91

Τέλος αἱ τρεῖς κυριώτεραι κωσοξυλοπαραγωγαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Κράτους εἶναι αἱ ἑξῆς :

α'. Ἀττικῆς ζύγης	100	ὀκάδων 17179	δικαίωμα Δημοσίου	6219.—
β'. Λοκρίδος	»	» 13685	»	4131,30
γ'. Κλαμπάκας	»	» 13224	»	3967,20

Τελειόνων τὸ ἄρθρον μου τοῦτο δὲν νομίζω ἄσκοπον νὰ σῆς ἐρωτήσω : Εἶχεν δικαίον ἐπιγράφων τὸ ἄρθρον μου μὲ τὸν τίτλον :

« Ἀνθρακὸς ὁ Θησαυρὸς » :

Γ. Θ. ΠΟΥΚΡΑΤΗΣ

Βραφεὺς παρὰ τῷ τμήματι τῶν Δασῶν τοῦ Ὑπ. τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας

ΚΡΗΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ

Ο κ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

ΠΕΡΙ ΟΙΝΩΝ

(Εκ τῆς Γαστρονομίας τοῦ κ. Α. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗ.)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

περὶ κλειούς λαούς ἢ δὲ ἀπαγορεύσει αὕτη διήρησε μέχρι Πρύβου (Cuer. de Rep.) Ὁ Δουμικινός μάλιστα χάριν τῶν δημητριακῶν κερπῶν ἀπηγόρευσε ἐπίσης τὴν ἀμπελοφυτεῖαν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐφορμωθῆ ποτε τὸ μέτρον τοῦτο.

Οἱ Ἕλληνας ἠγάπων νὰ ἀναμιγνύωσι κατὰ τὴν πόσιν ἐν τῷ οἴνῳ ἄλφιτα, τυρόν, ἔλαιον, ὑπόρως, μέλι, στέαρ, ἐξ ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων π. χ. ἢ εὐπλόκκμος Ἐκαμῆδῃ προσφέρει εἰς τὸν Νέστορα ποτήριον Πρωμνείου κίθραπος οἴνου τοιοῦτου. τῷ οἴνῳ. Ἐπινοῦν οἱ πολλοὶ καὶ ἄλφιτα ἐπιβάλλοντες (Ἰλ. Ξ. 5-6).

Ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε γυνή, εἰκυῖα [θῆσιν,

Ὁἴνῳ Πρωμνείῳ, ἐπὶ δ' ἄγειον κνῆ τυρόν Κνήστι χαλκείῃ, ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκά πάλλε (Ὀδ. Ἰλ. Α. 637—39 Ἀθῆν. 432).

Καὶ τὸ ὑπὸ τῆς Κίρκης προσφερθὲν ποτὸν τοῖς συντρόφοις τοῦ Ὀδυσσεῶς τοιοῦτον ἦτο (Ὀδ. Κ. 234—6). Καὶ ὁ ἐν τῷ Πρωμνείῳ τῶν Θεσίων πινόμενος θαυμαστός οἴνος ἐμπεριεῖχε μέλι καὶ στέαρ. Το οἴνόμελι ὀπερ ἐθεωρεῖτο ὑποπάντων ἀριστόν, ἦτο οἴνος παλαιός καὶ αὐστηρός ὡς ὁ Μικσαιός, ἢ ὁ

Φαλερῆνος ἀναμειγμένος μὲ νέον Ἀττικὸν μέλι. Ὡστε ἐξ ἀπάντων τούτων τῶν ἀλλαγῶν ρηθέντων ἐξάγεται ὅτι ὁ οἴνος ἐπίνετο εἰς τὴν ἀρχαιότητα σπικνίως καθαρὸς καὶ ἀμιγῆς τὸ πολὺ δὲ κεκρμένος δηλ. εἰς κρᾶσιν. ἦτοι ἀναμειγμένος μὲ (ὑδὼρ ἦτο δηλ.) κ ρ α σ ί = κρᾶσις).

Ἡ νοθεῖα λοιπὸν τοῦ οἴνου ἔνεκε τῶν ἐπικρατουσῶν τούτων συνηθειῶν ἀπέχετο ἡ κιστὴ τῆς πλήρους ἐφορμογῆς αὐτῆς. Πρῶτον ἔπρεπε νὰ συντομευθῆ ἢ ὠρίμανσις τοῦ οἴνου διὰ παντός μέσου καὶ τρόπου (διότι αὕτη ἀπικιτοῦσα 15—25 ἔτη καθίστα δακνηρότατον τὸν οἴνον), εἴτε δι' ἀρτυμάτων ἐπιμαλῶς κατεσκευασμένων, εἴτε δι' ἐμβυπτίσεως αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τότε ὁ οἴνος οὗτος ἐλέγετο θαλασσίτης, συνηθέστερον δὲ διὰ τῆς θερμότητος, ἐκτιθεμένου τοῦ ἀγγείου εἰς τὴν θερμότητα τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἢ διὰ τῆς θερμάνσεως τῶν οἴνουποθηκῶν, διὰ τῶν ὑποκύστων τῶν βυκτανείων, ὧν ὅμως ὁ θερμὸς ἀήρ καὶ κηπνός μετέδιδεν εἰς τοὺς οἴνους (ὅταν μάλιστα οὔτοι δὲν ἦσαν κελῶς πωμυτισμένοι) δυσάρεστόν τινα γεῦσιν.

Οἱ τεχνητοὶ λοιπὸν οἴνοι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦσαν ὀλιγώτεροι τῶν φυσικῶν

κῶν τοὺς τεχνητοὺς δὲ οἴνους μετεχειρίζοντο εἰς τὰ συμπόσια καὶ εἰς τὸ πρόγευμα ἦσαν δὲ μᾶλλον οικονομικὰ ποτά, οὐχ ἥττον καὶ ἰατρικὰ. Ὅντως ὑπῆρχον πολλοὶ ὑγιεινοὶ οἴνοι δηλ. ἐτίθεντο διάφορα φάρμακα, ὡς σήμερον, ἐν αὐτοῖς καὶ οὕτω οὔτοι ἀπέκτων ἰατρικὴν δύνανται. Τοιοῦτοι π. χ. ἦσαν οἱ πράσιαι οἴνοι, χρήσιμοι διὰ τὸν βῆχα, οἱ σκιλιτικοί, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τονωτικοὶ ἄμα δὲ καὶ βοηθητικοὶ εἰς τὴν πέψιν καὶ ἀπόχευσιν ὡς ὁ ἀψινθίτης καὶ ὁ μυρτίτης κατέχοντες ἀναριθμήτους ἀρετάς. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ κατασκευαστοὶ οἴνοι ἦσαν ἀπειράριθμοι, διότι πᾶς καρπός, ἄνθος, βότανον θάμνος καὶ ἄρωμα μετεχειρίζετο πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνας ἔθετον ἄπαντα ταῦτα ἐν θύλακι, ἢ ὀθονίῳ, ὑπερ καὶ ἐκρέμω ἐν τῷ οἴνῳ, ἀφίνοντες αὐτὸν ἐν ὄσῳ ἐνομίζετο ἀναγκαῖα ἢ ἐν αὐτῷ παραμονῇ αὐτοῦ, ἐνῶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀναμιγνύοντες ταῦτα ἐν τὸς γλυκοῦ γλεύκους τὰ ἔβραζον καὶ ἀνεμίγνυον ἀπ' εὐθείας ταῦτα ἐν τῷ οἴνῳ. Καὶ κατὰ τὴν βραχίον δὲ καὶ ἀκολούθως ἀνεμίγνυον ἐν τῷ οἴνῳ οὐ μόνον τὰ ρηθέντα τρίμματα, ἀλλὰ πρὸ τῆς πόσεως πολυτιμα πηχέα ἔλαια, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνας, ἀρεσκόμενοι εἰς ταῦτα. Ἐν γένει δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἐμμονοῦντο προθύμως τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ μάλιστα εἰς τὴν πικρίζουσαν γεῦσιν τῶν οἴνων.

Ἡ πρώτη κατηγορία τῶν οἴνων τούτων ἦτο ὁ σταφιδίτης (passum) ὁ ἀπὸ ἔψημα ἢ σίρκιον, καὶ ὁ στεμφυλίτης (λάκυρος). Οἱ μελιτώδεις, ἦτοι οἱ μὲ οἴνόμελι κατεσκευαζόμενοι, ἀναλόγως τοῦ κόσμου. Οἱ ἀρωματικοὶ οἴνοι ἀντικείμενοι τὰ πνευματώδη ποτά μας καὶ ὑπῆρχον τοιοῦτοι πλέον τῶν 50 ἐξαγόμενοι κατ' εὐθείαν ἀπὸ βότανων, ἄνθων, ἀρωματικῶν ζύλων καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἢ καὶ ἀρωματισμένοι μὲ φυσικὰ ἀρ. ἔλαια,

ἢ μὲ τοιαύτην ἢ τοιαύτην ποικίλην συνταγὴν, ὧν αἱ ἀπλούστεραι ἦσαν ὁ ἐκ ρόδων, ὀνομαζόμενος ροδίτης, ὁ ἐκ μύρτων, μυρσινίτης, ὁ ἐξ ἴων ἴατος, ὁ ἐξ ἀψίνθου, ἀψινθίτης, ὁ ἐκ μαστιγῆς, σχοίνινος, ὁ ἐκ δάφνης, δάφνινος, ὁ ἐξ ὑσσώπου, ὑσσωπίτης, ὁ ἐξ ὀριγάνου, ὀριγανίτης, ὁ ἐκ πρασίου, πρασίτης, ὁ ἐκ θρύμβου, θρυμβίτης, ὁ ἐξ ἠδυόσμου, (μίνθης) κλημινθίτης, ὁ ἐκ βλήχωνος (φλησκουῖν) γληχωνίτης, ὁ ἐκ σελίνου, σελινίτης, ὁ ἐκ μαράθρου, μαραθρίτης, ὁ ἐξ ἀνήθου, ἀνήθινος, ὁ ἐξ ἀνίσου, ἀνισίτης, ὁ ἐξ ἐρπούλλου, ἐρφυλίτης, ὁ ἐκ σινάπεως, σκιλιτικός καὶ οὕτω καθεξῆς (1).

Μῆγμα μύρρας παρήγε τὸν ἐσμουρισμένο οἴνον ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀρωμακίτης ἐννοῦν διαφόρους συνθέσεις ἃς δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ ἐν τῷ Πλινίῳ καὶ Διοσκορίδῃ. κατεσκευάζοντο δὲ κυρίως ἐκ νάρδου, ρόδων, μέλιτος καὶ σχοίνου καὶ τὰς μεθόδους ταύτας παρέλαβον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς τοὺς ἐξ ὀπωρῶν οἴνους μετεχειρίζοντο συνηθῶς μῆλα, ἄπια, ροῖα, φοίνικας, σῦκα καὶ μῶρα.

Ἐκ τῶν προηγουμένων ἐξάγεται ὅτι κατ' ἀρχὰς οἱ οἴνοι, μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἦσαν σπάνιοι καὶ ἀκριβοὶ καὶ ἡ πόσις αὐτῶν ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς οἰκέτας, τὰς ἐλευθέρους γυναικας, τοὺς τῶν ἐλευθέρων ἐφήδους, πρὸ τοῦ τριακιστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν εἰς δὲ τὰς γυναικας κατ' ὄλον αὐτῶν τὸν βίον (2) ἐκτὸς εἰς τὰς θυσίας καὶ τοῦτο δύναται

1) Οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς ἀρωματικούς αὐτῶν οἴνους μετεχειρίζοντο κυρίως ἀψίνθον, ὑσσωπον, μυρσίνη, ἐλελίσφακον, λιβανωτίδα, ἄνισον, κατὰ τὸν Πλίνιον καὶ Γαληνόν. Πρὸ τινῶν δ' αἰῶνων οἱ ἀρωματικοὶ οἴνοι διὰ τῆς κανέλλας, μοσχοκαρύων, μοσχοκαρπίων, βανίλλης, λεμονίου, καϊάμου γάλων ἦσαν λίαν ἐν χρήσει ὑπὸ τὸ ὄνομα Hipocras.

2) Κατὰ τινὰ Μισσηλιωτικὸν νόμον ἀγυναῖκας μὴ ὀμιλεῖν οἴνῳ, ἀλλ' ὑδροποτεῖν πᾶσαν γυναι-

ΜΗΝΙΛΙΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

τις νὰ εἶπη ὅτι ἐλάμβανε χώραν σχεδὸν καὶ παρ' ἡμῖν ὡς προχθές.

Τὸ περιεργότερον πάντων εἶναι ὅτι ἐνῶ οἱ ἄνδρες ἔπινον καὶ μάλιστα μέχρι κραυγῆς, αἱ γυναῖκες ἕνεκα τοῦ βίου των (ὡς προχθές ἔτι) οὔτε, εἰς τὰ συμπόσια ἐλάμβανον μέρος, οὔτε συνήθως ἔπινον. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν ἀπηγορευμένον πρᾶγμα ἀπὸ τῆς πλάσει τοῦ ἀνθρώπου δυσκόλως καὶ εἶνε σεβαστόν, οἱ κωμικοὶ εὐρονεύκαριάν οὐμόνον νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι: «οἶνον φιλοῦσ' εὐζωρον» ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα. — Ὅρκον δ' ἐγὼ γυναικός εἰς οἶνον ἀναγράφω. Γυναικὶ δὲπίστευε μὴ πίνειν οἶνον κατ'. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τότε ὡς καὶ σήμερον, τοῦλάχιστον ἐν Εὐρώπῃ, τὰς κλειδάς τῶν οἴναποθηκῶν τὰς εἶχον οἱ ἄνδρες αὐταὶ δὲ ὁσάκις ἐπαρουσιάζετο εὐκαίρια ἔπινον ἐκ τοῦ ἀπηγορευμένου ποτοῦ, ἔμα οἱ ἄνδρες εἰσέρχοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ ἡσπάζοντο τὰς γυναῖκας εἰς τὸ στόμα ἕνα ἐκ τῆς πνοῆς βεβαιωθῶσιν ἂν ἔπινον οἶνον. Ἐκτοτε δ' ἐπεκράτησεν ὁ ἄσπασμός οὗτος συγχρόνως ὅμως διὰ νὰ μὴν ἐξανγκνάζωνται αἱ γυναῖκες νὰ κατασκευάζωσιν ἀντικλειδικὰ, ἐσφραγίζον τὰς οἴναποθήκας διὰ θριπιδέστων (σκαλωκοβρώτων ζύλων). Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως ὡς πρὸς τὴν παράβασιν τοῦ πράγματος τούτου ὑπερέβησαν πᾶν ὄριον ἀγριότητος πρὸς αὐτάς. Ὁ Ἰγνάτιος Mercenius ἐφόνησε τὴν γυναῖκα του μετὰ ῥάβδον, διότι ἔπιεν οἶνον ἐκ τοῦ πίθου καὶ ἠθωώθη ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου. Ὁ Φάβιος Pictor ἀναφέρει ὅτι Ῥωμαῖαίς τις ἀνοίξασα

κῶν ἡλικίαν. Λέγει δὲ Ἡρόδοτος καὶ περὶ Μιλησίων τὸν νόμον τοῦτον ἰσχύειν, καὶ περὶ εὐσεβῆ αὐτῶ τὰς Ἰάδας, τὰς Μιλησίων γυναῖκας... Οὐκοῦν καὶ Ῥωμαῖοις ἦν ἐν τοῖς μάλιστα νόμος ὁδε ἐρωμένος. Οὔτε ἐλευθέρα γυνὴ ἔπιεν ἄν οἶνον, οὔτε οἰκέτις, οὔτε μὴν τῶν εὐγεγονότων οἰεῖσ' ἦθες μέχρι πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν (Αἰλ. Ποικ. Ἰστ. Βιβλ. 6' κ. λή.)

τὸν σάκκον ἐν τῷ ὁποίῳ εὕρισκοντο τὰ κλειδιά τῆς οἴναποθήκης, καταδικάσθη ὑπὸ τῶν γονέων τῆς εἰς τὸν δι' ἀσιτίας θάνακτον. (2) Ὁ δικαστὴς Δομίνιος καταδικάσσε γυναῖκα τινὰ εἰς ἀπώλειαν τῆς προικῆς τῆς, διότι ἔπιε περισσότερον οἶνον τοῦ δέοντος. Διάσημὸς τις Ῥωμαῖος οἰνόφιλος ἠθέλε νὰ διαζευχθῇ τὴν γυναῖκα του διότι κατὰ τινὰ μηνιαίαν ἐποχὴν ἐπεσκεύεθη τὸν οἰνῶνά του καὶ ἕνεκα τῶν τότε ἐπικρατούσων δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων ἐφοβεῖτο μὴ ζυνήσωσιν οἱ οἶνοί του (1) Οἱ Ἕλλη-

Αἱ γυναῖκες ἔχουσι εἰς χεῖράς των τὰς ἀποθήκας ἐλάμβανον ὅτι ἤρεσκεν αὐταῖς ἐκ τῶν ἐμπεριεχομένων καὶ μάλιστα οἶνον, ὃν φαίνεται νὰ ὑπερηγάπων, διότι συχνὰ οἱ κωμικοὶ ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν ἐπὶ τούτῳ ἄλλως τε τότε ἡγυρῆ οὐ μόνον δὲν εἶχε τὴν σημερινὴν θέσιν τῆς, ἀλλ' οὔτε ἀπελάμβανε τὸν σημερινὸν σεβασμὸν ὃν χαίρει.

ἢ δ' ἦν ἡμῖν πρὸ τοῦ, αὐταῖς ταμειεύσθαι, προκρούσις λαβεῖν ἄλφιτον, ἔλαιον, οἶνον οὐδὲ ταῦτ' ἐτι ἔξεστιν. Οἱ γὰρ ἄνδρες ἦδη κλειδιά αὐτοὶ φοροῦσι κρυπτά, κκοηθέστατα, Λικωνί' ἄττα, τρεῖς ἔχοντα γομφίους. Πρὸ τοῦ μὲν ἦν οὖν ἀλλ' ὑπόζει τὴν θύραν ποιησαμέναισι δικτύλιον τριωβόλου, νῦν δ' οὗτος αὐτοὺς ὑπόκειτ' Εὐριπίδης ἐδίδαξε θριπιδέστ' ἔχειν σφραγίδι ἐξαφαιμένους (Ἀριστοτ. Θεσμ. 418—28). οἶνον φιλοῦσ' εὐζωρον ὡς περ καὶ πρὸ τοῦ (Ἐκ- [κλ. 227

Αἱ κατὰ τῶν γυναικῶν δὲ ὑπεροβλικαὶ αὐταὶ κατηγορίαι εἰσὶ συνηθέσταται ἐν τῇ ἀρχαιότητι π. χ

Πᾶσα γυνὴ κρεμμυμένη οἶνω.

— Ἀσκὸς (αἱ γυναῖκες) πλήρεις οἶνου, θερμότη- [ται, ποτίσται, ἐκ παντὸς τρόπου μηχανώμεναι ποιεῖν, μέγα [ἀγχιθὸν τοῖς καπῆλοις, μέγα κακὸν τοῖς συζύγοις. Ἀρ- [κούμεναι τοῖς πᾶσιν, ἐὰν παρῆ, αὐταῖς οἶνος διαρκῆς.

[Κακοδίμων σφόδρα.

Ὅστις ἀγεται γαμετὴν γυναῖκα, πλὴν ἐν ταῖς

νες θεωροῦντες φαίνεται τὸν οἶνον βλαβερὸν εἰς τὴν νεότητα καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἀπέφυγον νὰ τὸν καταστήσωσι συνήθη αὐταῖς ἀφοῦ ἄλλως τε ἐδίδον καὶ εἰς τοὺς ἵππους αὐτὸν ἀπὸ τοὺς ὀμηρικοὺς ἠδηχρόνους (2), ὡς γίνεται σήμερον καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς ἵππον κουρασμένον ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ νέαν πορείαν, δίδεται φιάλη θερμοῦ οἶνου pour lui donner des jambes.

Ἐν τῇ Ἠραίᾳ τῆς Ἀρκαδίας (λέγει ὁ Θεόφραστος) γίνεσθαι οἶνον ὃς τοὺς μὲν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι, τὰς δὲ γυναῖκας τεκνούσας ποιεῖ. Περὶ δὲ Κερυνίαν τῆς Ἀχαΐας ἀμπέλου τι γένος εἶναι ἀφ' ἧστὸν οἶνον ἐξαβυλοῦν ποιεῖν τὰς γυναῖκας τὰς ἐγκύμονας· κἄντων βοτρώων δὲ, φησί, φάγωσιν, ἐξαβυλοῦσιν. Ὁ δὲ Τροιζήνιος οἶνος ἀγύ- νους, φησί, ποεῖ τοὺς πίνοντας. Ἐν Θάσῳ δὲ λέγει ὡς αὐτοὶ ποιοῦσιν οἶνόν τινα ὑπνωτικὸν καὶ ἕτερον ἀγρυπνεῖν ποιοῦντα τοὺς πίνοντας (Ἀθῆν. 31).

Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος φησὶν: «Ὁ μέλας οἶνος ἐστὶ θρεπτικώτατος, ὁ δὲ λευκὸς οὐρητικώτατος καὶ λεπτότατος ὁ δὲ κερρὸς

[Σκύθαις ἐκεῖ γὰρ μόνον οὐ φύεται ἀμπέλος.

— Ἀπειρήται γυναῖξί πίνειν οἶνον. Τὸ δὲ καλούμενον πάσσον πίνουσι. Τοῦτο δὲ ποιεῖται μὲν ἐκ τῆς ἀσταφίδος, καὶ ἐστὶ παραπλήσιος πινόμενος τῷ Αἰγιοθενίτῳ τῷ γλυκεῖ καὶ τῷ Κρητικῷ, Διὰ πρὸς τὸ κατεπεῖγον τοῦ οἴφους χρώνται αὐτῷ, Λαθεῖν δὲ ἐστὶν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον.. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐδ' ἔχει κυρείαν ὡς γυνὴ πρὸς δὲ τούτοις φιλεῖν δὲ τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἐαυτοῖς καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἕως ἐξανεψίων, καὶ τοῦτο ποιεῖ καθ' ἡμέραν ὁπόταν ἴδῃ πρῶτον. Πολύβ. 7'.

(2). Ἀνάλογος βαρβαρότης ἐγένετο καὶ ἐν Ἀθήναις ἀλλὰ προκειμένου ὅχι περὶ οἶνου, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμαλφεστέρου πράγματος πάσης κόρης. Ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀρχοντος τῶν Ἀθηναίων Ἴππομένους λησμονήσασα ἑαυτήν, ἐγκατελείφθη ἐν σταύλῳ μετ' ἵππου ἄνευ τροφῆς καὶ ὁ μὲν ἵππος κατέφαγεν αὐτήν — διότι ὁ ἵππος εἶναι αἰμοδόρος — ἀκολούθως ἐφόφησε καὶ οὗτος.

ξηρὸς καὶ τῶν σιτίων πεπτικώτερος». Οἱ δ' ἐπιμελέστερον τεθαλλάτωμένοι οἶνοι ἀκραιφαλοὶ τέ εἰσι καὶ κοιλίας λύουσιν, ἐπιδάκνουσί τε τὸν στόμαχον, ἐμφυσήσεις τε ἐνεργάζονται, καὶ συγκατεργάζονται τὴν τροφήν. Τοιοῦτος δ' ἐστὶν ὅτε Μύνδιος καὶ ὁ ἀπὸ Ἀλικαρνασοῦ. . . Ἰκανῶς δὲ καὶ ὁ Κῶος τεθαλλάττωται. Καὶ ὁ Ῥόδιος δὲ ἐλάττονος μὲν κεκοινώνηκε θαλάσσης, ὁ δὲ πολλὸς αὐτοῦ ἀχρεὸς ἐστίν. Ὁ δὲ νησιώτης εἷς τε τοὺς πότους ἐστὶν εὖ πεφυκὸς καὶ πρὸς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν οὐκ ἀνοίκειος. Ὁ δὲ Κνίδιος αἵματος γεννητικὸς, τρόφιμος, κοιλίαν εὐλυτον κατασκευάζων πλείων δὲ πινόμενος ἐκλύει τὸν στόμαχον. Ὁ δὲ Λέσβιος στύψιν μικροτέραν ἔχει καὶ μᾶλλον οὐρεῖται. Χαριέστερος δ' ἐστὶν ὁ Χίος, καὶ τοῦ Χίου ὁ καλούμενος Ἀριούσιος. Διαφορὰ δὲ αὐτοῦ εἰσι τρεῖς· ὁ μὲν γὰρ αὐστηρὸς ἐστίν, ὁ δὲ γλυκάζων, ὁ δὲ μέσος τούτων τῇ γεύσει αὐτόκρατος καλεῖται. Ὁ μὲν οὖν αὐστηρὸς εὐστομὸς ἐστὶ καὶ μᾶλλον οὐρεῖται, ὁ δὲ γλυκάζων τρόφιμος, πλήσιμος, κοιλίας μαλακτικὸς, ὁ δ' αὐτόκρατος τῇ χρεῖα μέσος ἐστὶ. Κοινῶς δ' ὁ Χίος πεπτικός, τρόφιμος, αἵματος χρηστοῦ γεννητικὸς, προσηνέστατος, πλήσιμος, διὰ τὸ παχὺ εἶναι τῇ δυνάμει, τῶν δ' οἶνων χαριέστατος· ὁ κατὰ τὴν Ἰταλίαν Ἀλβανὸς καὶ ὁ Φαληρινίτης. Ὁ δὲ τούτου πεπαλαιωμένος καὶ κεχρονικὸς φαρμακώδης ὢν καροῦ λίαν ταχέως. Ὁ δὲ Ἀδριανὸς καλούμενος εὐπνους, εὐανάδοτος, ἄλυπος τῶ σύνολον. Οἰνοποιητέον δὲ αὐτοὺς πρότινος χρόνον καὶ εἰς ἀναπεπταμένον τόπον θετέον, ὡς τὸ διαπνεῦσαι τὸ παχὺ τῆς δυνάμειος αὐτῶν. Χαριέστατος δ' οἶνος εἰς παλαιώσιν ὁ Κερκυραῖος. Ὁ δὲ Ζακύνθιος καὶ ὁ Λευκαδίος διὰ τὸ γύψον λαβεῖν καὶ κεφαλήν ἀδικουσί. Ὁ δ' ἀπὸ Κελικίας Ἀβάτης καλούμενος κοιλίας μόνον ἐστὶ μαλακτικὸς. Κῶφ δὲ καὶ Μυνδίφ καὶ

Ἀλικαρνασσίῳ καὶ παντὶ τῷ ἰκανῶς θεα-
λαττωμένῳ συνάδει τὰ σκληρὰ τῶν ὑδά-
των, οἷα κρηναῖα καὶ ὄμβρια, ἐν ἣ διυλισ-
μένα καὶ πλείονα χρόνον καθεσταμένα
(Ἀθην. 32—33)

α᾽ Ὅτι ὁ Μαρρώτης οἶνος ὁ Ἀλεξανδρε-
ωτικός τὴν μὲν προσηγορίαν ἔχει ἀπὸ τῆς
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κρήνης Μαρρείας καὶ τῆς
παρ' αὐτὴν πόλεως ὁμονύμου, ἢ πρότερον
ἦσαν μὲν ἦν μεγίστη, νῦν δὲ κώλης περιεί-
ληψε μέγεθος τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα
ἀπὸ Μάρωνος, ἐνὸς τὸν μετὰ Διονύσου τὰς
στρατείας πεπονημένων. Πολλὴ δὲ ἡ
περὶ τὴν γῆν ταύτην ἀμπελος, ἥς καὶ ἡ
σταφυλὴ πάνυ βρωθῆναι εὐστρωμος καὶ ὀγι-
νόμενος οἶνος κάλλιστος· λευκός τε γὰρ καὶ
ἠδύς, εὐπνους, εὐκνάδοτος, λεπτός, κεφαλῆς
οὐ καθικνούμενος, διουρητικός. Τούτου δὲ
καλλίων ὁ Ταινιωτικός καλούμενος. Ταινί-
α δ' ἐστὶν ἐπιμήκης περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους,
ἀφ' ἧς οἱ γινόμενοι οἶνοι εἰσὶ μὲν ἡρέμα ὑ-
πόχλωροι, ἐμφαίνοντές τι ἐν αὐτοῖς λιπα-
ρόν, ὃ κατὰ τὴν τοῦ ὑδάτος κράσιν ἀναλύε-
ται κατὰ βραχὺ, ὡς καὶ τὸ μέλι τὸ Ἀττι-
κὸν ἀνακρινάμενον. Οὗτος ὁ Ταινιωτικός
πρὸς τῷ ἠδύς, εἶναι ἔχει τι καὶ ἀρωματῶδες
ἡρέμα ἐπιστύφον. Ἡ δὲ περὶ τὸν Νεῖλον
ἀμπελος πλείστη μὲν αὐτῇ, ὅσος καὶ ὁ
ποταμός. Καὶ πολλαὶ τῶν οἴνων ιδιότητες
κατὰ τε τὰ χρώματα καὶ τὴν προσφορὰν.
Τούτου, δ' ὑπερβάλλει ὁ κατὰ Ἀντύλλαν
πόλιν, οὐ μακρὰν οὖσαν Ἀλεξανδρείας, ἥς
τοὺς φόρους οἱ τότε βασιλεῖς Αἰγύπτιαί τε
καὶ Πέρσαι ταῖς γαμεταῖς ἐδίδοσαν εἰς ζώνας.
Ὁ δὲ κατὰ τὴν Θηβαΐδα, καὶ μάλιστα ὁ
κατὰ τὴν Κόπτον πόλιν, οὕτως, ἐστὶ λε-
πτός καὶ ταχέως πεπτικός ὡς καὶ τοῖς πυ-
ρεταίνουσι διδόμενοις μὴ βλάβειν (Ἀθην.
33).

Ἐν Ἀρκαδίᾳ ὑπῆρχεν οἶνος ὁ ὁποῖος
τοὺς μὲν ἄνδρας καθίστα μανιακούς, τὰς

δὲ γυναῖκας γονίμους. Ἐν Ἀχαΐᾳ εἰς τὰ
περίχωρα τῆς Κερυνίας οἶνός τε καὶ σταφυ-
λαὶ εἰσὶν ἐξαμβλωτικά. Ὁ τῆς Τροϊζήνος
καθίστα τοὺς ἄνδρας ἀγόνους. Ἐν Θάσῳ
ὑπάρχει οἶνος ἐπιφέρειν τὸν ὕπνον ἄλλος
δὲ τὴν ἀϋπνίαν. Ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ ὑπάρ-
χει ἀμπελος ὀνόματι θηριακῆ ἥς σταφυ-
λαὶ τε καὶ οἶνοι θεραπεύουσι τὰ τῶν ὄφρων
δύσγμματα. Ὁ λιβάνινος οἶνος ἔχει ὀσμὴν λι-
βάνου καὶ διὰ τοῦτο τὸν μετεχειρίζοντά
ποτε εἰς τὰς θυσίας. Ἐνῶ τὸν ἀσπόνδιον οὐ
μόνον δὲν μετεχειρίζοντό ποτε εἰς θυσίας,
ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ πτηνὰ δὲν τρώγουσι τὰς
σταφυλάς τῆς ἀμπέλου ταύτης. Ἐν Αἰγύ-
πτῳ ὑπάρχει Θάσιός τις οἶνος λευκός λύων
τὴν κοιλιάν ἐνῶ οἶνοί τινες, τῆς Λυκίας,
τοῦνκντίον ἐπιφέρουσι δυσκοιλίότητα. Ἡ
Αἰγυπτία ἐκβολὰς εἶναι ἐκτροπικῆ. Ὁ ἐκ
τῶν σταφυλῶν alhuelis οἶνος ἐθεωρεῖτο
καλὸς διὰ τὰς παθήσεις τῆς κύστεως· μέ-
λας δὲ τις οἶνος ἔφερε μέθην. Οἶνοί τι-
νες κατὰ τὰ κυνικὰ καύματα ἀλλοιοῦνται
ἐν ταῖς οἴναποθήκῃς μετὰ τὴν παρέλευσιν
ἄνω αὐτῶν διορθοῦνται. Ὁ Ταρκύνιος οἶ-
νος ἦτο λαμπρὸς ἐν τοῖς ἀγγείοις τοῦ Σαρ-
ρεντίνου μεταφερόμενος ὅμως πέραν τοῦ Βε-
ζουβίου ἔχανε τὰς ιδιότητάς του· καὶ ἦθα-
λασσοπλοῖα φθείρει πολλοὺς οἶνους οἱ δυ-
νάμενοι ὅμως ν' ἀνεχθῶσι ταύτην φαίνονται
ἀκολούθως παλαιότεροι ἀφ' ὅτι εἶναι (Ἀ-
θην. 31).

« Πᾶν μὲν, ὅσον ἄλογον ἐστίν, ἄλλο-
τρίῳ, πρὸς οἶνον πέφυκε, μάλιστα δὲ
τῶν ζώων ἐκεῖναι, ὅσα σταφυλῆς ἢ γιγάρ-
των ὑπερπλησθέντα μεθύει. Καὶ οἱ κόρα-
κες δὲ, τὴν καλουμένην Οἰνοῦτταν βοτάνην
ὅταν φάγωσι, καὶ οἱ κύνες δὲ, καὶ αὐτοὶ
βακχεύονται. Πιθήκος δὲ, καὶ ἐλέφας, ἐὰν
οἶνον πίωσιν, ὁ μὲν τῆς ἀλκῆς ἐπιλανθάνε-
ται, ὁ ἐλέφας, ὁ δὲ τῆς πανουργίας· καὶ
εἰσὶν αἰρεθῆναι πάνυ ἀσθενεῖς (Αἰλ. Ποικ.

Ἰστ. Α. β'. κ. μ').

Ὅτι ἐν Θάσῳ δύο γένη θρασὶν οἴνων γί-
νεσθαι, καὶ τὸν μὲν ἕτερον πινόμενον, εἰς ὕ-
πνον κατὰγει εὐ μάλα βραχύν, καὶ διὰ ταῦτα
ἠδύν· τὸν δὲ ἕτερον ἀντίπικλον εἶναι τοῦ βίου
καὶ ἀγρυπνίαν ἐμποιεῖν, καὶ ἀνίσθαι παρέ-
χειν (Αἰλ. Π. Ἰστ. Β. Ἰστ. κ. ς')

Ἐλέφαντι ἀγγελίῳ μὲν τιθασευμένῳ
με μὴν ὕδωρ πῶμά ἐστι. τῷ δὲ τὰ εἰς πόλε-
μον ἀθλοῦντι οἶνος μὲν οὐ μὴν τῶν ἀμπέλων,
ἐπεὶ τὸν μὲν ἐξ ὀρύζης χειρορροῦσι, τὸν δὲ
ἐκ καλάμου (Αἰλ. Περὶ ζώων ιγ'. 8).

Ἡ μέθη ἡ ὁποία ἦτο ἀγνωστος ἐπὶ δη-
μοκρατίας κατέστη κοινὴ ἐπὶ τῆς αὐτο-
κρατορίας ἦτο μάλιστα προσὸν καὶ σύστασις
διὰ τὰ ἀνωτέρως θέσεις. Κρασιπάλῃ διακρίεσθ-
αι ἐπὶ δύο νύκτας καὶ μίαν ἡμέραν ἐνώπιον
τοῦ ἐκπλαγέντος Τιβερίου ὁποῖτος ἡτοφίλοι-
νος κατὰ τὴν νεότητά του, ἔκμαε τοιαύ-
την ἐντύπωσιν αὐτῷ, ὥστε τὸν μὲν ἔνα
τῶν συμποτῶν τούτων τὸν ἐκ Με-
διολάνων Novellius Torquatos διώ-
ρισε διοικητὴν τῆς Συρίας, τὸν δὲ Λ.
Πίσωνα ἔπαρχον τῆς Ρώμης. Ἄλλ' ὁ θρά-
κυβος οὗτος δὲν ἦτο καὶ εὐχερὴς τοῖς πᾶσι.
Ὁ Τορκουάτος ἐκένωσε τρεῖς χάσας (8 ὀκ.)
ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος διὰ τὸ ὁποῖον
καὶ ὠνομάσθη τρίχους· καὶ μάλιστα καθ'
ἄλλους τοὺς συμποτικούς κανόνας διότι καὶ
ὁ πότος εἶχε τοὺς νόμους καὶ κανόνας του
ἐξ ὧν οἱ σπουδαιότεροι ἦσαν νὰ πίνη ἀμυ-
στὶ δηλ. διὰ μιᾶς καὶ χωρὶς, ν' ἀναπνή-
ξαι μὴν ἀφίην ὑπόλειμμά τι ἐν τῷ ποτηρίῳ
ἢ τὸ ἐναπολειπούμενον νὰ ἦναι τόσον ἀνά-
ξιον λόγου ὥστε ὅταν ρίπτηται κατὰ γῆς
νὰ μὴ κάμη κρότον, νὰ μὴ πτύη, νὰ μὴ
σφυλίξῃ, νὰ μὴν οὐρῇ, οὔτε νὰ ἐμῆ καθ'
ἄλλον τὸ διάστημα τῆς κρασιπάλῃς. Καὶ αὐ-
τὸς ὁ Τιβέριος ἐμνομάσθη ὡς ἐκ τῆς φιλο-
ποσίας του Biberius, Caldius, Mero
δηλ. μέθυος, Πότιος, Θέρμου Ἀκρατίδης

Ὁ υἱός τοῦ Τιβερίου Δροῦσος μόνον κατὰ
τὴν φιλοποσίαν ὁμοιάζε τὸν πατέρα του.
Καὶ ὁ διαβόητος Ἀντώνιος διεκρίνετο κατὰ
τὸν πότον.

Οὐ μόνον οἱ ἀρχαῖοι ἀλλὰ καὶ μέχρι
πρὸ τινων ἐτι δεκαετηρίδων ἢ πολυφχγία
καὶ ἡ πολυποσία ἐθεωρεῖτο σπουδαῖον προ-
σόν. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος δυστυχῶς ἔ-
πινε πολὺ καὶ συχνά· ἐκήρυξε μάλιστα καὶ
ἀγῶνα ἀκρατοποσίας· τούτου ἕνεκα ὁ Ἀν-
δροκύδης διὰ νὰ μετριάσῃ τὴν ἀκρασίαν
του ἔγραψεν αὐτῷ: Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ οἶνος
ἦναι τὸ αἷμα τῆς γῆς. Τὸ κώνειον φονεῖ
τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ οἶνος τὸ κώνειον. Καὶ
ὁ πατὴρ αὐτοῦ Φίλιππος δὲν καθυστέρει
τοῦ υἱοῦ· γνωστὸς ὁ τρόπος δι' οὗ ἡ ἀδικη-
θεῖσα ἐπεκαλέσθη τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ὑ-
ποθέσεώς της: «ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν εἰς
νήφοντα Φίλιππον». Καὶ ὁ Ἀλικιτιάδης
ἀνελάμβανεν ἐν ἀνάγκῃ ἀγῶνας πότου. Οἱ
Πάρθοι ἦσαν φιλοπότοι. Οἱ Γερμανοὶ σπου-
δασταὶ διακρίνοντα, ἐπὶ ζυθοποσίᾳ τῶν
πρωτευόντων τὰ ὀνόματα ἀναγράφοντα,
ἐπὶ τιμητικῶν στηλῶν, ἐν τοῖς Ζυθοπωλεί-
οις. Ὁ Βίσαρχος πρὸ 5—6 δεκαετηρίδων
ἔγραψεν εἰς τὴν σύζυγόν του περιφρονητι-
κῶς περὶ τῶν Γάλλων διότι οἱ Γάλλοι δὲν
ἔτρωγον, οὔτε ἔπινον πολὺ. Τὸ σύνθημα
ποτήριόν του ἦτο 134 δραχμίων δηλ. μιᾶς
συνήθους φιάλης· ἐπειδὴ δὲ τῷ ἦτο ἀνεπαρ-
κὲς, κατεσκεύασε χρυσότευκτον διπλασίας
χωρητηκότητος διὰ τὸν Καμπαλίτην· ἦτο
δὲ καὶ πολυφάγος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἔχη
λεπτὴν τὴν ὑπερώαν.

Οἱ Ρωμαῖοι διὰ νὰ ἀπολαύσων
φχγῆτων καὶ τοῦ πότου, κατεύφωγον εἰς
τὸν ἔμετον, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο ἀγνωστος εἰς
τοὺς Ἕλληνας· ὡς προχθὲς δὲ κατεῖς αὐτοὺς
τοὺς Τούρκους, ὡς καὶ εἰς ἀπαντας τοὺς ἀνα-
τολίτας. Τὸ τῶν Ταπύρων ἔθνος ἦτο φίλοι-
νον, ὡς καὶ οἱ Φυγαλεῖς καὶ οἱ Βυζάντιοι,

ὁ στρατηγὸς Λεωνίδης κατὰ τινα πολιορκίαν κατώρθωσε νὰ προσκαρτερῶσιν οἱ Βυζάντιοι εἰς τὰ τεῖχη, μόνον ὅταν συνέστησε καπηλεῖα παρ' αὐτοῖς οὐχ' ἤττον καὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Τυρόνθιοι, οἱ Ἡλεῖοι, οἱ Θράκες, οἱ Μεθυμνῆσιοι, οἱ Ἰλλυριοί, οἱ Ἀρκατοὶ, κατ. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες βλέποντες τὰς συνεπειὰς τῆς ἀκρασίας, γινώσκοντες δ' ἅμα ὅτι αὐτὸς ὁ Διόνυσος ἐμκίνητο ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τοῦ ἀκράτου, ἐτίμων ἐν μὲν τῇ Μουνοχίᾳ τὸν ἥρωα Ἀκρατοπότην, ἐν Σπάρτῃ δὲ τὸν Μάττων καὶ Κεράωνα καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ τὸν Δειπνέα· μετὰ τὴν ἄρσιν τῶν τραπεζῶν δηλ. τῶν φαγητῶν, ἤρχιζε τὸ συμπόσιον δηλ. ὁ πότος οὐτινος τοὺς ὄρους θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ὁ Δράκων ἐτιμῶρει τοὺς μεθύσους διὰ θανάτου· ὁ δὲ Σύλων δι' αὐστηρὰς τιμωρίας αὐτοὺς χωρὶς νὰ τοὺς θεωρῇ ἀκαταλογίστους: «Τῷ ἄρχοντι ἕς μεθῶν ληφθῆ θάνατος ἔστω ζημία». Ὁ δ' Ἀριστοτέλης θεωρῶν τὴν μέθην προσιρετικὴν, ἐθεώρει τὸ ἐγκλημα διπλοῦν καὶ διττῶς τιμωρητέον. Καὶ ὁ Πιπτακὸς ἐζήτει διπλὴν τιμωρίαν διὰ τὰ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν μεθυστικῶν ποτῶν τελοῦμενα ἐγκλήματα. Ὁ Πλάτων ἀπαιτεῖ ἵνα οἱ νέοι μέχρι τοῦ ἡ' ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν οὔτε νὰ γεύονται τὸν οἶνον· μετρίως δὲ νὰ πίνωσιν αὐτοῦ μέχρι τοῦ τριακοστοῦ ἔτους, ἀπέχοντες τῆς πολλῆς πόσεως τῆς μέθης. Νόμος τις ἀπηγόρευεν εἰς τὰς θηλαζούσας νὰ πίνωσιν οἶνον καὶ μεθυστικὰ ποτά· οἱ πίνοντες δὲ ἀκρατον ὠνομάζοντο περιφρονητικῶς: «Σκυθίζειν ἢ ἐπισκυθίζειν». Καὶ ἡ φράσις «Σκυθικὴ πόσις» ἰσοδυναμεῖ πῶς μετὰ τὴν καθ' ἡμέρας «ρούσσικο μεθύσι».

Οἱ ἄρχατοὶ εἶχον οὐ μόνον οἰνοχόους, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο «ὄφθαλμοί» ἐπεγχύτης ἀλλὰ καὶ οἰνόπτας οἱ ὅποιοι ἐπιθεώρουν τὰ ἐν τοῖς δειπνοῖς ὥστε οἱ συνδαιτυμόνες νὰ

πίνωσιν ἐξ ἴσου, παρεχομένων ἅμα τοῦ δειπνοῦσι· λύγων καὶ θρυαλλίδων. Παρὰ τοῖς θεοῖς ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀρμονία, τινὲς δ' ἀναφέρουσι καὶ τὴν Ἥθην ὡς οἰνοχοοῦντας· ἐλέγοντο δὲ κήρυκες. Ἐν τῷ πρυτανεῖῳ τῆς Μυτιλήνης ὁ Λάριχος ἀδελφὸς τῆς Σαπφουῦς οἰνοχόει· παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ εὐγενέστεροι τῶν παίδων ἐξετέλουν τὸ ἔργον τοῦτο. Ἀπκνιτα ὅμως ταῦτα δὲν ἠμποδοῖζον τὴν κατάχρησιν καὶ τὰς συνεπείκας αὐτῆς.

Ἀφ' οὗ εἰς μάτην προσεπάθησαν νὰ πηλαίωσιν κατὰ τῆς μέθης δι' ἀντιμεθυστικῶν, ὡς διὰ τοῦ ἀμεθύστου λίθου θεωροῦμενου ὡς κεκτημένου τὴν ιδιότητα ταύτην, τῶν πικραμυγδάλων—τὰ ὅποια ὅμως εἶναι ἐπικίνδυνα ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐμπεριεχομένου ὑδροκυανικοῦ ὄξους εἰς μικρὰν μὲν ποσοτήτα, ἀλλὰ δραστηκωτάτου δηλητηρίου· τῆς κράμβης, τῶν στεφάνων κατ., δὲν ἐβράδυνον νὰ λυσωσιν τὸ ζήτημα τοῦτο δεόντως ὡς καὶ τόσα ἄλλα.

Εὐθύς ἅμα ἤρνον αἱ δευτέραι τράπεζαι καὶ ἐστεφανοῦντο, ὁ οἰνοχόος εἰσήρχετο κρατῶν ἀργυροῦν πρόχουν καὶ χρυσοῦν κύπελλον ἐμπεριέχον τὸν διὰ τὴν σπονδὴν ἄκρατον οἶνον, καὶ ἤρχιζε τὸ προκνάρουσμα τῶν κύλητρίδων, ὁ οἰκοδεσπότης λαμβάνων τὸ πλῆρες ἀκράτου κύπελλον καὶ σπένδων διὰ κατχύσεως εἰς τὸν ἀγαθὸν δαίμονα, Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς ἔπινεν ὀλίγον καὶ ἔδιδε τὸ ὑπόλοιπον πρὸς τὸν δεξιᾶ γείτονα του καὶ οὕτω κύκλῳ πίνοντες, ὁ τελευταῖος τῷ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν δούλον· αἱ τρίται τράπεζαι μετὰ τὰ ἐπιφορήματα παρεντίθεντο, οἱ κρατῆρες ἐτοποθετοῦντο, διὰ λαχνοῦ δὲ, ἢ διὰ προτάσεως ἐξελέγετο ὁ ἄρχων τοῦ συμποσίου, ὁ ὅποιος καὶ ἐπεβάλλετο καὶ τοῦ ὁποίου τὸ κυριώτερον καθῆκον ἦτο νὰ ὀρίσῃ τὰς ἀναλογίας τοῦ κράματος (ἐξ οὗ καὶ

τὸ κράσι), δηλ. πόσος οἶνος ἔπρεπε ν' ἀναμιχθῆ εἰς τὸ ὕδωρ δηλ. ὕδατος 10)5 οἶνου, 2)4, ὅπερ σπανιώτατον διότι τὸ ὕδωρ ἦτο περισσότερο τοῦ οἶνου, ἐνίοτε δὲ ἀνεμιγνύοντο ἐν τῷ κράματι τούτῳ καὶ ἄλλα πράγματα. Τὸ τρίμικρον ἄλλως τε καὶ ἐμπεριεῖχε συνήθως ἄλευρον, τυρὸν τριμμένον, μέλι, μῦρα, καρπούς, ἔλαιον καὶ συνεπῶς ἐμείουν τὴν δύναμιν τοῦ οἶνου). Οἱ συμπόται κατεκλίνοντο. Οἱ οἰνοχόοι προσέφερον τὸ πρῶτον ποτήριον τῷ ἄρχοντι, ὁ ὅποιος φωνεῖ Ζεῦ Σῴτερ, καὶ συγχρόνως εἰς ἄπαντας τοὺς λοιπούς. Αἱ ὄρχηστρίδες, οἱ καθαρισταί, οἱ θαυματοποιοὶ καὶ οἱ γελωτοποιοὶ ἐκλήτων τὴν ἀκοὴν τέρποντες τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν, διασκεδάζοντες μετὰ τὸν κύτταρον, λύνοντες ἅμα τὰ σπουδαιότερα φιλοσοφικά καὶ κοινωνικά ζητήματα. Περὶ τὸ τέλος αἱ κύλικες ἀντικαθίσταντο διὰ μεγκλητέρων καὶ τὰ κύπελλα διὰ κεράτων πινομένων ἀμυστί, ἐπήρχετο βεβήτως καὶ εὐδιαθεσίαις τις ἀλλὰ μετὰ τὸ κράμα τοῦτο δὲν ἦσαν δυνατὰ αἱ παροιναὶ ἐκείναι αἱ ὅποια μεταβάλλουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς κτήνη καὶ σήμερον δ' ἔτι σπανίως θὰ ἴδῃ τις ἐν Ἑλλάδι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἀνθρώπων—ὅπερ ὁμολογοῦσι καὶ οἱ ξένοι—ὡς ἐν Ῥωσίᾳ, Ἀγγλίᾳ οὐχ' ἤττον καὶ ἐν Γαλλίᾳ, μάλιστα μετὰ τὸν ἀψινοποτῶν.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης λέγει: Εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφεψηθείη, πινόμενος ἤττον μεθύσκει. Τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψηθέντος αὐτοῦ ἀσθενεστέρην γίνεσθαι. Μεθύσκονται δὲ, φησὶν, οἱ γεραῖτεροι τάχιστα, δι' ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ περι αὐτοῦ ἐνυπάρχοντος φύσει θερμοῦ. Καὶ οἱ πικντελῶς δὲ νέοι τάχιον μεθύσκονται, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐνυπάρχοντος θερμοῦ· τῷ γὰρ ἐκ τοῦ οἶνου προσγινομένου κρατοῦνται ρηδίως. Μεθύσκονται δὲ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἕς μὲν σταφυλᾶς στεμφύλων χορτα-

σθέντες καὶ τὸ τῶν κοράκων καὶ τῶν κυνῶν γένος τὴν οἶνου τῆν καλουμένην φαγόντα βοτάνην, πίθηκος δὲ καὶ ἐλέφας πίνοντες οἶνον. Διὸ καὶ τὰς θήρας ποιοῦνται τῶν πιθήκων καὶ τῶν κοράκων μεθυσθέντων τῶν μὲν οἶνω, τῶν δὲ τῇ οἶνούττῃ. (Ἀθ. 429).

Ὁ αὐτὸς λέγει ὅτι μετρεῖς κοτύλας Σαμαγορείου οἶνου ἠδύναντο νὰ μεθυσθῶσιν ὑπερτεσσαράκοντα ἄνδρες.

Ὁ τριγέων Νέστωρ ἔπινε περισσότερον ὄλων τῶν ἡρώων καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὃν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπιπλήττει ὡς πολυπότην. Κατὰ τὸν ἐπὶ Πητρόκλῳ ἀγῶνα μάλιστα ἔλαβεν ὑπότοῦ Ἀχιλλέως ὡς δῶρον, φιλήτην ἕνεκα τῆς φιλοποσίας του. Πρωτέως ὁ Μυκεδῶν ἔπινε πολὺ. Ὁ Ἀλέξανδρος ζητήσας ποτὲ ποτήριον δίχουν καὶ πῶν προέπιε τῷ Πρωτεῖ καὶ ἀφοῦ τὸ ἔλαβε καὶ ἐξύμνησε πολὺ τὸν βασιλέα ἔπιε μετ' ὀλίγον ὁ Πρωτέως αἰτήσας τὸ αὐτὸ ποτήριον καὶ πῶν προέπιε τῷ βασιλεῖ, ὁ ὁποῖος λαβὼν τὸ ποτήριον καὶ ροφήσας δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ ἀνεχθῆ.

Τὸν Βασιλέα τῶν Ἀθηναίων Ἀμφικτύονα ἀμυθόντα παρὰ Διονύσου τὴν τοῦ οἶνου κρασιν τὸ πρῶτον κεράσει. Διὸ καὶ ὄρθους γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους οὕτω πίνοντας, πρότερον ὑπὸ τοῦ ἀκράτου κκυπτομένους· καὶ διὰ τοῦτο ἰδρύσασθαι βωμὸν ὄρθου Διονύσου ἐν τῷ τῶν Ὠρῶν ἱερῷ· αὐταὶ γὰρ καὶ τὸν τῆς ἀμπέλου καρπὸν ἐκτρέφουσι. Πλησίον δ' αὐτοῦ καὶ ταῖς Νύμφαις βωμὸν ἔδειμεν, ὑπόμνημα τοῖς χρωμένους τῆς κράσεως ποιούμενος· καὶ γὰρ Διονύσου τροφοὶ αἱ Μοῦσαι λέγονται. Καὶ θεσμὸν ἔθετο προσφέρεισθαι μετὰ τὰ σίτη ἀκρατον μόνον ὅσον γεύσασθαι, δείγμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἦδη, κεκραμένον ὅποσον ἕκαστος βούλεται· προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς σωτήρος ὄνομα, διδασχῆς καὶ μυθολογίας ἕνεκα τῶν πινόντων, ὅτι

οὕτω πίνοντες ἀσφαλῶς σωθήσονται. Πλάτων δ' ἐν δευτέρῳ Νόμῳ τὴν τοῦ οἴνου χρῆσιν φησιν ὑγείας ἕνεκα ὑπάρχειν. Ἀπὸ τοῦ κατὰ μέθην δὲ καταστήματος καὶ ταύρῳ παρεικάζουσι τὸν Διόνυσον καὶ περδάλει διὰ τὸ πρὸς θίαν τρέπεσθαι τοὺς ἐξοικωθέντας (Ἰσθ. 38).

Μεταξὺ τῶν διασήμων φιλοποτῶν τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Πρώμαχος ὁ νικητὴς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τεθέντος ἀγῶνος τῆς οἴνοποσις ἕνεκα τῆς φιλιανίας τῶν Ἰνδῶν, ὁ Δαρεῖος ὁ ὁποῖος ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ μνηματός του : « ἠδυάμην καὶ οἶνον πίνειν πολὺν καὶ τοῦτον φέρειν καλῶς. » Διονύσιος ὁ νεώτερος τύραννος τῆς Σικελίας ὅστις ἐμέθυεν ἐπὶ ἐννεήκοντι ἡμέραις, Νυσαῖος ὁ τύραννος ὡς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Ἀπολλοκράτης καὶ Τιμαρίνος, Τιμόλαος ὁ Θηβαῖος, Χαρίδημος ὁ Ὠρεΐτης, ὁ Ἀρακιδίων, ὁ Ἐρασίξενος, Ἀλκίτας ὁ Μακεδῶν, Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος ὁ καὶ χώνης ἐπικαλούμενος (διότι τὸν ἔπινεν ὄντως μετὰ τὸ χῶνι), Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος (οὗτος μάλιστα ἦτο καὶ ἀρχατοπότης ὡς οἱ Σκύθαι) ὁ ποιητὴς Ἀλκαῖος, ὁ ποιητὴς Ἰων ὁ Χῖος, προκειμένου δὲ περὶ ποιητῶν μὴ λησμονῶμεν τὸν χαριέστατον ψάλτην αὐτοῦ τὸν Ἀνακρέοντα, Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδώνιος καὶ Ἀγισίλαος ἐκ Ρόδου ὁ καὶ μετρήτης ἐπικαλούμενος ἕνεκα τῆς πολυποσίας του,

Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος, καὶ Ἀνάχαρσις καὶ Λακύνδης καὶ Τιμων οἱ φιλόσοφοι, Μυκερῖνος ὁ Αἰγύπτιος, Ἀμασις ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, Νικοτέλης ὁ Κορίνθιος, Σκόπας ὁ Κρέοντος, Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς, Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς καὶ ὁ ὀμώνομος αὐτοῦ ὁ κατὰ τοῦ Ἀρσάκη πολεμησας, ὁ μέγας Ἀντίοχος ὁ Ἀγρων Τενθίων βασιλεὺς τῶν Ἰλλυρίων, Δημήτριος ὁ βασιλεὺς τῆς Συρίας, ὁ Ὀροφέρνης βασιλεὺς τῆς Καππαδοκίας καὶ ὁ Γέντιος (Ἀδλ. Ποικ. ὁ Ἰστ. 26—27).

Βιβλ. κ' - μ.) - Ἡρακλείδης ὁ πύκτης Πρωτέας ὁ Λανίκης Υἱὸς καὶ σύντροφος τοῦ Βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ὁ δὲ Ἀπολλόδωρος ἐγένετο μανιακὸς κατὰ τὸν πότον. Καὶ ἡ οὐδαμῶς ὑστεροῦσα τῶν ἀνδρῶν Κλειώ. (1)

Οὐ μόνον δὲ ἄτομα ἀλλὰ καὶ δολοκλήρα ἔθνη ἦσαν φίλοινοι καὶ μέθυσοι, ὡς οἱ Τάπυροι, οἱ Ἀργεῖοι, οἱ Τυρίνθιοι, οἱ Θρᾷκες καὶ οἱ Ἰλλυροὶ Αἰλ.) οἱ δὲ Βυζάντιοι ἦσαν τόσον φιλοπόται, ὥστε διημέρευον συνήθως εἰς τὰ οἴνοπωλεῖα. Κατὰ τινὰ δὲ πολιορκίαν ἐλειποτάκτου τόσον πολὺ χάριν τῶν οἴνοπωλείων, ὥστε ὁ στρατηγὸς Λεωνίδης ἠναγκάσθη νὰ συστήσῃ οἴνοπωλεῖα πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ κακοῦ τούτου (Αἰλ. Ποικ. Ἰστ. βιβλ. Γ' κ. ιδ'). τοὺς Πέρσας ὀρθῶς φησι μὴ ταῖς γαμεταῖς ἀλλὰ ταῖς παλλακίαις συμθύσκεσθαι (2).

Ἄλλως τε κατὰ τὰς ἐορτάς τῶν Διονυσίων ἢ πολυποσία καὶ ἡ ἐλευθοροποσία ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐκπλήρωσις χρέους εὐγνωμοσύνης τῇ δοτῆρι τοῦ οἴνου ὀφειλομένη εἰς τινὰ δὲ μέρη ἐθεωρεῖτο καὶ ἀσέβεια πρὸς τὸν θεὸν νὰ μὴ μεθυσθῆ τι· ἐξ οἴνου κατὰ τὰς ἐορτάς ταύτας. Ἡ τρίτη μεταξὺ τῶν ἐορτῶν τῶν Διονυσίων ἦτο τὰ εἰς τιμὴν τοῦ Νυσαίου Βάκχου τελούμενα Ἀνθεστήρια· κατὰ τὴν

(1) Κατὰ τὸ 1848 εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ζωγράφου Drolling ἐσύχναζεν ὁ Θαμᾶς ἐπονομαζόμενος ἢ Ἄρκτος διότι ἐπάλασε μετ' ἀρκτὸν τινὰ ἐν τινὶ λαϊκῷ θεάτρῳ, χρησιμεύων ὡς πρότυπον, ἀφοῦ ἀπεπέμφθη ἐκ τῆς ξένης λεγεῶνος, ἕνεκα β ο υ λ ι μ ι α ς. Μόλις δωδεκαπλάσιον σιτηρέσιον τοῦ συνήθους ἠδύνετο νὰ κορέσῃ τὴν πείναν του μετὰ 4 λίτρας ἄρτου καὶ 10 οἴνου καὶ ἄπιντα ταῦτα καταβροχιζόμενα ἐπὶ τὸς τετάρτου τῆς ὥρας ἠδύνετο δὲ νὰ ἐπαναληφθῶσι μετὰ μίαν ὥραν ἢ περὶ ἀδηφάγων ὄρα Αἰλ. Π. Ἰστ. Α'. 26—27.

(2) Πλουτάρχ. δὲ φιλοσοφίαν περὶ πότου, Παράβλ. α. 613.

πρώτην ἡμέραν τῆς ἐορτῆς ταύτης ἐτελοῦντο τὰ πιθοίγια διότι κατ' αὐτὴν ἠνοίγοντο τοὺς πίθους διὰ νὰ δοκιμάσῃσι τὸν τοῦ προλαβόντος ἔτους οἶνον, ὡς περ' ἡμῖν σήμερον λαμβάνει χώραν τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγ. Δημητρίου. Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν ἐωρτάζοντο οἱ χόες· ἦτο δὲ καθιερωμένη πρὸς πότον ὁ πρῶτος μάλιστα πίων χόα (δράμ. 972) ἐλάμβανε καὶ βραβεῖον· ἡ τρίτη δὲ ἐορτὴ τῶν Διονυσίων ἦτο ἡ τῶν χύτρων.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐωρτάζετο ἡ λαγῆνοφορία κατ' ἡν ὁκόσμος ἐξήρχετο εἰς τὴν ἔξοχὴν καὶ ἐπὶ στιβάδων εἰστί πίων ἐκ λαγῆνων.

Δικαίως λοιπὸν ὁ Πλάτων λέγει: « τοὺς παῖδας μέχρι ἐτῶν ὀκτώ καὶ δέκα τὸ πικράπαν οἴνου μὴ γεύεσθαι· οὐ γὰρ χρὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ ὀχετεύειν οἴνου δὲ μετρίου γεύεσθαι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυποσίας τὸ παράπαν τὸν νέον ἀπέχεσθαι τεττράκοντα δὲ ἐπιβίονοντας τῶν ἐτῶν ἐν τοῖς συσσιτίοις εὐωχηθέντα καλεῖν τοὺς τε Ζήλους θεοὺς καὶ δὴ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὸν τῶν πρεσβυτῶν τελετὴν ζῆλον καὶ πικδείαν, ὅτι τοῖς ἀνθρώποις ἐπικούρον τῆς τοῦ γήρως ἀστηρότητας καὶ ἐδωρήσατο τὸν ἄνθρωπον φάρμακον, ὥστε ἀναβοῶν ἡμᾶς καὶ δυσθυμίας λήθην γίγνεσθαι.

Ὡς περ δὲ τοῖς παισὶν ὁ οἶνος ἐναντιώτατός ἐστιν, οὕτω τοῖς γέροισι χρησιμώτατος. Ἐστὼ δὲ τῶν φύσει θερμότερων, ὅποιοι τῶν Ἑλληνικῶν ὁ Ἀριοῦσιός ἐστι καὶ ὁ Λέσβιος... Ἀμφοτέροι παλαιωθέντες, ὡς νέοι γε ὄντες οὐτ' εἰς ἀνάδοσιν ὀρυῶσιν, οὐτ' οὐρα κινουσί, ἀλλ' ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν γαστέρα μένουσι, κλύδωνας ἐργαζόμενοι... Ἐν μὲν οὖν τοῦτο μέγιστον ἀγαθὸν ἐξ οἴνου τοῖς γέροισι περιγίνεται, τὸ θερμένεσθαι πάντα αὐτῶν τὰ μέρη· δευτέρον δὲ, τὸ δ' οὐρανὸν καὶ κλίμασθαι τὸν ὄρθρον τοῦ αἵματος. Διὸ καὶ ἀλλοῖστος ἐπὶ γερόντων οἶνος, ὅς ἂν ταῦτ'

ἐργάζηται μάλιστα. Τοιοῦτος δ' ἐστὶν ὁ τῆς συστάσει λεπτός, οὐρα γὰρ οὗτοι κινουσί τῆς χόας δὲ ξανθός, ἴδιον γὰρ τῆς τοῦ θερμῶν ἰκαγῶς, οἴνων τὸ χρώμα. Διὸ καὶ πάντες λευκοὶ τὸ κατ' ἀρχὰς ὥστι παλαιούμενοι προσλαμβάνουσι τινὰ ξανθότητα, δι' ἣν ὑπωχρον μὲν τὸ πρῶτον, ὑστερον δὲ τελῶς ὠχροὶ γίνονται, καὶ ἐπὶ πλεῖστον εἴκοσι χρόνους, τελευτοῦντες ὠχροῦς ξανθοὶ φαίνονται· τελείως γὰρ οὐχ' οἶον τε τοῖς λευκοῖς οἴνοις γενέσθαι ξανθούς. Ὅσοι δὲ τῶν ὠχρῶν οἴνων παχεῖς εἰσὶν αἵματος γεννηῶσιν οὗτοι καὶ τρέφουσι τὸ σῶμα διὸ γένοιτ' ἂν ποτε καὶ αὐτοὶ χρήσιμοι τοῖς γέροισι, καθ' ὃν δηλονότι χρόνον οὐτ' ὀρθῶδες ὑγρὸν ἔχουσιν ἐν τοῖς φλεβῶν, καὶ δέονται νὰ θρέψωσι περισσοτέρως. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ τῶν οὐρητικῶν οἴνων χρῆζουσιν οἱ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἄγοντες διὰ τὸ πλεονάζειν καὶ αὐτοῖς ὑδατῶδες περιττεῦμα. Ἐτῶν δὲ ἐπὶ πλεον ἐν τῇ γαστρὶ μενόντων οἴνων οὐδέποτε οὐδὲ οἰκείως γέροντι... μέλανες δὲ ἄλλοι καὶ πικροί, ὅσοι στύφουσιν, ἐντὶ γαστρὶ... μένουσι χρόνῳ πολλῷ καὶ κλύδωνος ἐργάζοντες κατ' αὐτήν... Ὅσοι δὲ χωρὶς τὸ στύφειν μέλανες τε εἰσὶ καὶ πικροί, οἱ καὶ Ὀκυβελίτης καὶ ὁ Θηραῖος, ἦττον μὲν ἐντὶ γαστρὶ μένουσιν, οὐρησιν δὲ οὐδ' αὐτοὶ κινουσί, ἀλλ' ὑπέρχονται κάτω διὸ καὶ προπίνουσιν αὐτοὺς ἐδωδῆ σιτίων. Ἄλλ' οὐδ' οὗτοι χρήσιμοι τοῖς γέροισι, οὔτε προπίνουν, οὔτε πολὺ μᾶλλον ἐν ἐτέρῳ καιρῷ προσφέρουσιν, καθ' ὅτι μὴδ' ἄλλο μὴδὲν τῷ γέροντι παχύχυμον ἐμφράττεται γὰρ ἐξ αὐτῶν ἠπάρ τε καὶ σπλῆν καὶ νεφροὶ κέντεϋθεν οἱ μὲν ὑδριῶσιν, οἱ δὲ λιθιῶσιν τῶν ἐπὶ πλεον αὐτοῖς χρησαμένων γερόντων. Ἐπεὶ οὖν ἐθέλοι μετὰ τὸ λουτρὸν οἴνω χρῶσασθαι γλυκεῖ τῶν πρεσβυτέρων τις ἐδηλοκῶτι μὲν ἔωθεν αὐτῷ... Οὐ κῶλιψ δὲ οὐδὲ τοῖς ἐσκευασμένοις διὰ μέλιτος οἴνου

ΕΦΗΜΕΡΙΔΙΟΣ ΑΘΗΝΑΙ

χρήσασθαι, καὶ μάλιστα ὅσοις τῶν γερόντων ὑποψία τίς ἐστὶν ἐν νεφροῖς λίθων γενέσεως, ἢ καὶ ποδάγρας τις, ἢ ἀρθρίτις ἐνοχλεῖ... Ὅσοι δὲ παχεῖς καὶ μέλανες, ὡς ἐμφράττονται τὰ σπλάγγνα τοῦς τοιούτους ἄπαντας φεύγειν προσήκει (Γαλην. Ὑγιειν. Λόγος Ε' κ. Ε').

Ἀπάντων οὖν τῶν οἴνων οἱ ἐρυθροὶ τε ἄμα καὶ παχεῖς εἰς ἀίματος γένεσιν ἐπιτηδειότατοι, βραχυτάτης δεόμενοι τῆς εἰς αὐτὸ μεταβολῆς, ἐφεξῆς δὲ αὐτῶν οἱ μέλανες, τε καὶ γλυκεῖς καὶ παχεῖς, εἶθ' οἱ κατὰ τὴν χροίαν ἐρυθροὶ καὶ μέλανες, ἐν δὲ τῇ συστάσει παχεῖς, ἔχοντες ἄμα τούτοις τι καὶ στυφούσης ποιότητος. Τούτων δὲ ἤττον οἱ λευκοὶ τε ἄμα καὶ παχεῖς καὶ στρυφνοὶ τρέφειν πεφύκασιν. Ἀπάντων δ' ἤμιστα τρέφουσιν οἱ λευκοὶ μὲν τῇ χροίᾳ, λεπτοὶ δὲ τῇ συστάσει, παραπλήσιόπως ὄντες ὕδασι τοῖς εἰς τὸ καλούμενον ὑδρόμελι ἐπιτηδεῖσι. Ὅτι μὲν οὖνοὶ παχεῖς οἴνοι τροφιμώτεροι τῶν λεπτῶν εἰσιν, ἤτε φύσις αὐτῶν ἐνδείκνυται καὶ ἡ πείρα μαρτυρεῖ. Πέττονται δὲ κατὰ τὴν γαστέρα καὶ ἀναδίδονται μᾶλλον οἱ γλυκεῖς τῶν αὐστηρῶν ὡς ἂν καὶ θερμότεροι ὄντες τὴν δύναμιν. Οἱ δὲ παχεῖς πᾶν πέττονται μὲν βραδύτερον, ὥσπερ γε καὶ ἀναδίδονται, γαστρός δ' ἰσχυροτέρας ἐπιτυχόντες, ὡς πεφθῆναι καλῶς πλεόνα τροφῆν διδῶσαι τῷ σώματι. Πρόδηλον δ' ὅτι καθάπερ εἰς τὸ τρέφειν εἰσι βελτίους τῶν λεπτοτέρων οὕτως εἰς οὐρησιν χείρους (Γαλ. Περὶ τροφ. δυν. Β. Γ' κεφ. μ').

Οἱ ἀρχαῖοι ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ :
Πίνε, πῆξτε θνητὸς ὁ βίος ὀλίγος οὐπί γῆ
[χρόνος]
Ἄθάνατος ὁ θάνατος ἐστίν· ἂν ἄπαξ τις
[ἀποθάνῃ] (Ἄμφικ).
Γαστρός οὐδὲν ἤδιον.
Αὕτη πατήρ σοι καὶ πάλιν μήτηρ μόνη.

Τὸ μεθύειν πημονῆς λυτήριον (Σοφοκλῆς).
Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἔτρωγον καὶ ἐπι-
[νον γενναίως.

Ἔσθιε, πίνε, πῆξτε ὡς τᾶλλα τούτου οὐκ
[ἄξιζ (Σαρδαναπάλλου ἐπιτύμβιον).
Ἔξεις δ' ὅσ' ἂν φάγῃς τε καὶ πίνῃ μόνον·
σποδοὶ δὲ τᾶλλα.
— Κάτοπτρον (γάρ) εἶδους χαλκὸς ἐστ',
[οἴνος δὲ νοῦ.

Ὁ οἶνος οὐκ ἔχειν πηδάλια.
Οὐδεὶς φιλοπότης ἐστὶν ἀνθρώπος κακός.
— Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου,
καὶ ἰλαρύνει πρόσωπον (Δαυὶδ ψαλμ. ργ'. 15).
— Οἶνος, ὦ φίλοι παῖς καὶ ἀλάθεα.
Ἀπὸ τοῦς ὀμηρικοῦς δ' ἤδη χρόνος ἡ
[μέθη δὲν ἦτο ἄγνωστος ἀφοῦ ὁ Ἀχιλλεὺς
λοιδορῶν τὸν Ἀγαμέμνονα, λέγει :
Οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμμου ἔχων (Ὀμ. Ἰλ.
[Α. 225]

Ἄνδρὶ δὲ κεκμηκῆτι μένος μέγα ἀξίζει.
(Ὀμ. Ἰλ. Ζ. 261).
— Ὅταν τις ἔδωκεν οἶνον ὀλίγον
[ἐν ψυκτηριδίῳ (εἰπῶν) εἰς τὴν Ἰνάθειαν,
ὅτι εἶναι 16 ἐτῶν «Μικρὸς γε, ἔφη, ὡς τρῶσού-
των ἐτῶν»
Κύκλω πίνειν, κρατηρίζειν,
— Οἶστρος βραχικὸς (= διψομαχία).
— Ἐν πυρὶ χρυσὸν τε καὶ ἀργυρὸν ὕδρις·
δὲ οἶνος ἔδειξε νόσον.

Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα.
ὅσα περὶ οἴνων ἐγράφησαν παραπέμπομεν
μόνον τοῦς περιέργους εἰς τὴν Ἀνθολογίαν,
εἰς τὰ Σικωπτικὰ καὶ συμποτικὰ ἐπιγράμ-
ματα, ἔνθα ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα ἀφορῶντα
τὸν οἶνον καὶ τὰ κατ' αὐτόν.

Ἰδοῦ τινα χωρὶς τῶν ἀρχαίων περὶ
οἴνου :

Ὁ Κολοφώνιος Νικάνδρος λέγει ὅτι ὁ οἶ-
νος ὠνομάθη ἀπὸ τὸν Οἰνέα.
Ὁ Πλάτων ἐν τῷ Κρατύλῳ ἐτυμολογῶν
τὸν οἶνον οἰόνου αὐτὸν φησὶν εἶναι, διὰ τὸ

οἰήσεως ἡμῶν τὸν νοῦν ἐμπιπλᾶν
Ὅϊόν τε Μενέλαιος θεὸς ποιήσαν ἄριστον
θνητοῦς ἀνθρώποισιν ἀποσιεδάσασαι μελι-
δῶνας.

Ὁ δὲ Δίφιλος :
Ὡ πᾶσι τοῖς φρονούσι προσφιλέστατε
Διόνυσε καὶ σοφώταθ' ὡς ἡθύς τις εἶ-
δὲ τὸν ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιεῖς μόνος,
τὸν τὰς ὀφρῶς αἶροντα συμπεῖθεις γελᾶν,
τὸν τ' ἀσθενῆ τομιζῆν τι, τὸν δειλὸν
[θρασύν.

Ὁ Κιθύριος φιλόξενος :
Εὐρείτας οἶνος πάμφωνος.
Ὁ δὲ Χαιρήμων ὁ τραγωδός :
παρασκευάζειν τὸν οἶνον τοῖς χρωμένοις γέ-
λωτα, σοφίαν, εὐμάθειαν, εὐβουλίαν.
Ὁ δὲ Ἴων ὁ Χῆτος.

Ἄδαμον παῖδα, ταυρωπὸν, νέον, ἡδίστον
πρόσωλον βαρυγδοῦπων ἐρώτων, οἶνον ἀερ-
σίπνοον, ἀνθρώπων πρύτανιν.

Ὁ Εὐβουλος ποιεῖ τὸν Διόνυσον λέγοντα :
Τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραυνῶ
τοῖς εὖ φρονούσι τὸν μὲν ὑγείας ἕνα,
ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι· τὸν δὲ δεύτερον
ἐρωτος ἡδονῆς τε· τὸν τρίτον δ' ὕπνον,
ὃν ἐκπίνοντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
οἴκαδε βραδίζουσι. Ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι
ἡμέτερος ἐστ' ἀλλ' ὕβριος ὁ δὲ πέμπτος
[βοῆς

ἔκτος δὲ κώμων· ἑβδομος δ' ὑπώπιων·
ὁ δ' ὕγδοος κλητῆρος· ὁ δὲ ἔννεκτος· χολῆς·
Πολύς γὰρ εἰς ἐν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς
ὑποσκελίζει ῥᾶστα τοῦς πεπωκότας.
Πικνύσις ὁ ἐποποιὸς τὴν μὲν πρώτην πόσιν
[ἀπονέμει

Χάρισιν Ὀρκος Διονύσω, ὕβρις δὲ καὶ Ἄττη
τὴν τρίτην : καὶ ἀλλαχοῦ :
Ὁἶνος δὲ θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
ἀγλαῖος ὦ πᾶσαι μὲν ἐφαρμόζουσιν αἰοῖδοι
πάντες δ' ὀρχησμάς, πᾶσαι δ' ἐραται

[φιλότητες.

Πᾶσαι δ' ἐκ καρδίας ἀνίας ἀνδρῶν ἀλο-
[πάζει.
πινόμενος κατὰ μέτρον· ὑπέμετρον δὲ
[χερείων

Ἄνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόσον
Ὁ δ' Ἐπιππος :
Οἴνου σε πλῆθος πολλ' ἀναγκάζει λαλεῖν.
Οὐκοῦν μεθύοντάς φησι τ' ἀληθῆ λέγειν.
Ἄριστων ὁ Κεῖος :

Ἠδίστον ποτὸν εἶναι τὸν ἄμα μὲν γλυ-
κύτητος, ἄμα δ' εὐωδίας κοινωνοῦντα. Διὸ
καὶ τὸ καλούμενον νέκταρ κατασκευάζειν
τινὸς περὶ τὸν Λυδίας Ὀλυμπον οἶνον καὶ
κηρία συγκιρνόντας εἰς ταῦτά καὶ τὰ τῶν
ἀνθῶν εὐώδη.

Ὁ Σιμωνίδης,
Τὴν παυσίλυπον ἄμπελον δοῦναι βροτοῖς
Οἴνου δὲ μηκέτ' ὄντος οὐκ ἔστιν Κύπρις
Οὐδ' ἄλλο τερπνὸν οὐδὲν ἀνθρώποις ἔτι,
— Οἶνος, ὦ φίλε παῖ, καὶ ἀλάθεα (Ἀλκαῖος)
— Ἄνηρ γὰρ ἔλλει οἶνον ὡς ὕδωρ ἵππος
σχυθυστὶ φωνεῖ, κἀνδὲ κόππα γιγνώσκων...
καῖται δ' ἀναυδοὶ ἐν πίθῳ καλυμβήσας
κάθυπνοι, ὡς μήκωτα φάρμακον πίνουσι
[Παρμεν..

— Φέρε ὕδωρ, φέρε οἶνον, ὦ παῖ,
φέρε δ' ἀνθεμεῦντας ἡμῖν
στεφάνους, ἔνεικον, ὡς δὴ
πρὸς ἔρωτα πυκταλίζω.
Ἄγε δὴ, φέρε ἡμῖν, ὦ παῖ,
κελέβην, ὅπως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχεῖς
ὑδατος, τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβριστὶ
ἀνά δηῦτε βρασσαρήσω.
Ἄγε δηῦτε μηκέθ' οὕτω
πατάγω τε κάλαλήτω
Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνω
μελετώμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις (Ἀνακρέων).

23. Ὀκύμορον με λέγουσι δαήμενος ἀνέρες
[ἄστρων.
εἰμι μὲν, ἀλλ' οὐ μοι τοῦτο. Σέλευκε,
[μέλει.
Εἰς αἶδην μίξ πασι κατὰ βίβασι· εἰ δὲ
ταχίων
ἡμέτερη, Μίνω θάσσον ἐποψόμεθα.
Πίνωμεν· καὶ δὴ γὰρ ἐτήτυμον. εἰς ὄδον
ἵππος
οἶνος, ἐπεὶ πεζοῖς ἀτραπὸς εἰς αἶδην
(Ἀνθολογ. Ἀντίπατρος).
35. Κράμβην Ἀρτεμίδωρος, Ἀρίσταρχος δὲ
τάριχον,
βολβίσκους δ' ἡμῖν δῶκεν Ἀθηναγόρας,
ἡπάτιον Φιλόδημος, Ἀπυλλοφάνης δὲ δύο
[μυᾶς
χοιρείου, καὶ τρεῖς ἦσαν ἀπ' ἐχθές ἔτι.
᾿Ωόν, καὶ στεφάνους, καὶ σάμβκλα, καὶ μύρον
[ἡμῖν
λάμβανε, παῖ· δεκάτης εὐθὺ θέλω παράγειν
(Φιλόδημος)
44. Αὔριον εἰς λιτὴν σε καλιάδα, φίλτατε
[Πείσων,
εἰς ἐνάτης ἔλκει μουσοφιλῆς ἔταρος,
εἰκάδα δειπνίζων ἐνιαύσιον· εἰ δ'
[ἀπολείψης.
οὐθατα καὶ Βρομίου χιογενῆ πρόποισιν,
ἀλλ' ἐτάρους ὄψει πανακλήθεας, ἀλλ'
ἐπανούση
Φαήκων γαίης πολὺ μελιχρότερη·
ἦν δὲ ποτε, στρέψης καὶ ἐς ἡμέας ὕμματα
Πείσων,
ἄζομεν ἐκ λιτῶς εἰκάδα πιωτέραν (ὁ αὐτός).
45. Αὐτοθελῆς ἡδιστος αἰεὶ πότος· ὅς δὲ κ'
[ἀνάγκη,
ὑβριστῆς οἶνω τ' ἐστὶ καὶ οἰνοπότῃ.
Τὸν μὲν γὰρ γαίῃ προχέει κρύφα· τὸν δ' ὑπὸ
[γαίῃ
πολλάκι πρὸς Λήθης ἤγαγε πικρὸν ὕδωρ.
Πολλυμεθεῖς χαίροιτε· τὸ δ' ὀππύσον ἡδὺ
- μέτρον ἐμοὶ πάσης ἄρκιον εὐφροσύνης.
47. Οὐ μοι μέλει τὰ Γύγεω,
τοῦ Σαρδίων ἀνακτος,
οὐθ' αἰρέει με χρυσός,
οὐκ αἰνέω τυράννου·
ἐμοὶ μέλει μύροισι
καταθρέχειν ὑπ' ἡνῆν·
ἐμοὶ μέλει ρόδοισι
καταστρέφειν κάρην.
Τὸ σήμερον μέλει μοι·
τὸδ' αὔριον τίς οἶδεν; (Ἀνακρέων).
48. Τὸν ἄργυρον τορεύσας
Ἦφιστέ μοι ποίησον
πανοπλίην μὲν οὐχί,
ποτήριον δὲ κοῖλον
ὅσον δύνῃ βάθυνον.
Ποίει δὲ μοι κατ' αὐτοῦ
μηδ' ἄστρα, μηδ' ἀμάξας,
μὴ στυγρὴν Ὠρίων,·
ἀλλ' ἀμπέλους χλωώσας,
εἰς βότρυας γελῶντας
σὺν τῷ καλῷ Λυαίῳ (τοῦ αὐτοῦ).
49. Βάχχου μέτρον ἄριστον, ὃ μὴ πολὺ
[μηδ' ἐλάχιστον·
ἔστι γὰρ ἡ λύπησ ἀίτιος ἡ μανίης.
Χαίρει κινάμενος δὲ τρισὶν Νύμφησι
[τέταρτος.
τῆμος καὶ θαλάμοις ἐστὶν ἐτοιμότητος·
εἰς δὲ πολὺς, πνεύσειεν, ἀπέστραπται μὲν
[Ἐρωτας,
βαπτίζει δ' ὕπνω γείτονι τοῦ θανάτου.
[Εὔηνος
55 Δὸς πείσειν, ἵνα Βάχχος ἀποσκεδάσει
μερίμνας.
ἂψ ἀναθερμαίνων ψυχομένην καρδίην.
[Παλλάδας
61. Χθιζὸν ἐμοὶ νοσέοντι· παρίστατο
[δήλιος ἀνὴρ
ἠτρός· δεπῶν νέκταρ ἀπειπάμενος·
εἶπε δ' ὕδωρ πίνειν· ἀνεμώλιος, οὐδ'

[ποθῆναι.

[ἐδιδάχθη,

- «ὅτι μένος μερόπων οἶνον Ὀμηρος ἔφη
[Μακχιδ. Ὑπάτου).
297. Εἰς γυναῖκα μεθυστρίδα
α' Πῶς φιλέεις, ὃ μῆτερ, ἐμοῦ πλέον οἶνος
οἶνον·
δὸς πίνειν οἶνοιο. ἐπεὶ γὰρ τὸ πρὶν ἔδωκας·
β'. Ὡ· παῖ, σὴν μὲν δίψην ἐμὸν γὰρ τὸ
πρὶν ἔπαυσε·
νῦν ἔθι· πίνε ὕδωρ, καὶ παύσο δίψην ἐοῖο·
(Ἀδήλου).
298. Δέρκεο πῶς διψῶν υἱὸς χέρη μητέρι
[τείνει·
ἢ δὲ γυνή, ἕτε πασῶν γυνή, κεκρατημένη
οἶνω,
ἐν λαγύνῳ πίνουσα, τὸδ' ἔννεπε λοξῶν
[ἰδοῦσα·
Ἐκ βρόχθου ὀλίγοιο τί σοι δῶ, τέκνον
[ἐμεῖο·
ξέστως γὰρ τριάκοντα μόνους λάγυνος γ'
ὄδε χωρεῖ.
β. Μητέρα, μητρικῆς χαλεπὸν τρόπον
[ἀντικρατοῦσα,
ἀμπέλου ἡδυτάτης τάδε δάκρυα δός μοι
ἀφύσσειν.
396. Πολλάκις οἶνον ἔπεμψας ἐμοί, καὶ
[πολλάκις ἔγνω
σοὶ χάριν, ἡδ' ὑπὸ νέκταρι τερπόμενος.
Νῦν δ' εἴπερ με φιλεῖς, μὴ πέμψης· οὐ
δέομαι γὰρ
οἶνου τοιοῦτου, μηκέτ' ἔχων θριδάκας.
Ὅ ἀπό τινος κατακρινόμενος οἶνος ἤρχι-
σεν εὐτυχῶς ν' ἀνακτᾷ τὸ κράτος του, μά-
λιστ'α μετὰ τὴν μόλυνσιν τῶν ποσίμων ὑ-
δάτων εἰς ἀπάσας τὰς μεγάλαι πόλεις, ἕνεκα
τῆς ὁποίας ἀναγκαζόμεθα ἕσταντες νὰ πί-
νωμεν μετακλιτὰ ὕδατα· καὶ ὅμως ἡ κατὰ-
χρησις αὐτῶν ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτοῖς ἐμπερι-
εχομένου καλίου (Alcali) εἶναι ἐπικίνδυνος,
διότι φθείρει τοὺς ἰστούς τοῦ σώματος καὶ
μαλίστ'α τοὺς νεφρούς. Ἐξ ἄλλου ἢ ἀποχῆ

τοῦ οἴνου συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν
ἀνωμαλιῶν ἀπάντων τῶν πεπτικῶν ὀργά-
νων ἐπιφέρουσα ἔντισ-περιστάσει· τὴν σιω-
ληκοειδίτιδα καὶ τὰς ἐντεροκοιλίδας καὶ ὁ-
ποῖαι καὶ περὶ τῆσιν ἀπό τινος χρόνου.
Τούτων ἀπάντων ἕνεκα ἡ ἰατρικὴ Ἀκαδη-
μία τῶν Περσιῶν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1907
ἀπεφάνηκε τὰ ἑξῆς·

Ὁ οἶνος λαμβανόμενος εἰς μετρίκας δό-
σεις ἐνεργεῖ θεύτως· ἐπὶ τῆς στομαχικῆς
λειτουργίας καὶ ἐπὶ τῆς πέψεως, ἐρεθίζει
τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ δύνηται νὰ θεω-
ρηθῆ ἐν μέτρῳ τινὶ ὡς θεραπευτικὸς ἕνεκα τῶν
θερμογονικῶν του δυνάμεων ἀντικαθιστῶν
ἐν ἀνάγκῃ μέχρι τινὸς τὰ λιπαρὰ καὶ ἀ-
μυλώδη. Πολὺ κεκραμένος δι' ὕδατος εἶναι
χρήσιμος εἰς τὰ παιδία τῆς δευτέρας ἡλι-
κίας καὶ τέλος εἶναι τὸ καλλήτερον ὄπλον
κατὰ τοῦ ἀλκοολισμοῦ ἅμα δὲ καὶ φάρμακ-
κον. Πρέπει ὅμως νὰ ἀποφεύγηται ὁ ὑπερ-
ὄξυνος οἶνος ὅστις εἶναι καὶ μίξ ἀφορμὴ τῆς
ἀρθρίτιδος.

Συνιστῶσι δὲ τὸν οἶνον εἰς τοὺς ἐργάτας
καὶ τοὺς ἀρρώστους.

«Ὁ οἶνος ὁ προεργόμενος ἐκ τῆς ζυμώ-
σεως τοῦ γυμοῦ τῶν νεπῶν σταφυλῶν καὶ
κατὰ κλήτως συντηρούμενος, ἀποτελεῖ διὰ
τῆς συνήθη χρῆσιν τοῦ ποτῶν ὠφέλιμον, ἀ-
κόμη καὶ εἰς τὰ παιδία τῆς δευτέρας ἡλι-
κίας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ εἶναι πολὺ ζυμῶς
καὶ νὰ μὴ ἐμπεριέχη οἰνόπνευμα πλέον
τῶν 9—10%], νὰ μὴ εἶναι πολὺ πικρῶς,
ἢ καθημερινῆ δόσει νὰ μὴ ὑπερβῆ τὰ
187 δράμια καὶ νὰ πίνεται ἀραιωμένος δι'
ὕδατος».

Τέλος ὁ οἶνος εἰς ἀπάσας τὰς οἰνοφόρους
χώρας ἐπίνετο μέχρις ἐσχάτων ἀπὸ τοῦς
ἱστορικῶν χρόνων, ἦτοι· ἐπὶ χιλιάδας
ἔτη τοῦλάχιστον θεωρούμενος ὡς εὐεργετι-
κός· ἐσχάτως μόνον ἤρχισε σταχυοφορία τις
ἐν κτηνίῳ του, ἢ ὁποῖα εὐτυχῶς οὐ μόνον

δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ κατακτήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐξκσθενεῖ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.

Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ κατὰ τοῦ οἴνου σταυροφορία προῆλθε τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ βάρους τῆς Γερμανίας ὃ δὲ ἀπόστολος αὐτῆς ἐγένετο ὁ διδάκτωρ Büschner. Ὁ οἶνος ἐβεβαίωσε ὁ σφόδρ οὗτος ὅτι βραδύνει καὶ ἐμποδίζει τὴν πέψιν. Ποίον δὲ προσφέρει ἀπόδειξιν; Τὰς τεχνητὰς πέψεις. Καὶ ὁμῶς πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων οἱ κάτοικοι

τῶν οἰνοφόρων χωρῶν κορένουσι τὴν δίψαν τῶν δι' οἴνου χωνεύοντες κάλλιστα ὡς οἱ ὑδροπόται, οἱ γαλακτοπόται, οἱ μελιτοπόται καὶ οἱ ζυθοπόται.

Ἀπαριθμήσωμεν νῦν τὰ διοσωθέντα ἡμῖν ὀνόματα τῶν οἴνων.

**Ἡ συνέχεια εἰς τὸ φύλλον
τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου.**

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΟΣ

Ἐν Σελίδι 3626 τοῦ ἀγὰ χειρὸς τεύχους, παρελείφθη ὁλόκληρος ὁ δευτέρος στίχος τοῦ δευτέρου τετραστίχου τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 5 καὶ ὑπὸ τίτλον «Τὶ μὲ συνέβη» ἀνεκδότου ποιήματος τοῦ Παπιορηγοπούλου καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ τετραστίχον τοῦτο δεόν νὰ διορθωθῇ ὡς ἑξῆς:

Ὅτι μοὶ ἔλεγεν αὐτό, ἐγὼ δὲ ἐνθουσίῳν

Καὶ ἐψιττάκιζον σωροὺς κοινῶν ὤραϊων τόπων

Καὶ τὴν ἐκάλουν ἄγγελον ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων·

Τὸ πᾶν διὰ φλυσρῶν τῇ ἑδίδον μυρίων.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἐν τῇ Κριτικῇ Βιβλιογραφίᾳ θὰ γράφηται παρ' εἰδικοῦ ἐπιστήμονος κριτικῆ ἐπὶ παντὸς ἔργου, οὗ ἤθελε πεμφθῶσιν εἰς τὸ Λογιστήριον τῶν «Ἀθηνῶν» δύο ἀντίτυπα.

Τὴν φιλολογικὴν Κριτικὴν Βιβλιογραφίαν γράφει ὁ Δ^ο Ν. Λιβαδάς, μεθ' οὗ πρόκειται νὰ συνεννοῆται πᾶς ἐπιστήμων ἐπιθυμῶν νὰ δημοσιεύσῃ ἀνεπηρέαστον κριτικὴν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΙ

Ἡ κ. Σουδάννα Δεπρέ.

Η ΠΕΡΙ ΤΟΥ FILIOQUE ΓΝΩΜΗ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Μία τῶν σπουδαίων διαφορῶν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, εἶναι καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκπόρευσις.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, παραδέχεται καὶ πιστεύει ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ὡς ὁ Κύριος ἀναφέρει ὁ ἴδιος ἐν τῷ κτὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ «Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται» (ΙΕ, 26). Τοῦτο καὶ ἐθεσπίσθη ἐπὶ τῆς βῆσαι τῆς Εὐαγγελικῆς ταύτης μαρτυρίας ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς πίστεως «καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ Κύριον τὸ ζωοποιόν τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον» (ἄρθ. 8ον) ὑπὸ τῆς Β'ς Θεοπνεύστου Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τοῦτο.

Ἡ Δυτικὴ ὁμοῦς Ἐκκλησία ἐπὶ Βενεδίκτου τοῦ Η' τὸ 1014 ἔτος, προσέθεσε εἰς τὸ Σύμβολον τὴν καινοτομίαν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» filioque. Ἡ καινοτομία αὕτη ἀνεφάνη ἀπὸ τοῦ 5' αἰῶνος τὸ πρῶτον ἐν τῷ λεγομένῳ συμβόλῳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, τὴν ὁποίαν καινοτομίαν καὶ αὐτοὶ οἱ Δυτικῆς ἀρχικῶς σφόδρα ἀπέκρουσαν. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐν τούτοις ἐμμένει μεχρι τοῦδε στερεῶς τῆ προσθήκῃ ταύτῃ, στηρίζει δὲ τὴν ἐμμονὴν αὐτῆς εἰς τρία Γραφικὰ χωρία, σφικτερῶς τὴν Ἁγίαν Γραφήν ἐξηγοῦσα.

Τὸ πρῶτον χωρίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς

ὅπερ νομίζει ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ὅτι δικαιολογεῖ τὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἐν τῷ κτὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ (15, 14) «ἐκεῖνος (ὁ παράκλητος ἦτοι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα) ἐμὲ δοξάσει ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται». Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐρμηνεύει τὸ χωρίον τοῦτο ὅτι ὁ Παράκλητος (τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ δοξάσῃ ἐμὲ τὸν Υἱόν διότι ἐξ ἐμοῦ τοῦ Υἱοῦ προέρχεται, ὅπως καὶ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται ἀλλὰ ἄλλοι (ΙΕ, 26). Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς ἐρμηνεία εἶναι ὅτι ὁ Παράκλητος θὰ δοξάσῃ ἐμὲ τὸν Υἱόν διότι ἐκ τοῦ ἐμοῦ Πατρὸς γνωρίζει ὅσα θὰ ἀναγγεῖλη ὑμῖν, διότι ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ εἶναι ἐμὰ. Συνδέεται ἄρα τὸ χωρίον τοῦτο μετὰ τοὺς προηγουμένους καὶ ἐπομένους λόγους τοῦ Κυρίου, καὶ καταδεικνύει ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα λαλοῦσι καὶ νοοῦσιν ὡς λαλεῖ καὶ νοεῖ καὶ ὁ Πατήρ, καὶ ἐξισοῦται πρὸς τὸν Πατέρα, Τριάς ὁμοούσιος καὶ ἄτρεπτος εἶναι καὶ μόνος Θεός.

Τὸ δεύτερον χωρίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὅπερ ἐσφικμένως ἐξηγεῖ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Κεκύλου (Δ, 6) «ὅτι δὲ ἐστὲ υἱοὶ, ἐξέπεστε ἵνα ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον Ἀββὰ ὁ πατήρ». Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία νομίζει ὅτι ὁ Παῦλος λέγει πρὸς Γαλάτας

ὅτι ὁ θεὸς ἐξέπεστε ἵνα ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον Ἀββὰ ὁ πατήρ. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία νομίζει ὅτι ὁ Παῦλος λέγει πρὸς Γαλάτας

ὅτι ὁ θεὸς ἐξέπεστε ἵνα ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον Ἀββὰ ὁ πατήρ. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία νομίζει ὅτι ὁ Παῦλος λέγει πρὸς Γαλάτας

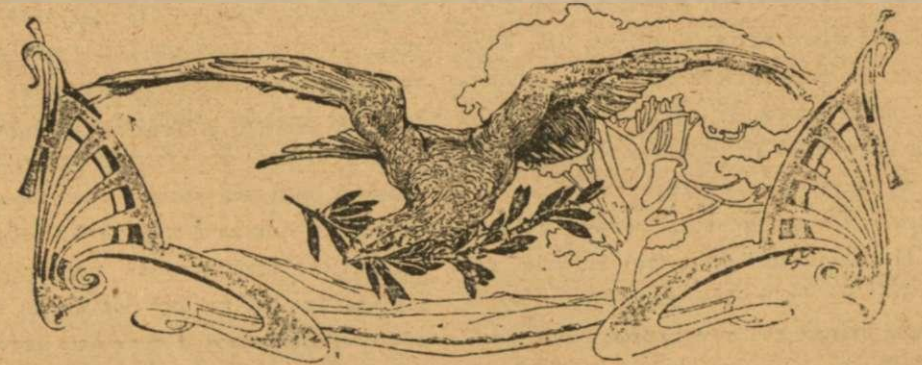
ὅτι ὁ θεὸς ἐξέπεστε ἵνα ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κρᾶζον Ἀββὰ ὁ πατήρ. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία νομίζει ὅτι ὁ Παῦλος λέγει πρὸς Γαλάτας

ἦτοι ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ Υἱοῦ. Ἡ ὀρθή δοξολογία εἶναι ὅτι, ποταμὸς μὲν ὕδατος ζωῆς εἶναι τὸ βάπτισμα καὶ ἡ θεία τοῦ Κυρίου γενικῶς διδασκαλία, ἡ δὲ διδασκαλία πηγὴ εἶναι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται, διὰ δὲ τοῦ ἀρνίου ἡ διδασκαλία αὕτη ἐπλημύρυσεν τὴν Οἰκουμένην ἦτοι διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς Ἄρνιον εἰς σφαγὴν παραβλαλλομένου.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία χρισματωδῶς ἐξηγεῖ τὰ τρία ταῦτα χωρία τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἵνα στηρίξῃ θεωρίαν ἣν αὐτὴ αὕτη ἄλλοτε ἐπισήμως ἐπὶ αἰῶνας ἀπέκρουσε. Τούτωντιον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὀρθοτομοῦσα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῆς βῆσαι τοῦ χωρίου ἐν τῷ κτὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου «Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται» (ΙΕ, 26), ἀνέκχθεν διακρατεῖ καὶ διδάσκει ὅτι ἐκ τοῦ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον αὐδίως ἐκπορεύεται, καὶ ἐν χρόνῳ διὰ τοῦ Υἱοῦ διαπέμπεται, διαφωτίζων τοὺς εὐσεβῶς καὶ σωφρόνως βιοῦντας χριστιανούς.

Ἐν Τεργέστη

ΑΡΧΙΜ. ΙΕΖΕΚΙΗ ΒΕΛΑΝΙΔΙΩΤΗΣ.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἄθηναισίου Χ. Μπούτουρι. Φωνητικά καὶ ὀρθογραφικά τῆς Νεοελληνικῆς, ὁ ὑπολανθάνων νόμος τῆς ἑξασθενώσεως τοῦ ου εἰς ε πρὸ τῆς ἐκβολῆς ἐν τοῖς βορείοις ἰδιώμασιν. Ἄθηναι· τύποις Σακελλαρίου. 1911. Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας. Σελ. 66. δοχ. 2.

Ὁ σ. μετὰ μεθόδου τελείας καὶ, ὡς νομίζω, συστήματος ἀσυνειθίστου διὰ τὴν ἐν τῷ γίγνεσθαι ἔτι ἐπιστήμην περὶ τὰ Νεοελληνικά, προσέτι δὲ καὶ μετὰ πλήρων τῶν ἐπιστημονικῶν βοηθημάτων πραγματεύεται ἐν τῇδε τῇ πραγματείᾳ του περὶ γλωσσικοῦ τινος νόμου, ὅστις, κατὰ τὴν γνώμην του, ἔμεινεν ἀπαρατήρητος μέχρι τοῦδε, καὶ δι' οὗ ἐξηγοῦνται δυσκολίαι τινὲς καὶ προβλήματα τῆς μέχρι τοῦδε ἐρεύνης ὅπως δῆποτε καλῶς, ἢ ἄλλα, ἄλλως ἐρμηνευθέντα, εὐρίσκουσι νῦν ὁμοίομορφον λύσιν δι' αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηγεῖται καὶ ὁ τίτλος τῆς πραγματείας· φωνητικά μὲν, διότι πρόκειται περὶ ζήτηματος κυρίως φωνητικοῦ, ὀρθογραφικὰ δέ, διότι, δυνάμει τῶν νέων ἐξηγήσεων εἰς πλεῖστα παραδείγματα προτείνει ὁ συγγραφεὺς νέας ἀπλουστεράς καὶ ὁμοιομορφούς γραφὰς λέξεων.

Ἡ πραγματεία διαιρεῖται εἰς τρία κεφάλαια· εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον εἶναι ἡ γενικὴ θεωρία τοῦ συγγραφέως, ἡν ἐξήγγυεν ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ προχείρου εἰς αὐτὸν πρῶτου ὕλικου, διὰ τῆς ὁποίας ὑ-

ποστηρίζει ὅτι ὁ ου φθόγγος, πρὶν ἢ ἐξαφανισθῆ εἰς τὰ ἄκρατα βόρεια ἰδιώματα διήλθε διὰ μέσης τινὸς βαθμίδος κλειστοῦ φθόγγου ἢ ἢ i, οὗ λείψανον ἐσώθησαν κυρίως εἰς παραδείγματα τῶν διακρίσεων βορείων ἰδιωμάτων. Ἐκ τῆς μελέτης τούτων τῶν ἰδιωμάτων θὰ ἐπιβεβαιωθῆ δι' ἄλλου ὕλικου εἰς τὸ μέλλον τὸ φαινόμενον, ἰδίᾳ δὲ φρονεῖ ὁ κ. συγγραφεὺς ὅτι σπουδαῖον στήριγμα τῆς θεωρίας του θὰ ἦναι ἡ κλειστότης τοῦ φθόγγου τούτου, ἢ ἴσως σωζόμενα ἐνίκαυ, διότι τούτο θὰ ἦναι τὸ ἀριστον ἐπιχειρήμα κατὰ τῆς ἐξηγήσεως τῶν παραδειγμάτων τούτων κατ' ἄλλα γλωσσικὰ φαινόμενα (παρατυμολογίας, ἀναλογίας κ.λ.π.). Τὸ ἐλλειπὲς πολλοῦ πρῶτου ὕλικου δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν κ. συγγραφέα ἴσως νὰ στηρίξῃ γενικώτερον τὴν θεωρίαν του, ἰδίᾳ νὰ ὀρίσῃ τὸ ἐνεργὸν ἢ μὴ νῦν τοῦ νόμου ἢ τὸ ζήτημα ἂν ὀνόμος ἦναι ἀρχαιότερος τῆς νέας ταύτης νεοελληνικῆς περιόδου καὶ τὰ σωζόμενα παραδείγματα ἦναι μόνον λείψανον, ὑπὲρ ἧς γνώμης φίνεται συνηγοροῦν τὸ γεγονός ὅτι τὸ φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ εἰς νότια τινὰ ἰδιώματα. Ὡστε κατ' αὐσίαν ἢ πλήρη ἐπιβεβαιώσις τῆς θεωρίας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μελλούσης ἐρεύνης, ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ ἀνήκει εἰς τὸν κ. συγγραφέα μόνον ἡ τιμὴ ὅτι, μετὰ θυμαστῆς ὀξυνοίας καὶ οὐδαμοῦ προσκόψας, ἐστήριξε τόσον θυμασίως τὴν θεωρίαν του

ἐκ τόσον ἀνεπαρκοῦς ὕλικου.

Εἰς τὸ β' κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς στηρίζει τὴν θεωρίαν διὰ τῶν παραδειγμάτων, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἠρμηνεύθησαν ἤδη διαφόρως, ἄλλα ὅμως εἶναι ἔτι ἐντελῶς ἀνερμηνευτα καὶ φαίνονται θυμασίως ὑποστηρίζοντα τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως.

Εἰς τὸ γ', τέλος, κεφάλαιον, τὸ ἐξοχώτατον πάντων, ὁ συγγραφεὺς, ἔχων ἤδη τὰ δεδομένα τοῦ β' κεφαλαίου καὶ τὴν γενικὴν θέσιν τῆς θεωρίας, ἐφαρμόζει αὐτὴν εἰς λύσιν προβλημάτων τινῶν τῆς νῦν ἐρεύνης καὶ μετ' ἀξιωματικῆς ἐπιτυχίας ἐξήγει τὰ μέχρι τοῦδε πέτρα σκανδάλου εἰς τὰς ἐρεῦνας γενόμενα ἔτσι· ἔντες ἄρθρον κ.λ.π. Τέλος, καταλήγει ὁ συγγραφεὺς μετ' ὑπόδειξιν τῆς σημασίας τῆς περὶ τὰ Νεοελληνικὰ ἐρεύνης καὶ συνιστᾷ μεθοδικὴν πρὸς τοῦτο ἐργασίαν.

Ἡ πραγματεία ἐν τῷ συνόλῳ χαρακτηριστέα ὡς ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων καὶ σπουδαιωτάτων διὰ τὸν κλάδον τοῦτον.

Βιβλιοκρισία αὐτῆς, ἀποβλέπουσα μόνον εἰς μερικὰς ἀντιρρήσεις περὶ τινῶν μεμονωμένων παραδειγμάτων, ἐξεδόθη ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς ἐπιστημονικῆς εταιρείας α' Ἀθηνᾶς τόμῳ 24ῳ ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ Καθηγητοῦ Κ. Γ. Χατζιδάκι, εἰς ἣν ἀπάντησεν ἐσχάτως ὁ συγγραφεὺς ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ (Διασαφήσεις ἐπὶ τῆς κρίσεως τοῦ καθηγητοῦ Κ. Χατζιδάκι, βιβλιοπωλεῖον Ἑστίας, λεπτὰ 30), ὅπου ἀντικρούει τὰς ἐναντίον τῆς θεωρίας ἀντιρρήσεις τοῦ Κ. Χατζιδάκι, ὡς ἀδυσίμους.

Τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος διατριβῆς ἀπεστάλησαν σώματα εἰς τοὺς κατὰ τόπους διδασκάλους, ἵνα πιστοποιηθῆ, εἰ δυνατόν, ἡ θεωρία, ἐκ τῆς εὐνοικῆς λύσεως τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται πλεῖστα σπουδαιώτατα θέματα τῆς περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ἐρεύνης, ὧν πολλὰ ὑποδεικνύει συντόμως

ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ α' κεφαλίῳ τῆς πραγματείας του.

✱

A. Buturas. Ein Kapitel der historischen Grammatik der griechischen Sprache. Leipzig παρά Weigel. Σελ. 120. 1910. Μ.Κ. 3.

Ὡς καὶ ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου δηλοῖ, ἐν τούτῳ ὁ κ. συγγραφεὺς πραγματεύεται ἐν κεφάλαιον τῆς ἱστορικῆς γραμματικῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, εἰς ἣν ἀσχολεῖται, τὸ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ξένων λαῶν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνάπαλιν τῶν Ἑλλήνων ἐπ' αὐτῶν ὑπὸ ἑποψίαν γλωσσικῆν καὶ ἐπομένως ἱστορικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ κ. συγγραφεὺς, παραθέτων πλήρη τὰ ἀποτελέσματα τῆς μέχρι τοῦδε ἐρεύνης ἐπὶ τοῦ τμήματος τούτου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ἐν πλουσιωτάτῃ βιβλιογραφίᾳ, ἐπέτυχε θυμασίως εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ θέματος καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ καὶ ἡ ἐργασία ἀσμένως ἔγινεν ἀποδεκτὴ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, ἰδίως διότι ἐλλείπουσιν ἀκόμη ἐντελῶς συστηματικὴ γενικώτεροι ἐργασίαι ἐπὶ τοῦ ὅλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἔχουσαι ὡς βάσιν τὴν ιδέα τῆς ἀνευ διακοπῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως αὐτῆς, ἧτις ιδέα εἶναι ἀρκετὰ νέα ἐν τῇ φιλολογίᾳ.

Κρίσεις ἐκτενεῖς ἐπαινετικώταται τῆς πραγματείας ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Berliner Philologische Wochenschrift, ἐντοῖς Augsburger Litteraturblätter καὶ ἐντοῖς Indogermanische Forschungen. Ἐπίσης ἐξεδόθη ἐκτενεστάτη κρίσις αὐτῆς ἐν τῷ β' τόμῳ τῆς Λογογραφίας ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου φιλόλογου κ. Μενώλη Τριανταφυλλίδη.

Εἰς τοὺς γνωρίζοντας τὴν Γερμανικὴν εἶναι ἄξιον συστάσεως τὸ βιβλίον πρὸς ἀνάγνω-

σιν, διότι δίδει ὠραίαν ιδέαν τοῦ μεγαλείου τῆς δράσεως τῶν ἐλλήνων κατ'ἑξῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὰς τόσον ὑβρισθείσας ἐσχάτως ὡς ἐποχὰς καταπτώσεως περιόδους τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῆς μετ' Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν, τῆς Χριστιανικῆς, τῆς Βυζαντικῆς καὶ τῆς ἀρχαιοτέρας Νεοελληνικῆς.

Τοῦ αὐτοῦ. Προλεγόμενα εἰς τὸ Νεοελληνικὸν λεξικόν. Ἐν Ἀθήναις. Τυπογραφεῖον τῆς Β. Αὐλῆς. Α. Ραφτιάνη, 1911. Σελ. 76. — Δρ. 2,50.

Ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ ὁ συγγραφεὺς ἐξακολουθεῖ δριμεῖαν τὴν ἐπιθετικὴν πολεμικὴν του κατὰ τοῦ Κοντικῶ φιλολογικοῦ κόμματος. Ἡ εὐγένεια ἀπαιτεῖ νὰ μὴ ἀναμειγνύωνται οἱ τρίτοι εἰς τὰ οἰκογενειακὰ ἄλλων, τοὺς ὁποίους, μάλιστα, δὲν ἔχει κανένα λόγον νὰ μὴ σέβεται. Ἄλλως τε, μόνον περὶ τοῦ κ. Μπούτουρα πρόκειται ἐνταῦθα.

Ὁ σ. καὶ ἐν τούτῳ δίδει νύξεις οὐ μικρὰς οὐδ' ἀκαίρους οὐδ' ἀλόγους διὰ τὴν παρ' ἡμῖν ὀρθὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐπιστήμης γενικῶς καὶ δὴ τῆς Φιλολογικῆς καὶ ἀποδεικνύεται διαπνεόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκρατήτου ζήλου πρὸς τὸν ἄδολον λογισμὸν ἐν παντί, οὐχὶ δὲ μόνον ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ, καὶ θέλει — καὶ διὰ λογικῶν ἐπιχειρημάτων — νὰ ἐπιβάλη τὴν σκέψιν του, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι οὕτω σκέπτονται. Τὸ βιβλίον διήρηται εἰς πέντε μέρη, ἀφορῶντα μὲν πάντα εἰς τὸ συγγραφόμενον Λεξικὸν τῆς Νεοελληνικῆς γλώσσης, μετὰ παρεμβάσεων δέ τινων κριτικῶν ἐπὶ τῶν ἔργων σεβαστοῦ Καθηγητοῦ, τοῦ Κου Χατζιδάκι. Καὶ διὰ μὲν ταῦτα θὰ ἐπεθύμουν νὰ προσαρμολῶμαι — διότι καὶ δὲν δύναμαι νὰ πράξω ἄλλως — τὸ σίγα νῦν ἐστὼς· δὲν ὀκνῶ ὅμως νὰ διαλαλήσω ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο, ἐκεῖ ἔνθα δὲν

ἀναμειγνύει προσωπικά, εἶναι ἀριστουργηματικόν. Ἐκ τοῦ θαυμαστοῦ προλόγου νομίζω καθήκον μου νὰ παραθέσω μέρη τινά, κειμήλια, ἀληθῶς, πολύτιμα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅτι ταῦτα ἐν ταύτῃ ἐγράφησαν καὶ ὑπὸ ἑλληνοῦ καὶ ἐξοχώτατα ὑποδείγματα τοῖς νέοις λογοτέχναις καὶ κριτικοῖς.

«Δικαιωθείσης τῆς ἰδεολογίας μας μοιραίως εἰς δύο ομάδας φορέων αὐτῆς ἀτόμων καὶ ἐκλιπούσης κατὰ μέγα μέρος τῆς γενικῆς ἐποπτείας τῆς πνευματικῆς μας κινήσεως καὶ τῆς πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα δικαίας κριτικῆς, ὑπεισήληθεν εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ἢ κατὰ διαφόρους ἐν τοῖς πλείστοις ἀντιλήψεις οἰκογενειακῆ κριτικῆ τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν, συνδεομένη συχνὰ μετὰ τῶν παρεπομένων ἀτόπων καὶ ἐπισκοτίζουσα πολλάκις τὴν ὀρθὴν περὶ ἐκάστου γεγονότος κρίσιν. Ἐν τῇ κατάστασιν ταύτῃ δυσκόλως δύναται νὰ ἀνεχθῆ πνεῦμα φιλελεύθερον καὶ ἀληθῶς ἐπιστημονικόν, διότι ἴδιον τῶν ἀληθῶν ἐπιστημονῶν εἶναι νὰ διακηρύττωσι τὰς πεποιθήσεις των εἰς τὴν κοινὴν καὶ νὰ προσπαθῶσιν εἰλικρινῶς καὶ τιμῶς νὰ νικήσωσιν αὐτά, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει νὰ πίπτωσιν ὑπὲρ αὐτῶν πρὸ τῶν κωλυμάτων, μέχρις οὗ ἄλλοι εὐτυχέστεροι ἐν εὐτυχέστεροις καιροῖς κατορθώσωσιν τὴν ἀνυστήλωσιν αὐτῶν». Καὶ «ἀρέσκει, ἄλλως τε εἰς ἐμὲ ἀγὼν εἰλικρινῆς, ἀγὼν πρὸς πάλιν ἠθικῆς, χαρακτῆρος, βουλήσεως, ἐφ' ὧν στηρίζεται ὁ ἀληθῆς ἐπιστήμων καὶ ἐφ' ὧν ἀνολόγως ἐδράζεται τὸ οἰκοδόμημα κοινωνίας τινός».

Ἐν τέλει τοῦ προλόγου ὑπάρχει φράσις δι' ἣν μεγάλως ἐλυπήθη ἐπιστημονικῶς «ἐφάνη» λέγει «εἰς ἐμὲ ἐνδεδειγμένον νὰ ἐκθέσω ταῦτα, ἵνα ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, τῶν ἀνθρωπίνων ἀδελφῶν ὄντων, ληφθῆ ἐξ αὐτῶν διὰ τὰ προλεγόμενα τοῦ καταρτιζομένου

ἔργου ὅ,τι νομισθῆ κατὰλληλον» ἐν δὲ τῇ σελ. 22 «ἔχω σκοπὸν νὰ προβῶ καὶ μετὰ ὑποβολῆς παραιτήσεως». Διὰ ταῦτα ἠσθάνθη βραχυτάτην τὴν λύπην, διότι εἶδον τὴν, διὰ τὸ ἀγωνιωδῶς ἀναμενόμενον Λεξικόν, διαθήκη τοῦ κ. Μπούτουρα καὶ διότι διαβλέπω ὅτι ἴσως δὲν θὰ ἐργασθῆ ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ Λεξικῷ ὁ ἀξιόλογος φιλόλογος. Δὲν εἶμαι ἀδικαιολόγητος (δικαιολογούμενος ὑπὸ τῶν πραγματικῶς μεγάλων ἔργων του) ἂν εἶπω ὅτι ἂν ἴσχυον θὰ ἔλεγον αὐτῷ «λάβε ὅση ἀντιμισθίαν θέλεις, ἵνα μας συντάξῃς καὶ καταρτίσῃς τὸ Λεξικόν καὶ ἔπειτα κάμε τὸν περίπατόν σου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. ἵνα ἐπαξίως ἀνγκυρωθῆς· εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον προωρίσθης καὶ ἔχῃς καθήκον νὰ μας ὀδηγήσῃ».

Τὸ α' μέρος τοῦ ἔργου περιλαμβάνει τὰ τοῦ προγράμματος τοῦ Λεξικοῦ ἱστορικῶς, τὸ δ' τὰ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς καταρτίσεως τοῦ ἀρχαίου τοῦ Λεξικοῦ, ὅπου ἐκτίθησι τοὺς λόγους δι' οὓς εἰργάσθη ὡς μέχρι τοῦδε, πῶς ἀπησχόλησεν αὐτὸν ἡ ἐργασία τοῦ ἀρχαίου καὶ ἡ τῆς συντάξεως τοῦ Λεξικοῦ καὶ τὰ κατὰ τὰς διοικητικὰς δυσκολίας αἱ συνήνησεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός του. Αὐτά, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι ζητήματα ἀλλότρια τῆς στήλης ταύτης, ἥτις ὅμως πρέπει νὰ κοσμηθῆ ὑπὸ τῶν ἐξῆς λόγων τοῦ σ., ὅστις διὰ τούτων μᾶς ἀνγκυρίζει ὅπως εἰς τὸ μέλλον στρέψωμεν πρὸς αὐτόν, Ἐπιστήμονα, μετὰ πεποιθήσεως καὶ ἰδιαιτέρας ἀγάπης· «εἶμαι ἔτοιμος νὰ παραιτηθῶ καὶ ἐκ τῆς δημοσίας θέσεώς μου μὲ ἀπαραίτητον ὅμως ὄρον τὴν ὑπὸ ἰδεολογικὴν ἐποψὴν ἀπεριόριστον ἀνεξαρτησίαν μου, ἥς ἄνευ ἀτομικῶς ἐγώ, θεωρῶ ἀδύνατον τὴν ἀνάπτυξιν καὶ γενικῶς τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἐπιστήμονος».

Τὸ γ' μέρος τοῦ ἔργου εἶναι «Κριτικὴ τοῦ καθηγητοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Ν.

Χατζιδάκι.» Σύμφωνας πρὸς τὰ προηγουμένα μου παραλείπω ταῦτα (διότι ἐνταῦθα δὲν κρίνονται ἔργα τοῦ κ. Χατζιδάκι). Πρέπει ὅμως νὰ παραθέσω τὸ ἐξῆς αὐτοῦ·

«Κατὰ τινὰς ἀφελεῖς ἔβλαψα δῆθεν τὸ μέλλον μου δυσχερεστήσας τοὺς σεβαστοὺς καθηγητάς, διότι δῆθεν θὰ καταψηφισθῶ ποτε ὑπ' αὐτῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Καὶ γενικῶς παρατηρῶ ὅτι δὲν θεωρῶ ὡς ἰδανικόν τοῦ ἐπιστήμονος τὸ Πανεπιστήμιον, ἂν δὲν κατορθώσῃ πρότερον νὰ γίνῃ πραγματικῶς ἄξιος αὐτοῦ καὶ νὰ εἶναι ὁ ἀριστος πάντων καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν συναδέλφων του καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν ποτε ἐκτελέσας τοὺς ὄρους τούτους προσέλθω καὶ ζητήσω τὰς ψήφους τῶν σεβαστῶν καθηγητῶν θὰ πλεύσω πρὸς αὐτοὺς ὄχι διὰ τοῦ λέμβου, ἀλλὰ διὰ τοῦ νηρήντω τῆς ἱστορίας τῆς Νεοελληνικῆς ἰδεολογίας καὶ γλώσσης».

Καὶ τὸ ἐλπίζομεν καὶ τὸ εὐχόμεθα πρὸς καλὸν τῆς νεοελληνικῆς ἐπιστήμης.

Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν ἐνδιαφέρει μόνον τοὺς ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ πάντα ἄνθρωπον σκεπτόμενον πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον περισσύτερον ἐκτείνωμαι εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ὁμιλίαν μου. Ὁ κ. Μπούτουρας, δικαιοτάτα καὶ ἀξιώτατα ὑποψήφιος διὰ Πανεπιστημιακὴν ἑδραν, γράφει τ' ἀνωτέρω, ἅτινα δὲν διστάζω νὰ ὀνομάσω εὐαγγέλιον διὰ τοὺς ἀγωνιζομένους διὰ μίαν ἑδραν. Ὁ κ. Μπούτουρας, ἀληθῶς, ἔκρινεν, αὐστηρότατα σεβαστοὺς γέροντας καθηγητάς· νομίζω ὅμως ὅτι ἴσως τὸν δικαιολογεῖ τὸ ὅτι ἡ Ἐπιστήμη δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν ἡλικίας καὶ πρόσωπα, οὐδὲ τὰ ὀφειλόμενα διδάκτρα, ἀλλ' ἀμείλικτος ἀτενίζει ἐξ ἴσου πρὸς πάντας. Ἄν ὁ κ. Μ., ἐργαζόμενος καὶ κρίνων ἐπιστημονικῶς, ἔχη τοῦτο πρὸ ὀφθαλμῶν, ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἶπω ὅτι πταίουσιν οἱ Διδάσκαλοι μας, οἵτινες ἐκλα-

λιέργησαν τὸ Ἀνήσυχον Πνεῦμα τοῦκ. Μ. καὶ ἤρδευσαν αὐτὸ διὰ πάντων τῶν ναυάτων τῆς Ἐπιστήμης καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸ εἰς τοὺς ὑψίστους τῆς Ἐπιστήμης ὀρίζοντας, ἀπὸ τῶν ὁποίων πάντα τὰ γήινα, συμπάθειαι ἢ πάθη, φκίνονται ἴσα, ἀδύνατα νὰ ἐπιδράσωσιν ἐκεῖ ἑπάνω, τὰ μὲν μᾶλλον ἢ ἕττον τῶν δέ. Ἄλλως τε, τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μ. γραφέντα εἶναι καθαρὰ ἀπόρροια ὑλοποιήσεως προσωπικῶν του ψυχολογικῶν νόμων.

Ἐν τῷδε, ἐν ἄρθρῳ Βάτραχος προσθετέον ὅτι βυθρακάκι, βυθρακούδι, βάθρακας, μπουθρακλᾶς, μπουρακλᾶς, σπο(υ)ρακλᾶς, καὶ σπο(υ)ρακλάκι λέγεται καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ, μπακκανάκια δὲ καὶ μπάκκκας καὶ ἐν Μεγαλοπόλει καὶ Ἡπειρῷ.

Δὲν κρίνω ἄσκοπον νὰ προσθέσω καὶ τὸδε·

Πρὸ δεκαεπταετίας ἤμην μαθητὴς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖῳ Ληξουρίου. Δύο συμ-μαθηταὶ μου, ὡς ἐνθυμούμαι ἐκ τοῦ γειτονικοῦ χωρίου Μιχαλιτσᾶτα, ἔλλαψαν ἕξι τινος παντοπωλείου, ἐν ᾧ κατὰ τὰς μεσημβρίας ἔμενον, ἐν δίδραχμον· ἦλθεν εἰς τὸ σχολεῖον ὁ παντοπώλης καὶ κατήγγειλε τὴν πρᾶξιν εἰς τὸν πατέρα μου· οἱ συμμαθηταὶ μου δὲν ἦσαν ἡλικίας μεγαλειτέρως τῶν 8-9 ἐτῶν καὶ, ἐπὶ τῇ ἀμφιβολίᾳ τοῦ πατρὸς μου περὶ τῆς τρυτότητος τῶν κλεπτῶν, ὁ παντοπώλης ἐπιμένων ἀπήντησε «ναῖσκε, ἐφτοῦνα τὰ βατιράγια».

Ἐν ἄρθρῳ βλέπω προσθετέον ὅτι καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ λέγεται ἤβλεπα καὶ ἤγλεπα (ὡς καὶ ἐν Σμύρνῃ), εἶγδα, γδες, ἰδεῖ ἀντὶ τοῦ ἰδεῖν· π. χ. τρομῶ ἰδεῖ τὴν ἀφεντιά σου·

τοῦτο ἤκουσα παρὰ τῆς Κας Σπυρίδωνος Παιγνιδιάρη ἐν Ληξουρίῳ ἣτις, προσέτι, ὅτε ἤθελε νὰ γίνῃ πιστευτὴ ὠρρίζετο εἰς τὴν ζωὴν τοῦ υἱοῦ τῆς κ. Νικολάου οὕτω: «πίστεψέ με, παιδάκι μου (καὶ εἰς μεγάλους) ὄντας σοῦ πῶ τῇ ζωῇ τοῦ Νικολῆ τρομῶ εἶπεῖ ὅλη τὴ θεότη».

Προσέτι προσθετέον ὅτι καὶ ἐν Σμύρνῃ λέγεται θὰ διῶ (ὡς καὶ ἐν σχεδὸν ὅλη τῇ Ἄνακτολῇ) καὶ ὅτι τὸ δὲ γλέπω (ἐν Κεφ.) σημαίνει δὲν διακρίνω ἐν τῇ συζητήσει, κατηγορίᾳ ταύτῃ τι..., ὅτι τὸ γὰ γδες (ἐν Κεφ.) λέγεται καὶ ἐπὶ σκώμματος καὶ περιφρονήσεως, π. χ. γὰ γδες τονε, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παραπόνου καὶ ἐπὶ παρακινήσεως εἰς ἔργον τι, ὅτι τὸ εἶγδες ἐκεῖ λέγεται καὶ ἐπὶ ἀποτροπισμοῦ.

Ἐν ἄρθρῳ βρῆ προσθετέον ὅτι τὸ μωρὲ καὶ ὠρὲ λέγονται καὶ ἐν Κεφαλλ., τὸ δὲ μωρὴ πάντοτε ἐπὶ γυναικὸς καὶ ἐν νευρικό-τητι ἐπαναλήψεως προσκλήσεως, τὸ δὲ μπρὲ ὅτι τημαίνει ἀγαπητέ, σεβαστέ, καὶ ὅτι λέγεται καὶ ἐπὶ ζένων ἀντὶ: κουμπάρε, κουμπάρα, καὶ μπρὲ παππᾶ μου, μπρὲ Πιναχία μου. Καὶ ὅτι τὸ μπρὲ ἀντικαθίστησι σπανίως καὶ τὸν καί· π. χ. ἡ γραῖα ἰδιουτήτρια τῆς ὑπὸ ῥωμαλέου νέου κλεπτο-μένης συκῆς καὶ ἀπειλουμένη ὑπ' αὐτοῦ ὅτι ἂν φωνάζῃ θὰ τὴν «κακοποιήσῃ», ἐπὶ τῇ διαψεύσει τῶν σαρκικῶν ἐλπίδων τῆς, φεύγοντα τὸν ὠραῖον νέον ὠρρίζει: μπρὲ κλέφτης, μπρὲ ψεύτης.»

Δ^ο Ν. ΛΙΒΑΔΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ ΔΡ. 50,000,000 - ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡ. 10,480,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ: Ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σύρω, Καλάμιας, Τριπόλει, Βόλω καὶ Λαρίσση.
 ΕΝ ΚΡΗΤῃ: Ἐν Χανίοις, Ἡρακλείῳ καὶ Ρεδύμνῳ.
 ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ: Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Ἐποκατάστημα ἐν Γαλατᾷ μετὰ πρακτορείου ἐν Σαμπούλ), Ἀμοῦ, Τραπεζοῦντι, Κερασοῦντι, Σμύρνῃ, Χίῳ, Διμένι-Βαδέος (Σάμου), Μεσσήνῃ, Ἀδάνοις, Θεσσαλονίκη, Σέρραϊς, Καβάλλα, Σάνθη καὶ Ἰωαννίνοις.
 ΕΝ ΑΙΓΥΠΤῳ: Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μιδάν), Κάτω (μετὰ παραρτήματος ἐν τῇ συνοικίᾳ Μουσὴ), Ζαγαζίκ καὶ Μανσούρα.
 ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ: Νο 22 Fenchurch Street), ΕΝ ΛΕΜΕΣῳ: (Κύπρου), ΕΝ ΑΜΒΟΥΡΓῳ (Domhof Mönckebergstrasse 18) καὶ ἐν ΧΑΡΤΟΥΜ (Σουδάν).

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1911

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Διαθέσιμα:		
Ἐν τῷ Ταμείῳ καὶ παρ' ἐγγωρίοις Τραπεζαῖς . . .	Δρ. 13,416,927,73)	Δρ. 32,001,060,11
Παρὰ Τραπεζῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Σιμακτῇ ἐν χαρτοφυλακίῳ »	18,584,130,38)	» 37,042,720,57
Πρόεξοφλήσεις καὶ προκταβολαὶ ἐγγραμμάτων . . .		»
Ἠγγυημένοι λογαριασμοὶ:		
ἐπὶ ἐνεχίρω χρεωγράφων	Δρ. 68,650,545,41)	
δι' ἐμπορ. καὶ ἄλλων ἐγγυήσεων	» 81,223,330,52)	» 161,295,850,68
ἐπὶ ὑποθήκῃ ἀκινήτων	» 10,421,774,75)	» 37,358,785,57
Τρέγοντες λ)σμοὶ χρεωστικοὶ		» 23,811,243,94
Ὁμολογίαι Ἐθν. Δανείων, Δημοτικῶν Ταμείων καὶ Ἀνονύμων Ἐταιριῶν		» 8,049,963,97
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια		» 3,425,013,40
Συμμετοχαὶ εἰς ἐπιχειρήσεις		» 4,112,052,70
Ἐποκαταστήματα		» 4,854,247,86
Κτήματα Τραπεζῆς		» 1,258,030,45
Εγχευτάσεις, ἐπιπλα, χρηματοκιβώτια κτλ.		Δρ. 313,108,969,25

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἐταιρικόν	Δρ. 50,000,000.—
Κεφάλαιον τακτικόν Ἀποθεματικόν	5,480,000.—
Ἀποθεματικὸν Προσόντα	5,000,000.—
Κιτταθέσεις ὄψεως	Δρ. 46,469,087,56)
» προθεσμίας	» 54,295,721,45)
» πολυετεῖς καὶ με προειδοπ.	» 30,291,846,40)
Ταμειουτήριον	» 16,040,332,97)
Τρέγοντες λ)σμοὶ πιστωτικοὶ	29,662,726.—
Ἐξωτερικοὶ λ)σμοὶ	54,677,978,01
Προσωρινοὶ λ)σμοὶ καὶ διάφορα	21,191,216,86
	Δρ. 313,108,969,25

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς
 ΖΑΦΕΙΡΙΟΣ Κ. ΜΑΤΣΑΣ

Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς
 Φ. Η. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις « Ἀθηναϊκῆ ».

ΕΚΑΣΤΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΑΡΑΡΓΗΜΑ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΟΝ ΧΟΡΙΣΤΑ ΤΙΜΑΤΑΙ :

ΕΝ ΤΩ ΒΞΩΤΕΡΙΚΩ ΔΡ. 2 ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ ΦΡ. 2

Ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελεῶν.